קבלה · ספרי קבלה נוספים

קיצור מחברת הקודש

רבי מאיר בורנשטין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קיצור מחברת הקודש

רבי מאיר בורנשטין

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קיצור-מחברת-הקודש/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

שער השבת 4
שער ראש חדש 24
שער חנוכה 26
שער הפורים 26
שער יציאת מצרים 37
דרוש שני מיציאת מצרים 44
שער השבועות 55
שער ערב יום כפור 63
שער הסוכות 66
שער הושענא רבא 68
שער שמיני עצרת 71
שער הגלות והמטר 73
ליקוטים 76
מס' שער היחודים 81
מספר אוהב ישראל מהרב הק' מאפטא זללה"ה. 86
מס' עמוד העבודה מהרב מוהר"ר ברוך מקאסוב זצ"ל: 93
תוכחת מוסר לרבי יהודא החסיד ז"ל 99
מעשה נוראה ונפלאה ממרן האלהי הריב"ש זללה"ה. 101

שער השבת

בערב שבת תכין הכל והזיעה שאדם מזיע בצרכי שבת בם הקב"ה מוחק כל עונותיו כמו הדמעה לכן צריך להטריח הרבה בשביל כבוד שבת:

הכנת שבת צריך האדם להכין עצמו לקבל אור תוספת שבת בימי החול בענין זה כי הלא בשבת ניתוסף באדם תוספת המגיע אל הנפש ואל הרוח ואל הנשמה, וידוע שיש אדם שזוכה ליקח תוספת זה מפאת נשמתו ממש ויש שאינו זוכה רק דרך כללות העולמות לבד ויש לו נפש לבד ומקבל תוספת נפש מפאת נפשו עצמו אך תוספת רוח ונשמה יבוא לו מסוד כללות העולמות לבד וכיוצא בזה שאר החלוקות. נמצא שאין לך אדם שאין לו תוספת נר"נ כפי חלק המגיע לו וצריך האדם לכוין כדי שישאר לו איזה תוספת ממנו לימי החול ובזה יכונו דרכיו אם יכוין היטב ויובטח לו שאין חטא בא לידו ולא יקטרג בו היצה"ר והכל לפי הכוונה, ודע כי אי אפשר רק בדרך זה והוא כי ביום א' של השבוע ישאר בו הנשמה ואחר כך יסתלק אותו תוספת לכן מצטער כשמתענה ביום א' יותר מבשאר הימים וז"ס שאנשי מעמד לא היו מתענים ביום א' מפני תוספת נשמה. ותוספות הרוח ישאר עד יום שני אח"כ מסתלק. ותוספות נפש ישאר עד יום ג' ואח"כ מסתלק. לכן סוד הבדלה נמשכת עד יום ג' כי עדיין יש לו תוספות שבת ומי שלא הבדיל במ"ש יכול להבדיל עד יום ג' ומיום ד' ואילך צריך לכוין להכין עצמו לקבל תוספות נר"נ ביום השבת. נמצא כי ג' ימי השבוע הראשונים הן מן שבת שעבר. וג' ימים אחרונים הם משבת הבאה, וז"ס שבת שהוא שביעי ורביעי. והנה יום ד' יכוין להכין לקבל תוספות נפש ביום השבת, וביום ה' יכוין לקבל תוספות רוח, וביום ו' יכוין לקבל תוספות נשמה ועי"ז יבואו לו ג' תוספות אלו ביום השבת, וכן יום ב' ויום ה' הם סוד תוספות הרוח לכן צריך לקרוא ולעסוק בתורה הרבה בב' ימים אלו כי רוח בז"א הנקרא תורה וז"ס תקנת עזרא לקרוא בתורה בב' וה' וגם זה סוד עליות משה להר סיני ביום שני לקבל הלוחות וירידתו ביום ה', וכבר ידעת שיש לאדם להבדיל עד יום ג', והענין כי תוספות שבת הוא בסוד ד' חלקים חיה נשמה רוח נפש, וחיה מסתלקת במ"ש וביום א' נשארת הנשמה ואח"כ מסתלקת, וביום ב' אין נשאר אלא הרוח ואח"כ מסתלק. וביום ג' נשאר רק נפש לבד ואח"כ מסתלקת. לכן צריך האדם לעסוק בתורה כל יום א' בסוד המחשבה כדי שתהנה אותה הנשמה. וביום ב' יעסוק בתורה בדיבור עם הכוונה הנזכר וביום ג' יעסוק להנות הנפש במצות מעשיות סוד הנפש. אמנם ביום ד' יתחיל האדם לעשות מצות מעשיות בסוד הנפש. ומלבד כוונת תועלת המצות עצמן יכוין לתיקון השבת כדי שיבוא לו תוספות נפש. וכן עד"ז ביום ה' יעסוק בסוד הדיבור לקנות תוספות רוח. וביום

ו' יכוין אל הנשמה בסוד המחשבה וזה תועלת גדול אל תוספת שבת ושמור סוד זה וכן רמז בספרי. שמ"ע לזכור את יום השבת. הוא שתמיד יאמר ראשון בשבת שני בשבת וכו' והוא לסוד זה. אמנם סוד המחשבה הוא שיכוין בכל רגע אותו היום בשם ס"ג ובאהי"ה אשר אהי"ה ובאהיה יה"ו כי כל אלו הם בבריאה שמשם הנשמה כנודע:

ודע כי ביום ב' וה' שאז הוא סוד יצירה להעלות שם הנפש ברוח דיצירה ואז תעשה הכנה לקבל רוח ע"י שם מ"ב דיצירה שהוא אבגית"ץ כו'. ולכן צריך שתקשור שם היום בשם יום שבת. כיצד ביום שני שהוא שם קר"ע שט"ן תכוין לחבר ולשלב שם זה בשם השבת שהוא שקוצי"ת אות באות ותכוין לקבל תוספות הרוח. וכן ביום ה' שהוא ג"כ הכנת רוח תכוין לשם חקבטנ"ע עם שקוצי"ת. וכוונה זו תהיה לך תמיד ובפרט בעת קביעות תורתך בימים שנים אלו. וכן תמיד תאמר יום א' בשבת וכן בשאר הימים כי הוא מ"ע כמ"ש בספרי. ובזה תשיג להכנת שבת:

ליקוטים כבר ביארנו כי תוספת קדושה של שבת הם מתוספת נר"נ. וביום א' מסתלקת הנשמה לכן אנשי מעמד לא היו מתענים יום א' ויום ו'. כי ביום א' מסתלקת הנשמה ויש סכנה שלא ימות. וביום ו' היא תוספת נשמה. וז"ס בששי לא היו מתענין מפני כבוד שבת שהוא אותו התוספת נשמת שבת. לכן ביום א' כל היום יחשוב מחשבות קדושות כמבואר במ"א. לכן צריך אדם ביום א' לכוין תמיד בסוד מחשבה שתהיה פנויה ונקיה בסוד הנשמה. וביום ב' יעסוק בתורה הרבה לכוין בסוד הרוח שהוא סוד עסק התורה. וביום ג' יעסוק במצות נגד תוספת נפש עד"ז ביום ד' מצוה, וביום ה' תורה וביום ו' מחשבה. ובכל פנייתו יעשה לסוד קבלת תוספת שבת כנזכר:

ליקוטים ביומו תתן שכרו ר"ת שבת כי כל המצות שאדם עושה בתוך השבוע וכל מה שמרבה לעסוק בתורה אז יש לו אף בחול תוספת קדושה כי כל מה שיכול עם הארץ וכללות בני אדם להשיג בתוספת שבת. יש לת"ח בימי החול כמ"ש הרשב"י ע"ה. כי ת"ח בימי החול יש להם נפש שיש לע"ה ביום השבת. נמצא כי השכר שנותן הקב"ה לת"ח העוסק בתורה או מקיים המצות נמשל כשכיר יקוה פעלו. והוא כי ביום ההוא אף אם הוא חול יהיה לו תוספת קדושת שבת לכן נרמז שבת בר"ת. גם הכוונה כי כל תוספת קדושה של השבת הניתן לאדם בימי החול היא מצטרפת עם שאר תוספת קדושת שבת הבאה מאליה בשבת כידוע. וב' תוספות אלו ניתנין ביום שבת. נמצא כי פריעת שכר הזה הוא ביום שבת בסוד מי שטרח בע"ש יאכל בשבת. לכן נרמז שבת בר"ת. גם הכוונה כי המקיים מצות שכר שכיר ביומו. יש לו סגולה שיזכה לתוספת נפש באותו שבת מדה

כנגד מדה כי בשכר שכיר כתיב ואליו הוא נושא את נפשו לכן ניתן לו ג"כ נפש יתירה נגד מקיים נפשו של שכיר לכן נרמז שבת בר"ת של מצוה זו:

הכנת שבת. כתיב והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו. כי יום ששי מכין לשבת. לכן צריך להקדים מן יום ה' להכין צרכי שבת. אמנם במעשה כבר נתבאר שיותר טוב לאדם שיקנה כל צרכי שבת ביום ו' משיקנה ביום ה'. וכל מה שיקנה יאמר לכבוד שבת כבית שמאי בשאר הימים:

הפרש בין חול לשבת. דע כי בשבת נמשכה תוספת קדושה כל היום. אך בחול אין תוס' קדושה רק בעת התפלה. לכן אין תוספת נשמה רק בשבת לבד. אך עכ"ז ליראי ה' ולחושבי שמו יש איזה הארה בעת התפלה בחול. עוד יש חילוק אחר כי בשבת נעשה התוספת מעצמו כל מה שאנו עושין בחול ע"י תפלתינו. גם חילוק אחר כי בשבת עולין כוללות העולמות. משא"כ בחול שאין עליה אלא לנשמות לבד שעולים עם השכינה בסוד מ"נ. ודע כי אנו צריכין להעלות כל העולמות קודם תפלה אך אחר שקבלו שפע אין אנו צריכין להורידם כי מעצמן הם יורדים והבן:

מנהג מורי זללה"ה שהיה מערב בכל ע"ש. וקודם היה מערב בעדו והיה אומר הברכה ואח"כ היה מזכה לבני החצר על ידי אחר. וכן הוא הדין כי אחר שעירב בעדו הוא מזכה לאחרים. גם היה מערב בכל ע"ש שתופי מבואות. והיה בוצע ביום שבת בבוקר על פת שעשה בה העירוב. ובליל שבת היה בוצע על הפת שעשה בה השיתוף. גם ראוהו שהיה מוליך הטלית והספר מביתו לבה"כ ביום שבת. וגם היה מוליכן לבית הטבילה של בית כנסת הגדולה מחוץ לעיר ולא היה מקפיד בענין העירוב אם הוא כהוגן:

מורי זלה"ה ראה חכם א' שנפטר מכמה שנים שהיו מענישים אותו על שפעם א' בשבת נכנס במעט עפר על מנעלו בלתי כונה ויצא עמו לרה"ר. והיה זה כדי להעלותו אל מדרגה אחרת יותר גדולה:

סוד החלה. יהיה זהיר להוציא חלה א' ממ"ח. הטעם כי סוד חלה הוא שם הפנימי הפנימי השלישי שבחכמה דנו' דז"א שהוא. יו"ד ה"א וא"ו העולה מ"ח. לכן שיעורה א' ממ"ח ולא יותר:

ביום ששי תטול צפרנים. סוד קציצת צפרנים של אדם מה עניינם. וגם ענין הקליפה והחיצונים שמצינו לרז"ל שאמרו שניקתם מן הצפרנים. לכן צריך הקוצץ ליטול ידיו אח"כ. גם אמרו כי בשחרית רוח רעה שורה על הידים ואינו מסתלק עד שיטול ידיו במים והסוד משארז"ל כי ידים עסקניות הן ושניות לטומאה וצריכין נטילה אפי' לחולין קודם אכילה. וגם בקומו בבוקר ממטתו בלילה כבר שרתה רוח רעה עליהם וצריכין

נטילה שחרית כנודע. כי לעולם החיצונים כל יניקתם מן הקצוות וסיומם כי אין להם רשות לעלות אל מקום קדושה אבל יונקים מסיומם. והנה בקצוות של הזרועות ושל הירכין שם יניקתם ואחוזתם. והנה אנו רואים בחוש הראות כי הבשר שבסוף האצבע נבקע ומתוכו יוצא וגדל הצפורן ויוצא לחוץ ודרך אותו בקיעה יוצאים האורות ויונקים אותם החיצונים לפעמים כשיש פגם חס ושלום בישראל ולא תמיד. והנה הצפרנים עצמן אינם קליפה חס ושלום וכמ"ש בזוהר ויקהל דלבושין קדמאין דאתלבש אדם בגנתא דעדן הוי מאינון רתיכין דאיקרון אחוריים ואינון לבושי טופרא ולא אשתארו אלא הני ראשי טופרי דאצבען דסחרין לאינון טופרין וכו'. פירוש הענין כ"א הצפרנים היה ח"ו טומאה וקליפה מה היה מועיל נטילת ידים והרי הטומאה דבוקה לעולם באדם. אמנם הצפרנים הם בחינת מלבוש זך וטהור אלא שהוא קשה בטבעו והוא סוד מ"ש בפרשת תרומה בשעתא דאתחרב בה"מ לא אתחרב אלא מההוא ס"א בשעתא דאסתים למוחא כו' ובגין דעמא קדישא לא הוי תמן חפיא על ההיא פתחא חופאה קלישתא דפרוכתא קלישא לנטרא ההוא אתר דלא יסתום ההיא קליפה תקיפא וכו' באופן כי הצפרנים הם מלבוש קשה הניתן שם בראשי אצבעות ובקצותיו כדי שלא ינקו החיצונים משם הנקרא קליפה תקיפא כי בהיות שם קליפה דקדושה שהם הצפרנים שהם קשים מאוד א"א אל החיצונים לינק משם והצפרנים עומדים על הקצוות בפתח האצבעות למגן ולמחסה מן הקליפה והחיצונים שלא ינקו יותר מן הצורך להם כי בהכרח משם מקום יניקתם אך הכוונה שלא ינקו יותר מדאי. לכן מבחינה זו היו לבושי' של אדה"ר בהיותו בג"ע הארץ לשמרו מהחיצונים ובהתפשט מהם נשאר ערום ויתחבא מפני המזיקין והחיצונים, נמצא שהצפרנים הם שורש הקליפה אלא שהיא זכה בתכלית הזכות והיא יונקת ממקום בקיעת הבשר בסוף האצבע כי משם צמיחת הצפורן ומה שהוא נגד הבשר הוא בתכלית הזכות אך מה שהוא עודף ויוצא לחוץ מן הבשר של האצבע זה צריך לחתוך כי שם נתלים החיצונים ויונקים בתכלית. וז"ס מ"ש בזוהר ובג"ד לא ליבעי לאינש לרבאה אינון טופרין כו' והוא שיעור החוצץ בנט"י כמשארז"ל והוא מה שהוא עודף נגד הבשר לכן עונשו של המגדל צפרנים קשה מאוד. וז"ס הנזכר בתיקונים ויפוזו זרועי ידיו הנאמר על יוסף הצדיק שיצאו עשר טפות זרע מבין צפרני ידיו כי משם לקחו החיצונים ושלטו בהם בסוד שליטת החיצונים בטפת קרי רק בכאן בדרך אצבעות הוא בקיעה מעוטה ודקה. והענין הוא במה שנחקור על מה זה נבקע הבשר בסופי אצבעות. אבל הענין הוא כי הנה האורות מטבעם לצאת לחוץ ולהאיר ולהיות השפע הולך ומתרבה ומתפשט למטה כטבע מים הנובעים ויוצאים מן המקור. והנה הם סתומים וחתומים בפנים ורוצים

לצאת לחוץ ואינם יכולים לכן הם בוקעים קצוות האצבעות ויוצאים לחוץ, אלא אינם פתוחים ורחבות אלא צרות ודקות ואז בהמשכם לחוץ נדבקו בהם שרשי הקליפות שהם הצפרנים ויונקים משם בין בצפרני ידים ובין בצפרני רגלים כי שניהם בחי' קצוות אשר שם מקום יניקת החיצונים כנזכר, ונלע"ד חיים כי זהו יתרון קו האמצעי שאין החיצונים רק בסיומו מפי היסוד והוא בסוד יעקב בחיר שבאבות אברהם שיצא ממנו ישמעאל ויצחק יצא ממנו עשו והבן זה:

גם תכוין בברכת מאורי האש שאומרים במ"ש בסדר הבדלה והענין כי מתוך הצפרנים בוקע האור ויוצא לחוץ. ודי בזה ונתבאר במקום אחר היטב:

בענין קציצת הצפרנים היה אומר כי בימי החול הארה שלהם מצד הקליפה אך בע"ש אחר הטבילה הארה שלהם מצד הקדושה וניכרים בהם דברים רבים ולמוצאי שבת חוזרים לכמות שהיו. ומורי ז"ל היה נוהג לחתכם כסדר ולא היה מקפיד למ"ש אבודרהם ז"ל:

בערב שבת תגלח. מצות פאה וגלוח הראש בכל ע"ש. כשאדם עושה מצוה אין מספיק לו מה שיעשה. רק שיכוין בעשותה שמקיים מצות בוראו שצוהו כך. וטוב לאדם שלא ירחץ ע"י עו"ג ולא להסתפר ע"י דלא לאתערבא צלמא דידיה בצלמא דעו"ג. ונדבר במצות פאה. כי כשאדם מסתפר. יכוין שהוא מונע הספר מלספר פאת ראשו מב' צדדיו וגם אינו משחית פאת הזקן כי כן מצות הש"י. גם ראוי לאדם שלא יעקר שום שער מזקנו כי הם צנורות שפע. ויכוין האדם כי ראש הזקן שהוא תיקונא קדמאה שהוא א"ל כנודע בסוד י"ג מדות. ובשאר הזקן יש בו ימין ושמאל הרי הם ב' פעמים זקן גימט' שד"י. הרי א"ל שד"י. ויזהר האדם בכל עת שלא יאחז בזקנו שלא יעקר שום שער. גם שערות הראש בין של ראש בין של זרועות והגוף מורים על דברים רבים וכפי גוונם אם נטייתם למעלה או למטה וכפי ארכם וכיוצא בזה. לכן אין ראוי לספרם אלא טוב להניח אותם לגדלם. וכן בכל אבר שבאדם יש אותיות אלא עיקרם הוא במצחו וכן בעיניו יש גלוי אותיות כנודע בתיקונים:

מורנו ז"ל היה נוהג בענין פאות הראש להניח כל רוחב הצדעים שהוא כל השער שיש מן האוזן עד שליש המצח שהוא מקום חלק שיש בראש מב' צידי המוח ומפסיק בנתיים. ובגובה היה מניח כשיעור אם יקימו האזנים למעלה בראש עם אותו מקום ויותר מעט למעלה. ובזקן לא היה מגלח לא בתער ולא במספרים לא למעלה ולא למטה בשום מקום כלל זולת השער שעל השפה המעכב אכילה היה חותכו במספרים וגם היה מניח פאות הראש ליגדל ולא היה חותכן עד שיגדלו כ"כ שיכנסו למטה במקום שער אותו המקום

שמשם ולמטה לא יקרא פאת הראש. גם תמיד היה נוהג שלא לגלח אחר חצות שהוא עת מנחה גדולה ואפילו בערב שבת היה נזהר מאד וכבר נתבאר טעמו במנחה של חול ע"ש היטב:

בערב שבת תטבול סוד טבילת ע"ש. עי' שם באריכות. וצריך בע"ש לטבול ב' טבילות. א' להסיר בגדי חול מעליו. והב' להמשיך עליו תוספות שבת ושמעתי מהר"י ארזין ששמע ממורי שאם הוא בעל קרי צריך ג' טבילות, א' להסיר הטומאה, ב' להסיר בגדי חול. ג' לקבל תוספות שבת. וכשהיה מורי ז"ל עולה מן הטבילה לא היה מנגב עצמו במטפחת וכיוצא כי הן מימי שבת וראוי לגוף לשאוב אותם המים בתוכו:

בענין הטבילה של קרי היה מקפיד בו הרבה כדי לטבול בזמנו ולא יעבור שום פעם מלטבול. גם בענין השגת אדם אמר שאין לך דבר שמועיל כמו הטהרה והטבילה שיהיה אדם טהור בכל עת, ומורי ז"ל עם היות שהיה לו חולי קשה הנקרא שבירה (כן נקרא שבר בלשון ערבי) שנקרע כרסו ויצאו בני מעיו לתוך הכיס והטבילה מזיק לזה הרבה מ"מ לא נמנע מלעשות טבילה עד שפ"א בעת החורף היה קרירות הרבה וגערה בו אמו ולא הניחהו לעשות טבילה ולא עשה ומ"מ לא סר ממנו השגת רוח הקודש והיה לו השגה גדולה כמקדם מפני שאמר מורי ז"ל מי שרוצה להשיג בזאת החכמה אינו מועיל לו שום דבר בעולם כמו הטבילה שלא יעבור זמנו ויהיה בכל עת בטהרה וקדושה כדי שלא יסתלק ממנו השגתו ומכח הטבילה יתגדל בו השגה גדולה. גם אמר לי מורי ז"ל שהזוכה בנפש יתירה אזי אין מאירין במצחו העבירות שעשה כי הארת תוספות נפש מכסה אותם בשבת. ואם האדם הוא טמא קרי אזי ניכר במצחו ואין הארת נפש יתירה מכסה אותם עד שיעשה טבילה ויסיר מעט הרושם ממצחו כי אינו ניכרת כל כך. גם כדי לבטל הכעס צריך לטבול ב"פ בשבוע יום ג' ויום ששי ויכוין כי מקוה בגימט' קנ"א שהוא אהי"ה דההי"ן שהוא גימט' כע"ס [ע"ה] וע"י טבילה עם זאת הכוונה יתבטל הכעס. סוד הטבילה ע"ש באריכות:

בערב שבת תטעום. מורי ז"ל אמר שצריך לטעום בע"ש מכל מיני תבשילים שבשל לצורך שבת וז"ס טועמיה חיים זכו:

בערב שבת תרחץ. סוד רחיצת פניו ידיו ורגליו במים חמים. הנה תחלה תרחץ פניך ואח"כ ידיך ואח"כ רגליך במים חמים. והכוונה כמ"ש בפ' ויקהל כי בכל ע"ש מתקרבים ע' כוכבים כו' ע"ש ונעשה כמין מדורת אש ורוצים להתקרב ולינק מן אצי'. וסוד הדבר הוא קליפת נוגה שהיא קליפה היותר קרובה לקדושה, והנה הקליפה רואה כי מן השפע של שבת לקחו כל ו' ימי החול בו' ימי המעשה, ועתה שהוא ע"ש היא יודעת שתחזור

הקדושה להעלות כדי להזדוג למעלה לחזור להשפיע למטה בעולמות פעם אחרת ואז היא עולה כדי לשאול ג"כ פרנסתה כיון שכבר גמרו ו' ימי החול לקחת חלקם. והנה היא באה זמנה אחריהם ליקח גם היא חלקה וזה הטעם שהיא עולה בכל ע"ש ואז כדי שלא ימנע התכללות ותוספות קדושה עליונה. נמשך מגבו' עליונות כח א' הנקרא שלהובא דאשא ומוריד אותה כוכבא ומדורא דאשא למטה עד התהום. והענין כי הו' ימים הם סוד ו' קצוות חג"ת נה"י. אמנם הרגלים הם למטה מן מלכות אשר היא דבוקה עם היסוד. אמנם הקליפה היא למטה מן נה"י ובראותה כי נשלמו ו' ימי החול לינק וכבר נשלמו הירכים אז היא רוצה לעלות לקבל כי באה זמנה. וז"ס קציצת הצפרנים בע"ש ולרחצם במים חמים להוריד ההוא שלהובא דאשא עלאה למטה. נמצא כי מים חמים הוא סוד ההוא שלהובא דאשא ואנו רוחצים בהם רגלינו להסיר אותה הקליפה משם ויורדת למטה באדם דעשיה ששם החיצונים לדבקים. לכן צריך לרחוץ גם הפנים וידים מקום אחיזת החיצונים בקדושה דעשיה. לכן תחלה רוחצין הפנים ואחר כך רוחצין ידים ואח"כ רגלים ואז יישלמו להפרד משם וסוד מים חמין הוא סוד ההוא שלהובא דאשא כנזכר. לכן תכוין ברחיצתך הרגלים בע"ש בסוד כוונת שלהבת י"ה כי זה שלהבת יוצא מן י"ה כדי להפיל הקליפה למטה ואותיות שלהבת שבת לה' שהוא עליות שבת ש' בת שהיא המלכות העולה בנה"י סוד ש' או בחג"ת הנקרא ג"כ ש' וזהו שלהבת י"ה כי סוד שבת נמשך קדושה מן י"ה סוד או"א כנודע דכתיב בשבת קודש היא שעולים זו"נ עד או"א ממש הנקרא י"ה ועליה זו גורמת אותה השלהובא שדחקה את הקליפה דאל"כ לא היתה הקדושה יכולה לעלות אם הנחש כרוך על עקבה ע"ש באריכות. וסוד רחיצה זו במים חמים הוא סוד ההוא שלהובא דאשא דנפיק בכל ערב שבת ומתגלגל בההיא כוכבא מדורא דאשא סוד הקליפה ומכניעם למטה ונגד ההוא השלהובא הם המים חמין שמסירין הזוהמא של האדם, וגם כדי להסיר מעליו רוח א' טמא וישרה עליו נפש יתירה. מצאתי כתוב כי סוד מים חמים הוא ההוא שלהובא העולה בע"ש מן גהינם עם נפשות הרשעים הנכנסים בגן עדן:

בגדי שבת תלביש. טוב מאד אל האדם ששום מלבוש או כיוצא בו מכל מה שיתלבש בחול אין ראוי שיהיה עליו בשבת אפילו חלוק של שבת אין ראוי ללובשו בימי החול: **מנהג** מורי ז"ל שהיה לובש בשבת בחורף גראנ"ה אחת אדום תחת מלבוש הלבן העליון מפני הצנה ולא היה חושש רק שיהיה לו ד' בגדי לבן נגד ד' אותיות הוי"ה ואלו הבגדים הם סוד אור מקיף מבחוץ והם סוד המלבושים והם לבוש עליון וחלוק ותחתון ואזור. ולא יפחות מד' בגדי לבן. וקבלתי ממורי ז"ל שכפי המלבושים שאדם לובש בשבת בעולם

הזה כן מתלבש אחר פטירתו בשבת תדיר וכן ראה חכם אחד שלבש שחורים אחר מותו בשבת ואמר לו כי כן היה לבוש בעוה"ז לכן נענש באותה מדה עצמה וסוד ד' בגדי לבן נרמז בתיקונים:

בנרות שבת תזהר. הנה אמרו רז"ל הדלקת נר בשבת חובה לכן צריך להזהר בתיקון נר של שבת. אך ההדלקה תהיה על ידי אשתך. וצריך להדליק שתי נרות והם בינה ומלכות וצריך לכוין להדליק ב' נרות דקדושה ולכבות בהם שתי נרות דקליפה:

תערוך שלחן בשבת סדר השלחן ראיתי למורי שהיה מקפיד מאוד לאכול על שלחן של ד' רגלים בשבת ויו"ט דוגמת שלחן בה"מ ובע"ש קודם שתלך בשדה לקבל שבת צריך לסדר השלחן כדי שתעשה הסדר סביבות השלחן כשתבוא מן השדה וכך סידורו שתסדר י"ב ככרות על השלחן ששה מצד ימין וששה מצד שמאל והששה דצד ימין יהיה ג' על ג' וכן הוא מצד שמאל ושלשה עצמן יהיו דמות סגול. כי בצד ימין הם ד' לחמים שנים על גבי שנים וכן בצד שמאל ד' שנים על גבי שנים. ובאמצע ד' לחמים אחרים המפסיק ביניהם שהם ב' לחמין אצל הד' של ימין וב' אחרים מצד שמאל אצל אותן אשר שם כזה והסוד של י"ב לחמים עיין בספר מחברת הקודש שאמר האר"י ז"ל להרב רח"ו ז"ל על כמה אופנים:

ותזהר בב' אגודות דהדס שתניח על השלחן כדי לעשות הסדר ולברך כאשר אבאר כשתבוא מן השדה ובכל אגודה יהיה ג' בדים. והנה בכל התיקונים שנתן לי מורי ז"ל נתן לי ג"כ תיקון א לתקן נשמתי והוא שאהיה זהיר לשום מלח על השלחן לכן כל אדם צריך ליזהר בזה:

תקבל שבת בשדה. תצא לשדה בסוד חקל תפוחין. כי תרגום שדה הוא חקל. והנה קבלת שבת בשדה צריך להיות מעומד, ופניו למערב. ואם הוא הר גבוה. יותר טוב הוא. וצריך להיות נקי מאחוריו ד' אמות ומלפניו מלא עיניו. ויאמר כל הסדר בעינים סגורות עד ה' לאורך ימים ואז יפתח עיניו ע"ש באריכות:

מזמור שיר ליום השבת ר"ת אותיות למשה גם תכוין כי הלא ביארנו בסוד ישמח משה כשעלה משה להר סיני לקבל את התורה נתנו לו אלף חלקי אור סוד אלף רבתי דאדם שת אנוש וכשעשו ישראל את העגל נאבדו ממנו בעון ישראל ונשאר לו חלק א' לבד מן האלף לכן א' דויקרא זעירא. אמנם משה לא חטא שיאבדו ממנו לכן הקב"ה משלים לו משל ישראל והם האורות והכתרים עדיים של ישראל שהתנצלו מהר חורב ונתנו למשה אח"כ להשלים לו מה שניטל ממנו בעבורם. אמנם בכל ערב שבת בלילה חוזר משה לקבל אותן אלף אורות ומקבל אותם בסוד תוספת שבת ואז מחזיר הכתרים לישראל

ומאלו הכתרים יורשים ישראל תוספת שבת בכל ע"ש. וז"ס ישמח משה במתנת חלקו פירוש כי ביום שבת נותנים למשה מתנת חלקו שניטל ממנו והוא שמח במה שהחזיר לו הקב"ה, והדבר פשוט שישמח בו. אך הסוד לומר שאינו רוצה לעכב הכתרים שלקח מישראל כי כיון שנתנו לו חלקו הוא ישמח בחלקו ואינו מתאוה לחלקם של ישראל ואז מחזיר לישראל חלקם ואינו אומר אחר שלא חטאתי והם חטאו וכבר זכיתי בחלקם ואני אקח את שלי ושלהם. כי עבד נאמן קראת לו. וביאר מה הוא מתנת חלקו ואמר מה שהוא כליל תפארת אשר בראשו נתת לו בעמדו לפניך על הר סיני ונאבד ממנו ברדתו מן ההר וב' לוחות אבנים הוריד בידו וניטל ממנו אותו הכליל תפארת וזהו מתנת חלקו שלוקח עתה ביום שבת. והנה בכל ע"ש מקבלים ישראל לתוספת נשמה מן אותן הכתרים שנטל משה וזה תכוין במלת למשה בר"ת דמזמור כנזכר. ותכוין שביום השבת ראוי לשורר ולזמר כי נותנים לו למשה חלקו ואנו יורשים ממנו התוספת שבת של חלקנו כי תוספת שלנו יש למשה בימי החול. גם תכוין כי מרע"ה הוא זריז בכל ערב שבת להעלות כל הנשמות הנתונות בקליפות ואין יכולין לעלות. או נשמות של כל בני אדם שאין להם זכות לעלות. הנה משרע"ה יורד בכל ערב שבת וכמה צדיקים עמו כלי בחינתם ומעלים הגשמות למעלה בין נשמות המתים ושל החיים:

בפרוח רשעים וגו' תכוין כמ"ש בזוהר תרומה דבהאי יומא גלגולא דנשמתי' וסוד הדבר כי בע"ש כל הנשמות אפי' אותן שבקליפות עולות ליכלל למעלה ולא כל הנשמות זוכות לעלות ונידונים במעשיהם אם ראוים לעלות אם לאו ואז נקרא גלגולא דנשמתין כי הן נטרדים אלו לכאן ואלו לכאן ונידונין אז, לכן נקרא גלגולא דנשמתין לכן נזכר ענין רשעים וצדיקים במזמור. ואמר בפרוח רשעים וגו' להשמדם כי אפילו בשבת אין להם מנוחה. אך צדיקים כתמר יפרח פורחים כתמר לעלות לקבל אור המוכן להם. וז"ש צדיק כתמר יפרח וגו' שתולים בבית ה'. גם יש גלגול באופן אחר כי יש נשמות עולים מג"ע הארץ למעלה כנזכר בזוהר, ויש נשמות שיורדות להיות למטה בסוד תוספת שבת לצדיקים בעוה"ז. וזה נקרא גלגולא דנשמתין:

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות. הנה מה עשיה שייך בשבת. ואפשר כי יש דו"נ זכור ושמור. זכור כנגד מ"ע. ושמור כנגד מל"ת. לכן אמר ושמרו כנגד שמור מל"ת. ולעשות כנגד זכור מ"ע, גם ושמרו הוא מלשון ואביו שמר את הדבר שצריכים בני ישראל להמתין שלא להזדווג עם נשותיהם בחול אלא בשבת. וזה בני ישראל את השבת ר"ת ביא"ה. שימתינו וישמרו הביאה עד ליל שבת. אמר לעשות את השבת בזה שהוא מתקן ועושה את יום השבת וגורם שיהיו הנשמות שמביא לעולם לדורותם ולא מס"א. ברית

עולם. שיהיו הדורות של ברית עולם דקדושה ולא דורות דס"א. כי ביני ובין בני ישראל אות היא ר"ת ביאה. כי כשהזיווג הוא בשבת הוא אות הבריאה כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ ולא עשה זיווג למעלה אלא ביום השביעי אז שבת וינפש היינו זיווג ולא בחול:

בליל שבת תקדש. תקבל הכוס מיד זולתך משתי ידיו לשתי ידיך ע"ש הסוד:

תקדש שבת בעמידה. מורי זלה"ה היה נוהג לומר כל קידוש דשבת ויום טיב מעומד ואחר כך היה יושב וטועם מן היין דקידוש. וצריך להשאיר מעט יין בכוס של קידוש וכן משל בהמ"ז בסוד אסוך שמן כדי להשאיר ברכה מליל שבת:

צריך שישתה מים קודם הסעודה ויברך וישתה פחות מרביעית וזה כשאין יין באמצע הסעודה שלא להתחייב ברכה אחרונה ויכוין להוציא שאר המים שבתוך הסעודה. לפי שפעם א' שתיתי יותר מרביעית הראה לי במצחי איך שתיתי ולא ברכתי ברכה אחרונה והוא עון פלילי:

שבת תברך בעמידה. אח"כ תטול ידיך. וכבר ביארנו שנט"י איך ראוי שתטלם ותנגבם מעומד ותגביה ידיך עד נגד ראשך בעת שתנגבם וזה להורות עליות קבלת נוק' ע"י ידים עליונים מן מוחין דז"א רישא דיליה לכן תגביהם עד נגד ראשך לכן ג"כ תטול ותגביהם ותנגבם מעומד כי הוא במקום מוחין דז"א. גם תכוין להכניס קשרי הזרועות לפנים מן הגוף בסוד וכל אחוריהם ביתה. ובכל ג' סעודות צריך לעשות כן כי הכוונה להעלותה וליחדא במלכא. וצריך שתגביהם מעומד. גם צריך לפשוט ב' כפות ידים בעת הברכה כמי שרוצה לקבל בתוכם וזה רמז לקבלת הטהרה בהם:

ברכת המוציא תקח מאלו האמצעים ב' עליונים ותחברם בב' ידיך. ויהיו שולי ב' לחמים נוגעים זה בזה ופניהם זה בצד ימין וזה בצד שמאל ואז יראו כאלו הם לחם א' ובו ב' פנים בסוד לחם הפנים. וכבר כתבתי לעיל סדר הלחם בשולחן ותכוין אותו שביד ימין הוא נגד אות יו"ד ובצד שמאל נגד אות ו' ותברך המוציא ע"ש באריכות. ותבצע מן לחם הימיני שהוא אות יו"ד שהוא כנגד חכמה כי משם הוא המזון המעולה שבכולם ותבצע כזית ותקחנו לך נגד י' דהוי"ה ותבצע בציעה שנית כביצה ותתן לאשתך נגד יו"ד דאדנ"י סוד נוקבא ויחברם ויעשה שם שלם יאהדונה"י. ואח"כ תבצע בציעות אחרות לצורך שאר בני השולחן. ע"ש באריכות:

צריך לדקדק בה' דהמוציא ולעשות בה דיוק בקריאתה ולכן צריך להדגיש אותה כאילו היא ממלאה בה"א אחרת כאלו הם ב' ההי"ן א' כנגד בינה וא' כנגד מלכות:

ליקוטים סוד אכילה. תחתוך הפרוסה ותטבול במלח ותכוין כי מלח ולחם הם אותיות שוות. ותכוין כי לחם הוא ג' הויו"ת דג' חסדים ומלח הוא ג' הויות דגבורות ולכן הם מלוחות שהם דינים ונמתקות ע"י ג' חסדים כנודע. וכבר נודע ענין ג' גבורות הנמתקות בחסדים ע"ש:

ליקוטים בסוד האכילה בליל שבת. תכוין כי לחם הוא במלכות. יין בגבורה או בינה, מים בחסד. בשר בנ"ה. פרי עץ ביסוד הנקרא פרי עץ דת"ת. ונלע"ד כי כ"ז הוא בז"ת דז"א שמשם אוכלת המלכות ודע כי אין אדם מכיר במה שעושה כי פעמים אוכל מאכל איסור והוא לא ידע אך מי שהוא חסיד אין מניחין אותו מן השמים לכשול כי לא יאונה לצדיק כל און ומי שהוא חסיד ויכוין כמו שית' עתה מובטח שלא יניחוהו לאכול דבר איסור ויסירהו מלבו:

כשתאכל תכוין כי כשנשתברו המאנין תבירין נתקלקלו ד' בחי' והם דצח"מ והמאנין תבירין מנהון אתבסמו ומנהון לא אתבסמו ואנו צריכין לברר האוכל מתוך הפסולת ומן האוכל חוזר לאברי האדם עצמו וחלק ממנו. אך הפסולת יצא למותרות וכן הענין באכילה העליונה לברר אוכל מתוך הפסולת. ותכוין כי אוכל בגימט' א"ל הוי"ה מנין ז"ן והוא מזון. מ"ו מילוי דע"ב. ז"ן א"ל הוי"ה. גם תכוין כי א' יש לה ב' ציורים יו"י גימט' כ"ו ויו"ד מלא. שניהם מ"ו. ותכוין ג"כ בציור א' העולה ל"ב והם י"ו שניים תחתונים וי"ו שניים עליונים שבהם שוחקין מן לצדיקים כנודע בסוד אכילה ושתיה בעי"כ:

כוונת אכילה. דע כי מציאת אכילה הוא בנוק' ולזה אנו נותנין מזון ואכילה ומה שאנו ממשיכין לה אז היא נותנת לנו לכן צ"ל בהמ"ז בכוונה גדולה ובשמחה כי. נראים אז כנדיבים ולא צרי עין ואז מושכת גם היא אלינו עד"ז. אך באמצע אכילה צריך לזכור מעט עצבון ודאגה בלב על חורבן בהמ"ק כי אז אכלה השכינה באופן אחר מעולה מעתה ואז היה יורד שפע לעולמות מתוקן משא"כ עתה אחר החורבן. והנה תכלול יום בלילה ולילה ביום כי באכילת היום תכוין בשם אכילה גימט' אדנ"י. ובלילה תכוין אוכל גימט' א"ל הוי"ה סוד ז"א. וגם תכוין ביום ובלילה בשם מאכ"ל שהוא חיבור הוי"ה אדנ"י יאהדונה"י. גימט' מאכל. ואלו הם פרטי הכונה כבר נודע כי בעת מיתת המלכים ירדו למטה והי' בהם כל הבחי' שהם אבי"ע ובחי' דצח"מ ומכל בחי' אלו יש בקליפות מן מיתת המלכים וצריך האדם להעלותם. ודע כי אדה"ר היה מובחר בחי' הנשמות עד שחטא וחזרו לרדת. גם כשקרא שמות לבהמות וחיות ולא מצינו שקרא שמות לצומח ודומם. והענין כי ביירר והעלה כל בחי' הבהמות וחיות ותיקנם וזהו קריאת שמות. אך לצומח ודומם לא תיקן לכן נאסר באכילת בשר ולא הותר לו אלא הצומח. כי כוונת

אכילה הוא בירור הקדושה שיש באותו בעל חיים או דומם כו' כפי מה שהוא ומתברר על ידי אכילה ולפי שכבר ביררם אדה"ר לכן נאסר באכילתן כי כבר נתקן מה שהיה מספיק להם משא"כ בדומם וצומח ומה שבירר אז אדם היה שבירם כפי מה שראוי להם במדרגתם לגמור אך אחר שחטא חזרו לירד לעמקי הקליפות. ואנו צריכין לבררם כדי להעלות ניצוצי הקדושה למקומם, אמנם אין בנו כח עתה לבררם בירור גמור כמו אדם הראשון אע"פ שאנו רואים שחוזר להיות חלק אדם עצמו באוכל אותו עכ"ז אמת שכן הוא אך יותר היו מעולים הבהמות של ששה ימי בראשית מן האדם אשר עתה. לכן היה יותר מה שבירר אדה"ר בהיותם בהמות ממה שאנו מבררים עתה אע"פ שנעשים חלק אדם ממש. וז"ס חמורו דר' פנחס בן יאיר כי היה במדרגות הבהמות דו' ימי בראשית לכן אפילו אמוראים היו אומרים אנו כחמורים ולא כחמורו דר"פ בן יאיר. ודע כי בהמות הטמאות אין כח באדם לברר הקדושה שבהם לכן נאסרו באכילה אך הטהורות יכולין אנו לבררם ואדרבה האוכל בהמה טמאה או איזה דבר טמא תאחז הטומאה באדם עצמו ותאבד הקדושה שבו. אך חמורו דר"פ לא נתברר ע"י אכילה רק נתקן מעצמו על ידי המשך זמן תקנו ר"פ שלא ע"י אכילה ועלה לאותו מדרגה, ואולם אין יכול לברר אלא הת"ח לכן ע"ה אסור לאכול בשר כי אדרבא יסתלק ממנו אותו מעט קדושה אשר בו וימשך אחר הבהמות כי אין בו כח לברר. אמנם נשאר עדיין מו' ימי בראשית בהמות בהררי אלף כי אלו לא יכלו אז להתברר לגמרי כמו השאר רק נשארו בבחינות למה שאנו מבררים עתה על ידי אכילה לכן אלו מזומנים לאכילת צדיקים לעתיד לבא וע"י אכילה ההיא יתבררו לגמרי. וכ"ז הוא בירור הבהמות עצמן. אך יש בחינה אחרת הוא נשמת אדם עצמו המתגלגלים בבהמות וצומח ודומם בעבור עונם. אמנם מציאת הכוונה לבחינה הא' כי האדם בעת אכילתו יכוין לברר אותה קדושה אשר באכילה ההיא הן דומם הן צומח או בע"ח, ואמרו דומם כי לפעמים יפול צרור עפר לתוך המאכל ולא ידע האדם מציאותו ולפעמים יש בו גלגול נפש כמ"ש בנבל והוא היה לאבן והמלח הוא בין דומם ובין צומח לכן החוצב מלח מן המחצב בשבת חייב משום קוצר. ונחזור לענין כבר ידעת כי כל בירורי המלכים הם ע"י חכמה כמ"ש בזוהר פסולת במחשבה אתברר לכן כל כוונת הבירור תהיה ע"י חכמה, וכבר נודע כי אכלו רעים לעילא באו"א לכן צריך לכוין באכילה אל מציאות אות א' סוד בינה כמשארז"ל אלף בינה ובציורה תכוין אל חכמה כמ"ש, וכוונה זו שאנו מפרשים לך היא היתה כוונת מנוח בעת אכילתו וז"ש לו המלאך אם תעצרני לא אוכל בלחמך כלומר אע"פ שאתה מכוין ואוכל בקדושה ובכונה גדולה לא תחשוב כי עי"ז אני אוכל, אבל כשבאו המלאכים אצל אברהם אבינו ע"ה

אכלו שם בשביל שהיה לאברהם אבינו כוונות גדולות יותר מן מנוח בשביל זה קראו רז"ל למנוח ע"ה היה כי לא היה יודע כוונות גדולות כא"א ע"ה. אמנם יש כוונה אחרת גדולה בענין בירור אכילה אך כוונה זו היתה למנוח ולא זכה לכוונה אחרת לכן אל יקשה בעיניך משארז"ל מנוח ע"ה היה כי אע"פ שהיה אוכל תמיד בכוונה זו ובקדושה עכ"ז יש כוונות גדולות מזו וזה מנוח מ"ו נ"ח אך מצאתי כוונה זו כולה בסוד אות א' כמ"ש לפניך:

הנה נודע כי השיניים הם ל"ב נתיבות חכמה המבררים את האכילה כי כולהו במחשבה אתברירו וז"ס צורת א י"ו לעילא י"ו לתתא סוד א' אשר במחשבה כי זו הו' נחלקה לשנים דרך ארכה ויהיו ב' ווי"ן ואז תחבר ו' א' עם י' עליונה ויהיה י"ו וי' שניה עם ו' תחתונה ואז הוי י"ו שנים למעלה. וי"ו שנים למטה. וזו כוונה כוללת גם תכוין בפרטיות יותר והוא כי בכל אכילתך תכוון כוונה זו לפחות בכזית של המוציא שברכת עליו הברכה. והוא כי הלא הם שני לחיים. עליון ותחתון. והם סוד או"א האוכלים בסוד אכלו רעים לעילא לחי עליון אבא. לחי תחתון אימא. ותכוין כי הם ב' אלפי"ן א' לעילא וא' לתתא ובלחי עליון צורת יו"י בגימטריא הוי"ה ובלחי התחתון צורת יו"ד סוד בינה סוד ד' נוקבא. ותכוין כי ב' אלפי"ן אלו וציורם כנזכר הם גימט' מ"ו מלוי ע"ב כי כולהו במחשבה אתברירו כי אע"פ שרמז אל ב' אלפי"ן אלו דאו"א הכל הוא בחכמה בכללות הבינה אשר בחכמה לכן תחשוב לחלק עוד ב' אלפי"ן הנז' ע"ד הנזכר ואז יהיה א' ראשונה יו"י וא' שנייה יו"ד ואז א' גימט' ל"ב נתיבות חכמה ושני' גימט' הוי"ה ושניהם יחד גימ' אוכל סוד א"ל הוי"ה. הרי ששורש אכילה יש בלחיים אלו. ותכוין ע"י ד' חלקים אלו שאנו מחלקים ב' אלפי"ן אלו לכלול חצי א' תחתונה דחכמה וחצי א' תחתונה דבינה וחצי א' עליונה דחכמה וחצי א' עליונה דבינה וז"ס הבן בחכמה וחכם בבינה. אח"כ תכוין באוכל הזה שיהיה לחם מתוקן ועשוי לכן צריך לכוין שתצרף ב' ציורי אלפין אלו העולים גימ' נ"ח עם ציור א' של אלף שני שצורתה יו"ד ואז יהיה הכל גימ' לחם סוד ג' הויו"ת העולים לחם כנזכר בהמוציא. אחר כך תכוין לטחון הלחם הזה כדי לבררו ע"י טחינת שניים ויעשה לחם הזה דק מאוד כי כאשר הקדושה תוך הקליפה אנו טוחנים הקליפה דק מאוד ואז יוצאה הקדושה כמו שמן היוצא מן הזיתים על ידי טחינה ותכוין לעשות דק ע"י ב' כוונות הנזכרים יחד והוא כי שני ציורי אלפי"ן הם גימטריא מ"ו ואם תחלק כ"א לשנים יהיה גימטריא נ"ח ואם תחבר מ"ו נ"ח יהיה גימט' ד"ק. ואח"כ צריך לבלוע המאכל כי עדיין לא נגמר בירור המאכל ע"י טחינה לבדה אך צריך לבלוע כדי שיתבשל בכלי הבישול שהוא אצטומכא ואז יושלם להתברר וילך הרוחניות ויתפשט

באיברי הגוף. והזוהמא תצא דרך הנקבים. לכן תחבר ב' ציורים הנחלקים לד' שמספרן נ"ח עם א' עליונה בציורה הב' שהוא יו"י והכל יחד גימט' פ"ד. וז"ס בליעתה בגרון כי אותיות הגרון הם אחה"ע גימ' פ"ד כי גרון הוא אימא ואבא דוחה את המאכל לגרון בבית הבליעה וטוחנו שם לכן אין אנו לוקחין ציור רק אות עליונה ולא תחתונה. גם הוא גימ' חנוך סוד מט"ט האוכל בעולם היצי' שסודו א"ל הוי"ה גימ' אוכל. אח"כ תכוין בכל הרמזים יחד כיצד כוונה א' היתה מ"ו ואחריה נ"ח ואחריה לח"ם ואחריה ד"ק ואחריה פ"ד וכל אלו בגימ' ש"ע סוד ש"ע נהורין וסודו במלת אוכל כי כל כוונת אכילה כולה חוזרת במלת אוכל שהוא א"ל הוי"ה כי א"ל במילוי עולה קפ"ה וב"פ א"ל הם ש"ע. ואני חיים מסופק בזה אם הכוונה הוא לחבר ב' א"ל ביחד שהוא א"ל אדנ"י עם א"ל הוי"ה סוד עשיה ויצירה אשר כל סודות אכילה ואוכל הם בהם וב' א"ל אלו במילואם הם ש"ע, או נאמר שהכל ביצירה והוא כי א"ל הוא קפ"ה והוי"ה ביודי"ן באחוריים הוא קפ"ה הרי א"ל הוי"ה לבד עולים ש"ע ולא זכיתי אל האמת בעו"ה. עוד יש כוונות אחרות פרטיות והוא כי אם תחבר מ"ו נ"ח ד"ק יהיה הכל גימ' יצחק ואם תחבר כוונת לח"ם ד"ק יהיה גימט' יעקב. ועוד יש כוונות אחרות שלא זכיתי אליהם. ודע כי כל מה שהאדם אוכל בחול הרוב הולך לחיצונים ואין בו רוחניות כי אם בחלק הכרחי למזון הנפש שלא תתפרד וכל המוסיף מזה מוסיף כח ליצה"ר ומה שאוכל בשבת הוא הכל רוחני אע"פ שאוכל יותר מן הצורך נבלע באבריו וג' ימים אחר שנקבר האדם כריסו נבקעת ואומרת לו טול מה שנתת בי זהו שעושה בחול כמו בשבת ויו"ט והסיבה היא כי האדם מה שעושה מתקן אפילו באכילתו. ואל יחשוב אדם שהקב"ה רוצה שיאכל אדם בעולם הזה להנאת גופו ולמלאות כריסו. אלא הרצון הוא כדי לתקן כי בזמן אדה"ר עירב טוב ברע ונתקלקל הכל אפי' דומם וצומח וזה העירוב הוא מנצוצות קדושה ונתערב הכל בעולם אפי' בדומם כמ"ש ארורה האדמה לכן סידר הקב"ה בעולמו כי מן דומם יצא צומח ומן צומח יתקיימו ב"ח באוכלו אותו בע"ח ובעלי חיים כשאוכל אותם אדם ישאר רוחני. והנצוצות שנאבדו בזמן אדה"ר חוזרים במדרגות אלו לכן באכילה מרויח האדם ומוסיף כח בנשמתו וזה ישיג האדם בברכותיו שמברך ברכת הנהנין שעל ידי הברכה לוקחת הנפש ההיא חלק ברוחני שהוא מזון הנפש לכן כל מה שהאדם אוכל בחול יותר ממה שראוי להתקיים נפשו כמ"ש צדיק אוכל לשובע נפשו לכן המותר נקרא פרש חגיכם ומוסיף כח אל החיצונים ואינו אוחז לשלימות נפשו כי אם המועט הצריך להתקיים. ומה שאוכל בשבת ויום טוב הכל הוא ברוחניות ונבלע באיברים וזה היה הויכוח של הלל ושמאי כשהיה הילל מוצא דבר נאה היה שומר אותה לשבת כדי שיעשה הכל

רוחניות. ושמאי היה לוקח ביום א' וביום ב' אם היה מוצא אחרת נאה הימנה היה אוכל הראשונה לפי שהוא סבור כי כיון שהיה מכין אותה לשבת חל עליה קדושת שבת ואפי' היה אוכל אותה בחול היה נבלע באיברי':

ברכת שהחיינו הוא ביסוד בסוד ח"י. וקיימנו בנ"ה, שהם קיימין המקיימין את האדם. והגיענו לזמן הזה סוד מלכות סוד זמנים כנודע:

ברכת הטוב והמטיב שאנו אומרים על שינוי יין תכוין כי טוב לדידיה שהם החסדים עצמן היורדים ביסוד ז"א וגם הם מטיבין לאחרים שמתקנין הגבורות סוד יין סוד הדין כנודע:

דברים הבאים תוך הסעודה הפטשלי"ש. אני חיים שאלתי לאמו איך הוא אוכל אותן ואמרה לי שמורי ז"ל צוה לאשתו שתבשל בשר ובצלים בשמן זית או בשמן שומשמין קודם שתשים אותם בתוך העיסה:

מורי ז"ל היה אומר בענין דברים המשכחים כגון זתים וכיוצא בהם אין זה אלא בע"ה. אבל האוכלם בכוונה אז מוסיפים לו זכירה אחר שהוא מעלה אותם ומתקנם:

הבצים היה מורי ז"ל אוכל אותם א שלמות ולא היה חושש לדם הנמצא בהם לפעמים:

טבחיאו"ם הממולאים מבשר ובצים היה אוכל מורי ז"ל גם העיד הר"ם ז"ל שאכל פלא"ס ריינדא"ס:

תרנגולת שלמה היה אוכל מורי ז"ל ולא היה חושש לדברי הרמב"ם ז"ל:

לב בהמה. צריך האדם לשמור את עצמו מאוד שלא לאכול שום לב בהמה וחיה ועוף. לפי שרוח הבהמות שורה שם ואם אדם אוכל אותם נדבק בו אותו הרוח וגורם לו שכחה. וגם כי לפעמים יתגלגל איזה רוח באותו בהמה וידבק בו ג"כ:

תורמסים צריך ליזהר שלא לאכול תורמסים המתוקים מן העו"ג ולא אפונים שהם קודמא"ש שאע"פ שאינם עולים על שלחן מלכים השרים אוכלים אותם:

הקאווי צריך אדם ליזהר ולא היה שותה מורי ז"ל שיש בו ג"כ משום בישולי עו"ג:

לחם צריך אדם ליזהר שלא לאכול מעו"ג אפי' מפלטר אפי' בספק לא יאכל אותם ואם קנה מפלטר ישראל צריך לחקור אם הוא עשוי מישראל כאשר נוהגים בצפת תוב"ב שרוב פלטרים הם ישראלים:

הקום היה אומר מורי ז"ל שאסור לשתות מפני שהוא דם מעיקרו ואחר שמסירים החלב נשאר קו"ם וחוזר לעיקרו:

הצוקר הנעשה מקנים המתוקים שמעתי שאוסרים אותו לאכול כי בעשייתו נותנים בו חלב ומן חלב נעשה ואני ראיתי למורי ז"ל שהיה אוכל אף עם בשר:

הגבינה היה נוהג מורי ז"ל כי ביום שהיה אוכל גבינה לא היה אוכל בשר כל אותו היום עד הלילה וכ"ש אם היה אוכל בשר מתחלה שלא היה אוכל גבינה עד הלילה:

מה שאנו מזכירים בריאת הנפשות וחסרונם שהוא כללות כל הנבראים בברכה אחרונה של מים. הטעם הוא כי המים הם המגדלים כל הצמחים הזרועים וכל חסרוני אדם לכן כיון שהמים סיבת הכל אנו כוללים הכל בהם. וידוע ג"כ כפי הסוד כי הכל נמשך מן המים שהם החסדים שמהם הנשמות יוצאות לכל הבריות ע"ש. וצ"ל על כל מה שבראת להחיות לנוכח ולא שברא שלא לנוכח וצריך לכוין בברכת שהכל שהוא היסוד ומגלה השפעתו ע"י מלכות וזהו בדברו וכן בורא פרי העץ. בורא פרי יסוד. העץ הוא מלכות וכן בכל שאר הברכות. ויש בה ט' תיבות נגד ט' יודין שיש בד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והם בגימ' מים גם יכוין בשתיית המים לט' יודין אלו העולין מנין מים:

עשבא דדברא כתבו הפוסקים כיון שלא נזרעו בידי אדם. שיברך עליהם שהכל. ומורי ז"ל לא היה חושש ומברך ברכה הראוי לעץ או לאדמה אף אם יהיו מדברות. ולפעמים היה מצוה שיביאו לו דרדרים שבני אדם אוכלים אותם לקיים מ"ש הקדוש ב"ה לאדם כשקלל לאדמה בעבורו קוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה. והזהר שלא לעקור ירק מתחת הגפן רק שיהיה רחוק מן הגפן ד' אמות. ולא יעקור בידו ירק לפי שהוא גמר מלאכתו וחייב במעשר. וגם אסור לילך עם העו"ג לקנות ירק בגן בא"י או פירות שמא יעקור ערלה לפניו וערלה ודאי בא"י אסור כנזכר במשנה זתים הנעשים בבית לאכילה חייבים במעשר. אך השחורים שמביאים העו"ג לאכילה פטורים מן המעשר:

ענבים הנזרעים דוקא ליין ולא לאכילה נמצא גמר מלאכתן ביד ישראל האוכל מהן חייב במעשר. התורמסים מתוקי' גמר מלאכתן ביד ישראל וחייבים במעשר. השומשמין החיים פטורים ממעשר כשעושין שמן על ידי עו"ג. אך עתה נגמר ע"י ישראל חייבים במעשר:

בענין הדבש הנעשה מתירוש המבושל של ענבים לא היה מורי ז"ל נמנע מלאוכלו אף אם היו העושים אותו חשודים עליו. ונלע"ד הטעם שהיה מיקל לפי שאין ניסוך באומת ישמעאלים ודי שלא לאוכלו בודאי שלהם אך בספיקו היה מתיר. צריך לפרוש עצמו מבשר ויין כל ימי השבוע כדי שלא לבא לידי חטא אפילו בשוגג. פעם אחת שתיתי יין עם כופר א' שעשה תשובה והראה לי במצחי ששתיתי יין נסך וספרתי לו המעשה ואמר לי עכ"ז צריך תיקון ואז נתן לי תיקון. מהרח"ו ז"ל ישתו יין נסיכם ר"ת יין וס"ת גימט' צו ואין צו אלא ע"ז מכאן רמז יין נסך מן התורה שכל השותה יין נסך לסוף עובד עבודה זרה:

שבת בשבת תשלים. הכוונה שצריך להשלים מסכת שבת כולה בשבת מפני שהם כ"ד תכשיטי כלה. והנה אחר אכילתך תקרא איזה פרקים ממסכת שבת. וטוב לומר שמונה פרקים הראשונים בליל שבת. וח' פרקים שנים בשבת שחרית. ושמנה פרקים שלישים במנחה שהם כ"ד תכשיטי כלה. ובמ"א כתוב קודם ברכת המזון יקרא ארבעה פרקים דשבת אחר שיאמר הפזמון של שבת וכל זה קודם מים אחרונים. ואח"כ יטול ידיו ואחר כך יאמר הפסוקים והמזמורים כמ"ש בע"ה. אך מורי ז"ל תיקן ג' פזמונים א' לליל שבת וא' לבוקר וא' לערב והיה קורא ד' פרקים ראשונים דשבת בליל שבת ובשחרית ד' פרקים שניים ובמנחה ד' פרקים וכל זה נגד ד' אותיות הוי"ה או שם אדנ"י ואיני זוכר איזה מהם. ופעמים לא היה קורא אלא פרק א' לבד כשהיה מתעסק בד"ת על השלחן לא היה קורא כי אם פרק א' ויאמר פזמונים מהאר"י ז"ל בליל שבת אזמר בשבחין וכו' למבצע על רפתא וכו' ויטול ידיו למים אחרונים ויאמר ידי אסחי כו' ויאמר המזמור והפסוקים ובה"מ תיכף בלי הפסקה. ובשחרית דשבת יאמר אסדר לסעודתא כו' למבצע כו' ויטול ידיו ויאמר ידי אסחי כו' ויברך בהמ"ז תיכף בלי הפסקה. לסעודה ג' דז"א יאמר בני היכלא וכו' לחן אלהי עוז תהלתי. ויאמר למבצע וכו' ויטול ידיו ויאמר ידי אסחי כו' ויברך בה"מ תיכף בלי הפסקה:

סוד מים אחרונים כבר ידעת כי ס"א קאים על פתורא וצריך אדם ליזהר בזה מאוד כי אז יכול לשלוט עליו יותר משאר זמנים:

וכשיש זימון בג' אז אין כ"כ חשש כי ע"י בה"מ מסתלק משם אך כשאדם יחידי אז צריך כוונה גדולה עד מאד לסלק מעליו הס"א לכן צריך לכוין עד מאוד בבהמ"ז והנה ביותר צריך לנהוג במים אחרונים בהיותו לבדו כדי שלא יקטרג עליו הס"א וע"י מתנה זו שהוא מים אחרונים מסתלק משם:

מהר"ן ז"ל נלע"ד נתן שז"ס הפסוק ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו ר"ל מים שבא מן הידים הוא נתן יעקב כח לעשו ויהיה שולט בהם ובזה יסתלק ממנו וז"ס ר"ת מנחה לעשו אחיו לעשו מים אחרונים. אמנם על כל זה עתה הוא אורח ואם לא יכוין נעשה אח"כ בעל הבית לכן צריך לכוין כוונה גדולה במים אחרונים ובבה"מ ובהיותו יחידי צריך ליזהר ביותר. עוד שם ע"פ סוד כוונות באורך:

טוב לומר פסוק זה. זה חלק אדם רש"ע מאלהי"ם ונחלת אמרו מאל. חלק אדם רשע ר"ת אחר וגם עם ז' דזה גימ' רי"ו וס"ת גימט' עמק"ה גימ' יר"ה וכולם יחד גימ' ה"פ אלהי"ם ע"ה. ומים אחרונים הם חובה אף ע"פ שהידים אינם מזוהמות ואפילו לא אכל רק פת חרבה לבד כי הקליפה המסמא היא נדבקת במלח וכשאנו ממתיקים המל"ח

בלח"ם היא נבדלת משם ונדבקת בידים רי שלחן אותיות לנחש ואי לא זכה נעשה לו סם המות ונהפך השלחן לנחש. ואם זכה נעשה לו סם חיים ונהפך מנחש לשלחן שמכפר. והוא גימ' צדק"ה צד"ק ובשעה שמכניס עניים לביתו ומאכילם ומשקם מייחד צדק"ה עם צד"ק ועם זה שפחה בישא ערקת מתמן וחמשה אצבעות ידים הם ה' הויו"ת בגימט' עי"ן ויש ימין ושמאל והמים מבדילין הקליפה משם ומגבירים החסדים. גם אזוב טוב להניח על השלחן מפני שהוא מבריח כל מיני מזיקין ובפרט זאת הקליפה שכן אזוב גימטריא י"ה ע"ה וגם הזמנה לזימון מברחת אותם, אחר נטילת מים אחרונים יאמר מזמור אלהים יחננו ואח"כ יאמר אברכה את ה' בכל עת בסוד הנזכר בזוהר כי ס"א קיימא על פתורא ונקרא כל עת. וצריך לומר הב לן ונברך וזהו אברכה כו'. אח"כ יאמר סוף דבר הכל נשמע וגו' ופסוק ואנחנו נברך גו' ונוטל הכוס בימינו ואח"כ אומר זה הפסוק וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'. תיבות אלו לבד ואח"כ בה"מ. ואמר לי מורי ז"ל כי מלשון הינוקא דפ' בלק משמע שיאחז הכוס בב' ידיו עד שמתחיל ברכה שניה ואז אתיישב כוס על תיקוניה בימיניה. אך הוא לא נהג כן אלא אחזו בב' ידיו והיה אוחז כך עד שהשלים לומר המזמור והפסוקים הנ"ל ואחר כך היה מיישב הכוס על ה' אצבעות יד ימין על גביהם ממש. וסימנך ואתן הכוס על כף פרעה ר"ל שהכף היא גלוי' בפישוט ה' אצבעו'. ובאמרך בה"מ אם יש ג' אנשים תברך זימון על הכוס של יין. ויתן עיניו בכוס באומרו כל הברכה. ואם אין יין יברך זימון בלתי יין וכשמברך בה"מ ישים שתי ידיו זו ע"ג זו נגד החזה יד ימין על יד שמאל ויעצום עיניו עד שיגמור כל הברכה וכן יעשה ביחידי ג"כ וכשיאמר הברכה צריך להיות הכוס נגד החזה ע"ש הסוד:

גם צריך ליזהר שלא להפסיק בין מים אחרונים לבה"מ שפעם אחד הייתי לפני מורי ז"ל ובא חכם אחד וסיפר לו כי זה כמה ימים שהיה לו כאב בכתף שלו. והשיב לו מורי כי כאב זה בא לו על שעבר על מה שאמרו רז"ל תיכף לנטילה ברכה. הכוונה על נטילת מים אחרונים שתיכף צריך לברך בה"מ והוא קרא פרק א' של משניות בנתיים לכן בא לו כאב בכתף על שעבר על תיכף דרז"ל שהוא אותיות כתף. מורי ז"ל היה נזהר שלא לדבר בשבת רק בלשון הקדש וכשהיה אומר איזה דרוש לחברים פעמים היה מפרשו בלע"ז כדי שיבינו וגם ביו"ט לא דיבר אלא בלה"ק כמו בשבת. וגם היה נזהר שלא לדבר דברי חול בשבת אפילו בלה"ק מפני ששני מלאכים אומרים ווי לפלוני אשר מזכיר שיחה בטלה בשבת. וטוב ללמד קבלה בשבת כמו שהיו נוהגים הקדמונים ואסמכוהו אקרא השתחוו לה' בהדרת קדש ר"ת למפרע קבלה:

צריך לכבד את השבת וזהו כבודו שלא לדבר בו דברי חול והטעם לפי שהשבת נקרא קודש שנאמר ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם וכשמדבר בו דברי תורה או תפלה או שאר עניני קדושה ימשיך עליו קדושה על קדושתה ומתקדש יותר ונמצא הקדושה שולטת בעולם ונפתח מקור הקדושה שהיא יו"ד ומתקדש פותח את ידיך א"ת ידיך אלא יודי"ך ואם ח"ו יעסוק בדבר חול מעורר כוחות החיצונים ובאים ונוחים בעולם ומפרישי' המלך מן המלכה. ושמירת שבת תלוי בג' אברים ברגלים שלא ללכת ולצאת חוץ לתחום, בידים שלא לעשות מלאכה. בפה שלא לדבר דברי חול. והשומר שבת ואינו מדבר כלל הקב"ה משפיע עליו חכמה נפלאה עד שיתמהו ממנו מדה כנגד מדה. וידבק ביו"ד הנקרא קודש והיא חכמה היא תשפיע לך חכמה וזהו האמנם אלם צדק תדברון אם תעשה עצמך אלם תזכה לדבר צדק. ועיין בזוהר בשלח ותמצא בו דבר טוב. ועיין בתיקונים בראשית ירא שבת ובזוהר בראשית ותבין מאד:

בשחרית שבת תטבול. הנה כמו שיש הפרש בין קדושת שבת לחול ולכן צריך לטבול בע"ש כך יש הפרש בין קדושת ליל שבת בין קדושת יום שבת ולכן צריך טבילה אחרת: **מהרח**"ו ז"ל היושב בתענית בשבת הנה ההוא רוחא קדישא דמתהני מסעודת שבת הנה חסר ממנה עונג שבת וגם יש מלאך ממונה על מי שמתענה בשבת ונקרא סנגרי"א ועולה לפני המקום ית"ש וצועק על האיש ההוא ואז נענש בעלמא דין ובעלמא דאתי. אמנם במקום שהתירו לו רז"ל יתענה כי אז קורעין לו גזר דינו אפי' אסתכמו עליו כל שבעין עילאין סוד ב"ד העליון של ע"ב סנהדרין שבהיכל זכות אבל אחר שקרעו גזר דינו חוזר אותו הממונה על התענית וכמה אחרנין עמו ונפרעין ממנו עונג שבת ותקונתו שיתענה למחרתו כי נודע שהאדם ניזון מהשכינה בשבת ובחול מן ימי החול א"כ אם אוכל בחול ולא בשבת נמשל לגנב אשר ירא מהבריות ולא מהקב"ה אך כאשר מתענה בחול א"כ נראה שאין כוונתו משום דמחשב יתיר מזון דחול. אך אין צריך זה כל ימי השבוע רק יום ראשון שאז שולט ומתחיל לשרות על האדם רוחא אחרא דחול ואז יתענה ודי בזה. אבל עכ"ז זכאה איהו מאן דאשלים עונג שבת ולא אצטרך לתענית חלום כי יומא דין אתעטרא בשבעין עטרין כנודע ודי בזה:

צריך לומר תכנת שבת על סדר תשר"ק:

מצאתי כתוב מקדמון אחד וז"ל צריך לחלק בה' חלקים כזה. תכנת שבת רצית קרבנותיה. צוית פרושיה עם סדורי. נסכיה מענגיה לעולם כבוד. ינחלו טועמיה חיים זכו. וגם האוהבים דבריה גדולה בחרו אז. מסיני נצטוו צווי פעולה כראוי. הרי לך סוד ה' חלוקי אופנים מן הנחל העליון, וגם ה' אותיות מנצפך ע"כ ע"ש:

אח"כ תכנס לביתך ותעמוד במקומך ותקיף השלחן ב' פעמים כנזכר בסעודת הלילה. מורי ז"ל היה נוהג לישן ב' או ג' שעות אחר הסעודה והיה אומר כי השינה הוא מכלל עונג שבת:

ברוב שרעפי בקרבי תנחומיך ר"ת בשבת רמז שהרהור בדברי חול בשבת מותר. גם אמרו רז"ל כשאמר דוד הודיעני ה' קצי א"ל הקב"ה שימות בשבת היה דוד מצטער שלא יספודהו כראוי והיה רוצה למות בע"ש או אחר שבת. א"ל הקב"ה כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי. ר"ל השי"ת היה חפץ יותר ביום א' שהיה דוד עוסק בתורה מאלף עולות לכן לא היה רוצה להמיתו בע"ש וז"ש ברוב שרעפי ר"ל בהיות שחשבתי שלא אמות בשבת הנה תנחומיך שא"ל כי טוב יום וגו' הן ישעשעו נפשי וינחמוני והבן זה:

ואני תפלתי צריך לאומרו קודם הוצאת ס"ת להורות כי במנחה דחול הוא דינא קשיא אבל במנחת שבת הוא רחמים פשוטים ורצון גמור ולכן צריך לומר ואני תפלתי קודם הוצאת ס"ת. ע"ש הסוד:

סעודה שלישית בסעודה זאת צריך לשתות יין באמצע הסעודה ולא בתחלת הסעודה בקידוש כמו בשאר הסעודות והטעם הוא כי בסעודה זאת היא בעתיקא והוא רחמים גמורים והיין הוא דין ולכן אין לעורר הדין כלל. ותעשה בסעודה זאת כמו בשתים האחרות לכל הפרטים אחרים:

מצאתי כתוב סעודת ערבית נגד יצחק כי אתה אבינו ועם זכותו ניצל מחבלי משיח. וצ"ל דא היא סעודתא דחקל תפוחין קדישין וז"א וע"ק אתיין לסעדא בהדיה. סעודתא דשחרית נגד אברהם חסידא ובזכותו ניצל מדינא דגיהנם. וצ"ל דא היא סעודתא דע"ק וז"א וחקל תפוחין קדישין אתיין לסעדא בהדיה. סעודתא דמנחה נגד יעקב אב של ע' נפש ובזכותו ניצל ממלחמת גוג ומגוג שהם ע' אומות. וצ"ל דא היא סעודתא דז"א וע"ק וחקל תפוחין קדישין אתיין לסעדא בהדיה. סעודתא ד' אחר הבדלה ובזכותיה ניצול מחיבוט הקבר וצ"ל דא היא סעודתא דדוד מלכא משיחא:

הבדלה בענין הבדלה שנוהגים לומר בב"ה היה אומר מורי ז"ל שמנהג טוב הוא והוא ז"ל היה נותן ד' זוזים לבה"כ שיקנו מהם יין כדי להבדיל על יין משלו. והזהר שלא למזוג כוס של הבדלה:

מורי ז"ל לא היה מבדיל על הנר אשר בבית כי אם על נר של שעוה שהיה לו מיוחדת לזה. מורי ז"ל היה אומר אחר הבדלה ויתן לך כמו שנוהגים לומר:

הנפש יתירה אינה הולכת לגמרי עד עת סעודת מ"ש ולכן אין ראוי להתעסק במלאכה שאינה לאוכל נפש או בתורה עד אחר סעודת מוצאי שבת:

סליק שער השבת

שער ראש חדש

מורי ז"ל לא היה מסיר בראש חודש התפילין עד שיגמור קדיש של ס"ת כשמחזירין אותו להיכל. והטעם הוא כי עד עתה לא היה עלייה יותר מימי החול, ועתה תתחיל לעלות יותר מימי החול. לכן צריך לחלוץ התפילין קודם מוסף היינו קודם הקדיש:
חייב אדם להקביל פני רבו בר"ח כי גם בר"ח יש נפש יתירה בעת הכתר ואז אם יקבל פני רבו יושפע לו מכח רבו אבל העיקר הוא בשבת כי כל היום יש נפש יתירה וברגל איצטריכא ליה דלא כתיב בקרא:
בשם מהר"ן זללה"ה בשער ר"ח מביא מאמר על פסוק פני ה' חלקם ולא יוסיף להביטם. כי האומות היו אומרים שאחר שהשי"ת הסתיר פניו מישראל לא יוסיף עוד להביטם. כי החזרת הגוף והסתרתו אינו כל כך. אבל הסתרת פנים הוא כך חושך גדול אך השי"ת כוונתו לטובה כי להחזיר הגוף לצד אחר צריך תנועה גדולה וצריך זמן משא"כ כשהגוף נשאר במקומו ומחזיר פניו לצד אחר שבקל בפתע פתאום יחזור פניו למקומו לכן החזיר הש"י פניו לבד. וז"ש בשצף קצף הסתרתי פני רגע ממך. ר"ל כדי שלא יהיה העונש כי אם רגע ותיכף אוכל להחזיר אתכם והסתרתי פני מה שלא היה אפשר אם היה בהיפוך. ומ"ש ברח דודי ודמה לך לצבי וארז"ל שהצבי כשהוא בורח חוזר פניו לאחוריו לראות הרודפים אותו א"כ נראה היפך ממה שאמרנו שהרי החזיר כל גופו ומחזיר פניו לראותם. הנה הפסוק עצמו מתרץ ואומר על הרי בשמים. ר"ל שלעולם הרי גופו הוא על הרי בשמים א"י ומחזיר פניו ממנה, נמצא שהוא ממש שאמרנו כי השי"ת אפילו כשעונותיהם גורמין אין כוונתו אלא הסתרת פנים רגע ממך כי כוונתו לבלתי ידח ממנו נדח ומגלגל ומביא האדם לעולם עד אשר יעשה לבוש הראוי לנפשו מהתורה ומצות כי זה סוד דור הולך ודור בא. ר"ל הדור שהולך הוא הדור שבא וחוזר ומתגלגל. עם שבזה יש פירושים רבים. והרשע שאינו מתוקן אינו מתגלגל אלא פעמים שלש עם גבר וכ"ז לא ידח ממנו נדח לכן דור שהולך הוא דור שבא וזה דוקא לזכרים שיש להם מצות הרבה אבל הנשים עליהם נאמר והארץ לעולם עומדת כי אשה אם היא מרשעת או נכנסת בגיהנם או הולכת לאבדון. והנה בכל דור ודור יש צדיקים שראוים להיות מנהיגי הדור וגם הוא הולך ובא עם בני דורו להאיר להם. וזהו וזרח השמש ובא השמש. ומ"ש וזרח תחלה ואח"כ ובא. הוא משארז"ל קודם ששקעה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל כי לעולם קודם פטירת הצדיק נולד צדיק אחר וזה וזרח השמש ובא השמש. ואמר אל

מקומו שואף זורח הוא שם. הכוונה כי אע"פ שנפטר הצדיק משם הוא מאיר לצדיק שנשאר במקומו וגם אל מקומו ר"ל צדיק שנשאר במקומו שואף זורח הוא שם. ואמר כל הנחלים כו' כי מלבד הצדיק המנהיג הכולל יש כמה פרטים חכמי הדור המנהיגים הדור והיינו כל הנחלים שהם הת"ח שיונקים מצדיק זה והם ענפים לו כולם הולכים אל הים שהוא כללות כל ישראל כדי לתקנם ולהנהיגם ולהדריכם והים איננו מלא ואינו מתנהג ומקיים התורה והמצות כראוי באופן שיחזרו ויתגלגלו הם והחכמים עמהם וזהו אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת ומתגלגלים עד הדור ההוא. ודי בזה:

מצאתי כתוב בספר ישן למען יאריך ימים תאמר בכל ר"ח בין שחרית למוסף היינו אחר הלל יאמר פסוק זה ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל זבדי"ה ישמרני ויחייני. כן יהי רצון מלפניך אלהים חיים ומלך עולם אשר בידו נפש כל חי אמן. וכן יאמר ג' פעמים:

מזוהר פרשת מצורע משמע מ"ש וזווגא אזדמן כו' היתר הזווג בר"ח כמו בשבת אף שהוא ימי החול. וכן יש בו תוספת נשמה. דקאמר ונשמה איתוספת. ויש לומר כתר. דקאמר דאתגליא עתיקא אלא בשבת אתגליא ממש לכן אומרים אי"ה מקום כבודו אך בר"ח נהיר לה שמשא בחדוותא דעתיקא. פי' כי אור דע"ק נמשך למטה אך היא אינה עולה שם כמו בשבת. וגם אין נהיר רק לה אך שמשא בעצמו אין לו חידוש. והענין כי כתר דר"ח הוא כתר דז"א וכתר דשבת הוא כתר דאריך כנודע:

ליקוטים קודם ברכת הלבנה צ"ל הללויה הללו את ה' מן השמים וגו' עד חק נתן ולא יעבור ודע כי יעבור גימ' רפ"ח וכן דוד מלך חי וקיים בגימט' הזה ויכוין כשיש למלכות מ"נ מן הברורים דרפ"ח ניצוצים אז נקרא חי וקיים כי חיות וקיום שלה הוא מן רפ"ח ניצוצין וגם בזמן שבלע המות לנצח אז לא יהיה עוד מה לברר מהניצוצין אז תקרא מלכות דוד מלך חי וקיים להיות שכל הרפ"ח הם כלולים בתוכה ואין צריכה לרדת עוד תוך הקליפות הנקראים מתים בסוד רגליה יורדות מות אלא תשאר באצילות תמיד חי וקיים וז"ס ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור. ר"ל המלכות תתן טרף לביתה וחוק לנערותיה ולא יעבור שלא צריכה לירד כדי להעלות בירורים מרפ"ח ניצוצין שהם במספר יעבור. אלא שהיא תקבל אורות חדשים מלמעלה ומאותה שפע החדשה מפרנסת כל חיילותיה:

סליק שער ר"ח

שער חנוכה

חנוכה צריך לשום הנרות כנגד נה"י שלה שהוא בשליש התחתון של הפתח שהם ג' טפחים ולמעלה מג' טפחים ולמטה מי' טפחים שאינה עולה עד הראש ואנו ממשיכין לה אור מן הראש ולכן אם הניח אותם בתוך עשרה יצא כי כל זה נקרא מקומה:

חנוכה הוא נצח שהוא ענף חכמה סוד שמן משחת קדש ולכן היה הנס בשמן:

להדליק נר של חנוכה קודם לנר של שבת ביום שבת היא עולה עד כתר שלו ולכן אם לא השיגה ידו לנר של שבת ולנר של חנוכה נר של שבת קודמת שיותר טוב להעלותה עד הכתר שהיא שם בשבת כנזכר ולא בחנוכה שהיא למטה דנה"י שלו וגם לכך ראוי להדליק ע"ש נר חנוכה קודם שידליק נר שבת כי ראוי להעלותה ממטה למעלה כנזכר לעיל ואיך ידליק אחר כך נר של חנוכה ויחזור למטה דנה"י ח"ו:

צריך להדליק אותם עם שקיעת החמה:

מורי ז"ל היה נוהג להדליק הנרות של חנוכה כנוסח מהרי"ק בב"י ולא כנוהגים באופן אחר וזה היה הסדר שהיה נוהג כי בלילה הראשונה היה מתחיל להדליק מן הנר היותר רחוק מן הפתח ובליל ב' היה מתחיל להדליק מן הסמוכה אל הראשונה וכן היה עושה והולך עד שבלילה אחרונה היה מתחיל מן הנר היותר קרוב אל הפתח:

עד שתכלה רגל מן השוק. וסוד לכולם בספר כוונות מהאר"י ז"ל:

סוד חנוכה בנצח שהוא ענף חכמה וממנה שמן משחת קודש לכן היה הנס בשמן. ודע כי כל הגאולות הקודמות היו מצד הוד לכן כל השירות בלשון נקבה בסוד איהי בהוד ואפילו גאולת מצרים ע"י משה בסוד ונתתי מהודך ותחלת הצלתו על ידי בתיה וגאולת יון באה התשועה ע"י אשה ולכן תיקן מתתיהו ח' ימי חנוכה כי הוד ספי' ח' ופורים ע"י אסתר. אך לעתיד תהיה הגאולה ע"י נצח גאולה נצחית כדכתיב וגם נצח ישראל לא ישקר וזהו וי"ז נצחם בסוד גם זה לעומת זה עשה אלהים. שקוהי דפרזל"א מנהון וגו' ודי בזה למבין:

סליק שער חנוכה

שער הפורים

סוד הברכות הוא כשאר ברכת המצות המבואר במקום אחר. והוא ברוך בינה. אתה ה' אלהינו חג"ת. במצותיו. נ"ה. וצונו ביסוד. על מקרא מגלה. סוד מלכות היינו מקרא סוד מלכות ומגלה ע"ש יסוד אבא שמתגלה לחוץ מיסוד שלה. וז"ס ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות ועטרת זהב גדולה. הוא עטרה דיסוד אבא שהיא גדולה על כל העטרות

כי הוא נקרא אדם קדמאה שנתן ע' שנה לדוד סוד מלכות רחל שלא היה בה כח להחיות מן הגלות דבבל ואז נתן לה אבא ע' שנה במתנה כדי שיהיה לה כח להגדיל פרצופ' ושלא יאחזו ח"ו הקליפה ביותר, וז"ס מלפני המלך שנתגלה חוץ מן המלכות. וז"ס שעשה נסים כמ"ש אל הגוים ארים נסי. הוא הנס המתגלה בזמן ההוא אשר כמוהו לא נהיה. גם שהחיינו ביסוד. וקימנו. בנ"ה דז"א. כמד"א את כל היקום אשר ברגליהם. והגיענו לזמן הזה. הוא מלכות שהגיענו אלו ה"ג הנזכרים סוד נה"י לזמן הזה לצאת ולהתגלות בחוץ. בברכה אחרונה יכוין בה' מטבעות שהם ה"ג הרמוזים בס"ת ה"פ נ"ו ריבנו דיננו נקמתנו נפשינו צרינו שעולים מנין מנצפ"ך שהם סוד ה"ג בעלי הדין והמריבה עם החיצונים להנקם מהם. ודי בזה עד שיערה עלינו רוח ממרום:

הרח"ו זללה"ה היה טובל א"ע במקוה קודם מנחה זו של תענית אסתר בשביל קריאת המגילה לערב:

כתב יד מכתבי מהרנ"ש זללה"ה.

כשתקרא המגלה צריך לכוין בהויו"ת ובשמות אלו כל א' במקומו ובזה מתעוררים המוחין ללאה ולרחל. ונבאר לכוונת הברכות כשאומר ברו"ך צריך לכוין ברי"ו שהם הג' הויות פשוטות שאמרנו למעלה שהם בסוד ע"ב שהם בחיוורתא והי"ב יתורים בתיבת ברוך הם כנגד י"ב אותיות שבג' הויות שהם בי"ב נימין ואחת כולל אותם שהם הי"ג תיקונא דיקנא דאריך, וכשיאמר את"ה יכוון בב' שמות ב"ן וקנ"א מיסוד לאה. וב"ן וקנ"א מיסוד רחל. ה'. היינו יסוד דאבא. אלהינ"ו היינו יסוד אימא המלובש בו יסוד דאבא. מל"ך היינו זעיר. פי' שזעיר שהוא עתה בסוד הדורמיטא שיהיה בסוד מלך שיכנסו בו הארת מוחין מאימא. ואחר כך כשיאמר העול"ם יכוין במלכות שהיא נק' זאת כנודע. ואמר קרא לזאת יקרא אשה. ועול"ם במילואה כזה עי"ן וי"ו למ"ד מ"ם גי' אשה. אש"ר היינו אימא כלומר יסוד אימא. והכוונה באשר השי"ן היינו בנה"י שלה הנכלל ביסוד דידה וממתיק אלהי"ם בריבוע שהוא ר' ומשם ניתן ללאה ומתמתק ע"י האלף שם ס"ג שבדעת אימא. וכשיאמר קדשנ"ו יכוין שהוא המברך הוא מתקדש מיסוד אבא מלובש בתוך יסוד אימא והיינו קדשנו. במצותי"ו היינו נ"ה של אבא. וצונ"ו וצוה אותנו. ע"ל דהיינו בעולם הבריאה שהוא ע"ל שגי' ק' דהיינו כל י' ספיראן דבריאה. מקר"א היינו בגי' אמ"ש שהם אותיות שנאמרו בס"י. וז"ל זכר באמ"ש נקבה באש"ם והיינו זעיר שהוא הזכר יש לו אלו הג' אותיות של אמ"ש דהיינו האלף הוא של שם ס"ג. והמ"ם היינו המ"ם של תבונה כשהיא רביעא על בנין דהיינו נהי"מ ונכנסים בתוכם הארבע מוחין. ולהיות כי כשנכנסים בז"א אין נכנסים בו אל נה"י בלבד והם הג' יודין של שם ס"ג

ונכנסים בסוד י' אל תוך זעיר ויפ"י לכל י' הרי ש' שהם ה"ש של אמ"ש. נמצא שהאלף היא שרשית בזעיר וגם בנוקבא היא נעשית אלף של אדנו"ת. והמ"ם והשי"ן הם הכלים של נה"י דאימא והם סוד השי"ן והמוחין הבאים לזעיר הם ד' כנודע היינו נקודת חכמה ונקודת בינה ונקודת החסדים ונקודת הגבורות. ואע"פ שאח"כ מתחברים יחד החסדים והגבורות בתוך יסוד:

מ"מ מתחלת הוייתם הם ארבע, נמצא שאותיות אמ"ש הם בזעיר. ואח"כ כשנותנים לנוקביה האל"ף היא שורש בנוקביה שהיא אל"ף של אדנ"י, והמ"ם והשי"ן שבה הם מתהפכים ומ"ש נעשים ש"ם בסוד חותם המתהפך ונעשה אש"ם:

ועתה נבאר כוונת הברכה של שעשה נסים וכו'. ברו"ך היינו ריי"ו שהם הוי"ה אחת. כלומר הוי"ה י"ג שהיא ונק"ה שהיא בסוד עיינין והיא כוללת ב' הויות אחרות שגם הם בסוד עיינין וכל א' יש בה כ"ד עיינין וכל עין יש בה ג' תגין נמצא שהם ריי"ו תגין. ובאלו ריי"ו צריך לכוין בברוך זה. הי"ב היתרים בברוך הם י"ב הויות שהם בסוד ע"ב. ואלו הי"ב הם ג' י"ב. י"ב בתוך זעיר. וי"ב בתוך לאה. וי"ב בתוך רחל, נמצא שהם ל"ו הויות שעולה מרדכ"י ואסת"ר עם הכולל. וגם צריך שיכוין בי"ג הויות שהם י"ג תיקוני דיקנא שהם כל א' במילוי ע"ב שעולים תתק"ל כמו שאמרנו. וכשיאמר אתה צריך לכוין בב' שמות ב"ן קנ"א מיסוד לאה וב"ן קנ"א מיסוד רחל שהם סוד הנהי"מ שעולים כמנין את"ה. ה'. צריך לכוין שהוא זעיר כלומר ת"ת דיסוד אבא על ידי אלהינ"ו דהיינו בינה. מל"ך צריך לכוין דאז כשבאים לו המוחין נעשה הזעיר מלך ואז משפיע בנוקביה שהיא נקראת עול"ם מלא כמ"ש לעיל. שעש"ה צריך לכוין בסוד שעש"ע כלומר ש"ע ראשון הוא עשר פעמים ל"ז שהם י"פ מילוי ס"ג שהוא ההכל של מילוי ס"ג. והש"ע השני הם ב' שמות א"ל במילוי שהם בנ"ה דאימא שהם הנה"י כמו שתדע בסוד ואל גוים ארי"ם נס"י עם הכולל בגי' ש"ע שהם הב' א"ל במילוים עולים ש"ע. וכשיאמר לאבותינ"ו יכוין בחג"ת זעיר כלומר שנכנסו נה"י דאימא בתוך חג"ת זעיר:

בימים ההם שהם הימים שבאימא דהיינו תנהי"מ דאימא. ובזמ"ן הזה היינו זעיר שנק' זמן. הז"ה עולה טו"ב. וטוב היינו יסוד והוא בעולם הבריאה. וכשיברך הברכה שלישית ויאמר שהחייינ"ו יכוין באימא שממנה החיים שנק' אלהי' חיים. שהחיינו ר"ל שה' שהיא התנהי"מ דאימא והם סוד ד' אהי"ה שעולים פ"ד וכן עולים חיינ"ו. וקיימנ"ו יכוין שהם ריי"ו שכן עולה קיימנ"ו שהם המוחין לזעיר. והגיענ"ו לזמן הזה דהיינו לחג"ת שלו ומשם לנוק' כמ"ש היינו ביסוד שלה. ואלו הג' שהחיינו וקיימנו והגיענו הם סוד הו' הויו"ת שביסוד דזעיר שהם ס"ג ע"ב ס"ג מ"ה. והשלשה אחרים קס"א קס"א קמ"ג*) וכל א'

מאלו הו' שמות יש בו כ"ח אותיות דאהי"ה עם הכולל הרי ו"פ כ"ח שהם ג"פ נ"ו והם הג' נ"ו של שהחיינ"ו וקיימנ"ו והגיענ"ו לזמן. וצריך לכוין בו' הויו"ת שביסוד זעיר שבאים לו הג' אהי"ה מנה"י דאימא. והג' הויו"ת מנה"י דאבא שהם מלובשים בנה"י דאימא. וכשיאמר והגיענ"ו יכוין שהגי"ע עולים פ"ח הע"ח הם הג' הויו"ת שאמרנו שעולים ע"ח והי' של הגיענו עם ב' כוללים הם כנגד י"ב אותיות של ג' *) ובס' מחברת קודש כתוב קס"א קנ"א קמ"ג. הויות. עכמ"כ בכתב יד מהר"ן שפירא ז"ל:

טעם הסכמת המן לגזור גזירה על ישראל באדר יותר מבשאר חדשים. מפני כי י"ב חדשים הם נגד י"ב צירופי הוי"ה והחודש הזה צירופו. הוה"י בהיפוך. אשר הוא סוד הדין לכן הזכיר המן השם בהיפוך, זה איננו שוה לי ס"ת הוה"י. ואסתר רצתה להמשיך את הרחמים והזכירה הוי"ה ביושר. יבא המלך והמן היום ר"ת יהו"ה. והקב"ה הסכים עם אסתר בבחי' א' רחמים לישראל ועם המן לבחי' א' דין להמן נגוף ורפוא נגוף להמן ורפוא לישראל. כי כלתה אליו הרעה. ס"ת יהו"ה רחמים ביושר כי ראה' כי' כלתה' אליו' ס"ת היה"ו שהוא דין וגם הוא ביושר ואם תדקדק בב' תיבות כי' ראה' ס"ת י"ה לומר כי בשיתוף ב' שמות אלו י"ה ו"ה נפעל הכל כנודע מפסוק אם עונות תשמר י"ה אדנ"י מי יעמוד והבן זה. פורים סוד הוד ולזה יש במגילה הרבה ווין גם העמוד שהוא בחי' וי"ו לרמוז להוד שהוא בחי' וי"ו. ודע כי נ"ד פעמים נאמר המן במגילה וכן יש נ"ד אותיות בעשרת בני המן שהתפללו האבות על מפלתן ונענה אברהם בין הבתרים שנאמר לו דן אנכי של מצרים שהוא סימן לד' גליות כנודע ומתוך התשובה אנו יודעין מה היה תפלתן יצחק לא התפלל נגד המן להדי' דכתיב ויאהב יצחק את כו' אמנם יעקב כפל בקשתו דומיא דכי טוב שלא נאמר ביום שני ונכפל ביום ג'. ואף כאן כתיב הצילני 'נא 'מיד אחי. מי"ד גי' ד"ן. ור"ת המן נגד המן ובניו. ודוד רגל ד' כלול מכולם אמר אזי ג"פ ביומא דפוריא:

מהר"ן זללה"ה נלע"ד לפרש ההפרש בין פורים לשאר ימות השנה כי דת של תורה אכילה מרובה משתיה. והוא בזמן שמוחין דאו"א נכנסין לתוך ז"א ואז אבא הנקרא תורה הוא גובר בז"א ומוחין דאבא רמוזים באכילה לכן דת של תורה שאכילה היא מרובה משתיה. אבל בפורים שנכנסין מוחין דאו"א בנוקבא ואז המוחין דבינה הם גוברים בתוך הנוק' לכן בפורים השתיה מרובה מאכילה והבן זה. טעם אחר נלע"ד כי נודע שמוחין דאבא הם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והמוחין דאי' הם קס"א קנ"א קמ"ג שכולם עולים תרפ"ז ועם כ"ח אותיות שיש בז' שמות הם בגי' שתיה והם מתגלים חוץ ליסוד נוקבא ע"י אכילה שהוא אכל י"ה, ר"ל ע"י זיווג או"א יחד הנק' י"ה אז מתפשטין מוחין שלהם ומתגלים

לחוץ. והנה בז' שמות הנזכרים הם ע' אותיות מספר יין לכן צריך לשתות יין הרבה בפורים כדי שיתקיים הז' שמות כל היום שלא יסתלק הארה שלהם ודי בזה. ונחזור לענין הנה באכילה תכוין יו"ד ה"י יו"ד ה"י ב"פ ביודי"ן שהם משם ע"ב דחכמה. ובשתיה יכוין ב"פ ביודין ג"כ בבינה שהם גי' יין. וז"ס אכילה שתיה אכל י"ה שת י"ה:

ארז"ל חייב אדם לבסומא בפורי' עד דלא ידע בין ארור המן כו' הסוד הוא כי נודע שיש ניצוץ קדושה בקליפה המחיה אותה ואם יסתלק ממנה לא ישאר לה חיות ותבטל לגמרי מיד והנה ביום הגדול הזה שיש אותה הארה גדולה אנו רוצים שגם לאותו ניצוץ יגיע חיות לעצמו אך לא שיגיע לו כל כך להאיר לקליפה. לזה צריך שישתכר האדם ביום זה עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי אולי ישגה ויתן ברכה לאותו ניצוץ שבקליפה ויתברך הוא אך לא תהי' ברכה בכוונה שא"כ יגיע לו הרבה ויתברך גם הקליפה ח"ו:

סוד פורים הנה נודע כי כוונת הגלות הוא להוציא אותן ניצוצות הקדושות אשר מסיבת זוהמת הנחש נדחו ממקום קדוש ונבלעו בין הקליפות. ואמרו רז"ל ע"פ אימה חשכה גדולה נופלת עליו שהם ד' גליות, אימה בבל. חשכה מדי שחשכו עיניהם של ישראל בתענית. גדולה יון. נופלת זו אדום והנה גלות מצרים לא מנה. אך דע כי גם זה לעומת זה עשה אלקים כי אדם בליעל הוא ממש נגד הקדושה. וידוע כי הוי"ה מתחלק בה"פ ובפרטות דכל פרצוף. יוד בחכמה. ה' בבינה. ו' ו"ק. ה' מלכות, וקוץ היוד בכתר. הרי כי הם ד' לבד שאין בשם אלא ד' אותיות והקוץ נגד הכתר לרוב העלמו לא נחשב באות, והנה כשגרם העון ובזוהמת הנחש בלע אדם בליעל ניצוצי קדושה כל חלק ממנו לקח חלק הקדושה שכנגדו, ר"ל הראש מהראש הגוף מגוף וכו' ולתיקון זה גלו ישראל לאלו המקומות כדי להוציא משם אותן ניצוצות. וז"ס אשר שלט האדם באדם לרע לו. אדם בליעל שולט באדם הקדוש שהם ישראל בגלות ולסוף הוא לרע לו דאדם בליעל, שגלות ישראל הוא להוציא מאדם רשע החיות שלו הם הניצוצות. כי כל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם והשכינה מצלת ולוקחת אותן הניצוצות. ולכן אמרו רז"ל כל המיצר לישראל נעשה ראש כי גורמין לשכינה להיות שם בארצם ואחר שכן הם מקבלים השפע תחלה, והנה מצרים נגד כתר. ובבל נגד מוחין היינו הראש ועליהם נאמר אנת הוא ריש"א דדהבא לכן כמו שבקדושה הכתר אינו נרשם בשום אות כן בגלות לא נזכר אלא ד' נגד ד' אותיות הוי"ה והד' נהרות הם נגד אלו הד'. ונהר פישון הוא בבל. גם ארז"ל כי גם נהר פישון נאמר על מצרים ע"ש שמגדל פשתים. והענין כי כמו שבקדושה הוא כתר כלול ביוד כן מצרים כלול בנהר פישון הוא בבל נגד היוד. וכתר הוא בקליפה כר"ת. ומדי ופרס הם הזרועות, לכן נחלקה מלכות בבל לשנים כזרועות שהם שנים. וז"ש דניאל

פריסת מלכותך ויהבית למדי ופרס. כי בראש עם היות שהם ג' מוחין הכל נחשב לאחד כי הכל גולם א' כנודע. משא"כ בזרועות. וגוף הוא נגד יון. והרגלים הם אדום וישמעאל שהם העקביים. לכן נקראים גם הם ב' מלכיות, ונחזור לענין כי כבר ידעת כי שם הוי"ה באותיות ראשונות הם או"א. והואו הוא ז"א ה' אחרונה מלכות רחל. וד' אותיות עצמן הם נגד ד' עולמות אבי"ע. ונגדם יש ג"כ ד' קליפות. כי גם זה לעומת זה. וע"ז נאמר אל גנת אגוז ירדתי ומרה כלענה ואחריה קליפות שני' קשה מאוד ואח"כ יש בפנים קליפה אחרת שמפסקת בין המאכל. ר"ל שפרי האגוז מתחלק לד' נגד ד' אותיות שקליפה זו הג' מפסקת בין אלו הד' חלקים של האגוז ולא שמחלקת אותו מכל וכל אלא שנכנסת ביניהם וקליפה זו נגד עמלק. וע"ז אמרו רז"ל אין השם שלם אלא עד שיכרות זרעו של עמלק. ומלבד אלו הג' יש על האוכל עצמו קליפה דקה מאוד וכשהאגוז מתייבשת גם קליפה זו נאכלת, משא"כ בתחלה שאז היא מרה ועליה נאמר ומתוכה כעין החשמל וחשמל גי' מלבוש ואמרו רז"ל פעמים חשות ופעמים ממללות שלפעמים זו הקליפה נאכלת ופעמים אינה נאכלת וכן האדם אם ירצה בניקל יתקן וימתיק קליפה זו. משא"כ באחרות. ונגד אלו הד' הם ד' אבות נזיקין ומראות נגעים ד'. וידיעות הטומאה שתים שהן ד' נגד ארם וישמעאל ע"ד אכה כפי אל כפי. וז"ש בגמרא ב' מלכים וב' אפרכי שהן ד'. ב' מלכים הם שרשים ארם וישמעאל. ב' אפרכי הם הב' היוצאים מהם. ועד"ז נאמר די פרזל ומנהון די פח"ר שהם אדום וישמעאל כ"א כולל שנים כנזכר, ולטעם זה צוה השי"ת זכור את אשר עשה לך עמלק וגו' והנה לשאול צוה השי"ת להכרית זרעו של עמלק והוא הביא עמו את אגג מלך עמלק חי. וכשבא שמואל אמר לאגג כאשר שכלה נשים חרבך כן תשכל מנשים אמך וארז"ל שהיה מסרס האנשים שלא יוכלו להוליד וכוונת שמואל במה שאמר כן תשכל מנשים אמך כי אמרו שבלילה ההוא הביאו לו שפחה בבית הסוהר ונתעברה ממנו ומשם יצא המן הרשע נין עמלק. לכן אם היות שהרגו לאגג אמר בלשון עתיד תשכל על זרע שיצא ממנו כנזכר ואמר מנשים ר"ל ע"י נשים שע"י אסתר נעשה הנס. וידוע כי תחלת אחיזת האויבים היה בשער כי משם נכנסו בהיכל המלך הנה מלכות היא מדה אחרונה מעשר. והיא ה' אחרונה שבשם ונקרא דלת כנודע. וע"ז אמר דוד ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחת אויבי לי. כי נודע שדוד הוא המלכות מצד נוק' והיא שער ודלת כנזכר וגם אדנ"י שבמלכות במילואו עולה תרע"א שהוא דלת לכן אמר דוד אם היותי מהדלת אשר שם מבקשים האויבים לאחוז עכ"ז לא שמחת אויבי לי לכן מדה כנגד מדה גם אני ארוממך וזהו ארוממך ה' כי דליתני ר"ל עם היות שאני מהדלת לא שמחת אויבי לי. והענין כי ב' אותיות ראשונות משם הוי"ה הם

י"ה לא מתפרשין לעלמין אבל ו"ה הם כפי מעשה בני אדם לכן לפעמים מתפרשין. והנה הה' כשמתפרשת מגרם העון מן הו' עליה נאמר נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל ר"ל לא תוסיף לקום מאליה אבל תקום ע"י אחר היינו ע"י יסוד שיורד למטה ומעלה אותה וע"ז נאמר אקים את סוכת דוד הנופלת. וידוע כי וו' הם ב' ווי"ן א' בת"ת וא' ביסוד ויסוד הוא מעלה אותה, ועליו נאמר כי שבע יפול צדיק וקם כי היסוד הוא ששי ומלכות הוא שביעי א"כ שבע יפול צדיק ר"ל הצדיק שהוא יסוד נופל בז' סוד מלכות ואין צריך לאחר להקימו אך הוא קם מעצמו, ע"ש באריכות:

מהר"ן זלה"ה. וצריך אתה לדעת כשס"מ בא ורכב על נחש שהיה כלול בנחש יו"ד מדרגות הטומאה וכולם נקראים נחשים וס"מ עליהם והם י"א רמז לי"א יום מחורב דרך הר שעיר ובקנאתו לפתות את חוה על עץ הדעת והחשיך במעשיו עשר אורות של יו"ד חופות שעשה הקב"ה לאדה"ר בג"ע ביו"ד מדרגות הקדושה כי הנחש לשון תנין ותרגום עשן תננא ואז נגרש אדם מג"ע לחוץ כי אין לישב יותר. וענין אדם עם נחש הוא רמז להמן כי מ"ה מהמן גי' אדם ונ' הוא נחש ורמז המן לנחש כי דיבר לשון הרע באומרו והייתם כאלקים לכפור בעיקר. וכן המן באומרו ישנו עם א' מפוזר ר"ל ישן אלוה שלהם ואינו משגיח וכו' ואמר הקב"ה לאדם יבא זמן בד' גליות שיחזרו ישראל לחטא שלך לעבוד ע"ז ויהנו מפרי עץ הדעת ויאכלו וישתו ויתחייבו כלייה ח"ו ע"י נחש א' שהוא המן וכולל עשר נחשים בניו וזהו חטא שהשתחוו לצלם ונהנו מסעודתו של אותו רשע ואביא צדיק אחד שלא השתחוה לצלם ולא נהנה מסעודתו והוא יתקן אשר עוותו. ואביא צדקת אחת ששמה אסתר והיא תתקן עון חוה. עם היות שנראה שנלקה בעון חוה כמ"ש ותתחלחל המלכה שפירסה נדה כמו שאמרו רז"ל ונשאת לאותו רשע שהוא שורש נחש שהטיל זוהמא בחוה. אבל מ"כ בזוהר פ' תצא ח"ו כי לא נגעה בה אחשורוש אלא שמרדכי היה יודע להשביע את השדית בשם המפורש והביאה לאותו רשע אבל אסתר היתה יושבת בחיקו של מרדכי כמו שושנ"ה גי' אסתר ורמז להמן המ"ן העץ. שהעץ שעשה גבוה נ' אמה רמז לנ' מהמן ואותיות מ"ה מהמן גי' אמה עם הכולל וזהו נ' אמה ולא ידע כי בנפשו הוא וזה רמז להמן מן התורה המ"ן העץ בסיבה זו תיקן מרדכי ע"ז נאמר אשר צותיך ואין צו אלא ע"ז ותיקן שלא נהנה מאותה סעודה אפילו אכילת פרי נגד עץ הדעת ואדם עבר עליו וזהו לבלתי אכול ממנו אכלת וגם רמז לסעודת פורים לבסומי ביין עד דלא ידע כו' כדי לתקן שתיית היין של אדם וחוה עד דלא ידע בין עץ הדעת לעץ החיים והבן:

מהר"ן זלה"ה אסתר גי' תרע"א פחות יו"ד סוד נקודה עצמיות שלה המסתתרת והיא י' דאדנ"י וז"ס אסתר מן התורה מנין ר"ל מ"ש בה ותלבש אסתר מלכות שנתלבשה ממש במדה של מלכות שנק' אדנ"י וז"ש אנכי הסתר אסתיר ר"ל אנכי אסתיר היו"ד שהיא נקודה פנימיות דמלכות שנשארה באצילות ועי"כ נעשה בסוד אדנ"י במילואה שעולה אסתר והבן זה:

הצדקה שנותנין בפורים ארז"ל כל הפושט יד נותנין בפורים. הענין הוא כי גבאי צדקה הוא יסוד ובשאר ימות השנה הוא יסוד ז"א. ויש לו מעט שפע בידו לכן צריך לראות למי הוא נותן הצדקה אבל עתה בפורים גבאי צדקה הוא יסוד אבא ויש לו שפע רב והארה גדולה בידו והוא עשיר לכן אין צריך להקפיד למי הוא נותן אלא כל הפושט יד ואפילו לנכרים הכוונה כדי להורות שמותרות השפע הולך ג"כ לקליפות נוגה כדי להחיות הניצוץ הקדושה אשר בתוכה וז"ס השתיה אשר אמרו רז"ל שצריך לשתות יין עד דלא ידע כו' הכוונה הוא כי לעולם בתוך הקליפה יש ניצוץ א' של קדושה המאיר בתוכה ומחיה אותה לכן צריך לומר ברוך המן להמשיך האור גם אל הניצוץ הזה לכן צ"ל שלא בכוונה אחר שהוא שיכור וכבר יצא מדעתו שאם יהיה בכוונה ח"ו יאיר ג"כ אל הקליפה. ונלע"ד כי כשאנו ממשיכין אור מוח בינה ברחל ע"י שתיית היין בריבוי גדול יש הארה גדולה שהיה בה כח להאיר ג"כ הניצוץ ההוא אשר בתוך הקליפה. והנה הצדקה שאנו נותנין לעובדי גלולים מאחר שהן לוקחין ממנו על כרחנו לכן הלואי שיספיק לניצוץ הקדושה אשר בתוכה וכ"ש שלא יספיק לעצמן לכן מותר ליתן אפילו בעת שהאדם בדעתו קודם שישתכר עצמו מיין. אבל כדי לומר ברוך המן הוא אינו על כרחנו אלא מעצמו הוא אומר לכן צ"ל אחר שהוא שיכור וכבר יצא מדעתו:

מהר"ן זלה"ה נלע"ד לפרש הענין משארז"ל צריך אינש לבסומי בפוריא כו' כפי הדרוש ע"פ עקב ענוה יראת ה' וארז"ל מה שעשתה יראה עטרה על ראשה עשתה ענוה עקב לסוליתא ע"ש באורך בשער הפורים ובסוף דרוש אומר מה שהיה בזמן אחר נקרא זה היין המשכר עתה נקרא יין המשמח מצד או"א הממתקים אותם. ע"ש. לכן חייב אדם לבסומי בפוריא להורות כי אין לחיצונים יכולת ליהנות מזה היין. מהר"ן נלע"ד כי גם כן:

יוסף בן דוד גי' רחל ולאה כי יוסף בא מרחל ודוד בא מלאה:

מהרב ר' ישראל סרוג ז"ל הנה ג"פ אזי אמר דוד במזמור אחד שיר המעלות ועולה ד"ן כי כל אחד מהן הוא סוד ח"י ברכאן דצלותא דערבית שחרית מנחה שמצילות אותנו מן העו"ג המפורש בכתוב אזי חיים בלעונו כד"א בלעונו אדונים זולתך ויש ד"ן פעמים המן כנגדם במגלה וכן ד"ן אותיות בעשרת בני המן שהתפללו האבות על מפלתן ונענה

אברהם בין הבתרים שנאמר לו דן אנכי של מצרים שהוא סימן לד' גליות כנודע ומתוך התשובה אנו יודעין מה היה תפילתן ויצחק לא התפלל לנגד המן להדיא דכתיב ויאהב יצחק את עשו אמנם יעקב כפל בקשתו דומיא דכי טוב שלא נאמר ביום שני ונכפל ביום ג'. ואף כאן כתיב הצילני נא מיד אחי מיד עשו נגד המן ובניו. ודוד רגל ד' כלול מכולם אמר אזי ג' פעמים ביומא דפוריא. ומשארז"ל עד דלא ידע כו' הפירוש מאחר שמרדכי שהוא יסוד אבא ממתק אותו המקום אזי אינו נראה שמעולם היה יונק משם. ארור המן שהם החיצונים שכל השנה אע"פ שיסוד אבא ממתיק זה היין מ"מ יש הפרש בין מיתוק אבא ובין מקום יניקת החיצונים אבל עתה אין הפרש כלל ועיקר בין ברוך מרדכי שהוא מקום המיתוק ובין ארור המן שהוא מקום יניקת החיצונים כי הכל נעשה יין המשמח ונמתק כל המקום ההוא, אך עכ"ז צריך לומר ברוך המן בלא דעת אחר שישכר עצמו מרוב יין כדי לברך הניצוץ שיש בין הקליפות וליתן לו חיות והטעם שצריך דוקא בלי דעת כי אל אחר אסתרס ולא עביד פירין מאחר שאין בו דעת:

מהרח"ו זלה"ה בלילה ההוא וגו' נודע שהמלאכים נקראים משוררים בג' משמורות הלילה נגד החיות הנושאת הכסא שהם ד' עם האדם הרוכב על הכסא ולכן הם ג' משמורות כי דמות אדם אינה בכלל. וישראל ג"כ ג"פ ביום עושין תפלה ומשקיעת החמה ננעלו שערי השמים עד חצי הלילה לכן תפילת ערבית רשות ונרמז בשיר השירים שהשרים אומרים בלילה ט"ו שיר המעלות ששם י"ה מדרגות ומעלות מסודרים למלאכים ונחלקו בג' משמורות לומר שירים ואלו ד' חיות נושאות הכסא נקראים מלאכי צבאות ידודון ידודון עם הכסא ממקום למקום ובחצי הלילה אז שעת דפיקת שערים בג"ע לבא להשתעשע עם נשמות הצדיקים ואז שעת קימה לקרות ולעסוק בתורה בסוד הפסוק היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך. לכן בלילה ההוא נדדה שנת המלך בחצי המגלה וכן פסוק אני ישנה באמצע שיר השירים וכן ברות באמצע רות ויהי בחצי הלילה. והענין כי בלילה ההוא נדדה שנת המלך בבא לג"ע בחצי הלילה וגם הצדיק קם משנתו לקום ולעסוק בתורה ואז ג"כ הקב"ה אמר להביא ספר זכרונות לפניו ואמר מה יקר נעשה לזה הצדיק בשכרו ואמר לא נעשה עמו דבר בזה העולם וצדיק נקרא מרדכי והקב"ה אינו רוצה ליתן לו שכרו עפ"י מלאכי השלום שהם עומדים לצדיק כי אם ע"י מלאך רע שיענה בע"כ אמן והוא מן החיצונים וזהו מי בחצר המלך מן החיצונים והמן בא שהוא המקטרג הגדול הרוצה לעשות בישראל כליה ח"ו ועל פיו נותן שכר לצדיקים כנזכר. מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו וגו' והלבוש אשר לבש המלך והסוס אשר רכב עליו המלך. והלבוש לבוש הנשמה והסוס כמו ענין אליהו ז"ל שעלה בסערה

השמים וכן כמ"ש באתי לגני אחותי כלה ואח"כ אני ישנה לרמז לחצי הלילה ראשונה צריך הצדיק לישן עד חצי הלילה וזהו אני ישנ"ה מנין שס"ה מל"ת כשישן הצדיק אינו יכול בזמן השינה לעבור עליהם. אבל לבי ער שהוא בחצי הלילה ואז כשהוא ער יוכל לקיים רמ"ח מ"ע וכ"ב אותיות התורה העולים ע"ר ואז קול דודי דופק בשערי גן עדן לבא להשתעשע עם נשמות הצדיקים. ואמר פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי סוד ששים רבוא נגד ששה יודין שיש בסופי תיבות פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי. שראשי נמלא טל דוגמת טל המחיה מתים כך בזה הטל יחזור הנשמות לישנים שהם כפגרים מתים בסוד חדשים לבקרים וכו':

בדרך אחר נראה בלילה ההוא אחר חצות ואז נדדה שנת המלך ואמר להביא את ספר הזכרונות. ר"ל שהאדם כשהוא קם ראוי שיבא ספר זכרונות לפניו ויעסוק בתורה ואם זכה יעשה ויהיו נקראים לפני המלך ר"ל שיהיו נקראין מעצמן ע"י רוח ה' דבר בי ומלתו על לשוני. כי כשאדם קורא ושונה ומוציא הבל מפיו מכל דבור ודבור נעשה מלאך אש. מהבל נעשה גוף ומהתורה היא הנשמה. ומלאך זה עולה למעלה וזהו רוח ה' דיבר בי. והיה ראוי שיאמר דיבר עמי. אבל הכוונה שבהבל היוצא דיבר רוח ה' שהוא דברי תורה שאני לומד וזהו רוח ה' דיבר בי. ואז ומלתו על לשוני ר"ל מאליו מלתו יתברך ותורתי הם על לשוני מבלי טורח וזהו שפתי צדיק ידעון רצון ר"ל שפתי צדיק מבלי טורח ידעון רצון רצונו יתברך ותורתו. לכן (כשאדם מדבר דברים שאינם הגונים הנקראים נבלות פה) שכשאדם מדבר דברי תורה נעשה מלאך ועולה למעלה וכשהוא להיפך גם ההבל היוצא מפיו נהפך ויורד ונופל למטה וזה נבלת הפה שנופל למטה אותה הדבר מהפה:

מהר"ן זלה"ה נלע"ד בלילה ההוא נדדה שנת המלך הוא הקב"ה מלכו של עולם שבחצות הלילה משתעשע כנ"ל, ויאמר להביא את ספר הזכרונות לראות התורה והמצות של כל אחד ואחד כדי לתת שכר לכל אחד ואחד לפי מדרגתו. כמ"ש ותתן טרף לביתה וגו'. ויהיו נקראים לפני המלך, ר"ל שהתורה והמצות שעשה האדם או ח"ו להיפך הם מעצמן מעידין לפניו ומאליהם נקראים. ספר הזכרונות שאין צריך לאחר לקרות להזכיר מה שעשה האדם כי מכל מצוה נעשה מלאך כנזכר. וגם רמז סוד ושתי הוא רמז לגהינם. ושתי היתה יפת תואר. נגד יצה"ר המפתה לאדם והיא האשה זרה שהיא כעורה מאוד וביום תכשיטיה נראית יפה לפתותם ואחריתה מרה כלענה. וכן ושתי היתה יפ"ת הנמשלת לגהינם לכן נפשטה ערומה כי ערום שאול ירדו ואין כסות לאבדון. וז' נערות שלה רמז לז' מדורי גיהנם אבל אסתר נמשלה לג"ע הנקרא צפון לצדיקים אבל היא

ירקרקת מצד הצדיקים המסגפים עצמן מן התענוגים ונראין כירוקין וחלושים מטבעם וז' נערות שלה הם ז' היכלי דג"ע. ע"כ מצאתי:

מהאר"י ז"ל שורש נשמת המ"ן מן הקליפה שנגד ז"א דבריאה ואות ה' דההמן מורה כח ה"ג דמנצפ"ך ואותיות מ"ן מורה על ב' גבורות ראשונות הקשות. ואני נתן נלע"ד כי המן היה רוצה להתגבר על מרדכי בב' אותיות מ"ן דמנצפ"ך שהיה בו ומרדכי שבא מבנימין הצדיק היה לו צ' דמנצפ"ך ומרדכי לא יש לו כ"א אות אחד לכן היה רוצה להתגבר עליו, מה עשה מרדכי הראה לו כף הירך שהיה תלה עליו שטר חוב שקנה אותו במלחמה בעד ככר לחם כמשארז"ל וכל מה שקנה עבד קנה רבו א"כ אפי' אותיות מ"ן דמנצפ"ך דהמ"ן הוא מ"ן של מרדכי נמצא שיש למרדכי ה' אותיות מנצפ"ך שהם מ"ן דהמן ואות צ' שלו וכף דכף הירך וזהו רמז כי מרדכי ע"ה והכולל גימט' מנצפ"ך ובזה הכח של הגבורה שלט על המן והרג אותו ששלטו בו כל הה"ג של מרדכי. והבן זה:

מהר"ן ז"ל להבין באיזה כח ביטל מרדכי כוחו של עמלק. הכוונה הוא כי מרכי הוא מ"ר דכ"י ר"ל מ"ר גימ' עמלק דכיא אותו הזוהמא כאשר נודע שעמלק היה ס"מ עצמו שנתלבש בתוכו והוא גי' עי"ן בסוד יכרסמנה חזיר מיער שהוא ע' תלויה למעלה על התיבה להורות שהחזיר הוא עשו ותלוי חיותו בעי"ן שהוא ס"מ השר שלו וראש שלו ואז נשאר מלך וז"ס ומלק את ראשו ממול ערפו ועי"ז נהפך הוא אשר שלטו המה בשונאיהם. וזה רמז בתיבת מר דכ"י בא"ת ב"ש הוא קל"ם אותיות מלק שמלק את עמלק מן העולם על ידי שכינס כל היהודים ולמד עמהם תורה שניתנה בע' פנים כשארז"ל קימו וקבלו בזמן מרדכי מה שקיבלו כבר בסיני. לכן היה גלות בבל ע' שנה כדי להכניע ע' דעמלק. וזהו כי קל"ם הוא מלשון מלא פניהם קלון וחרפה ובוז כי מה שחשב לעשות למרדכי עשו לו. וגם בתו של המן שהשליכה עליו כלי של צואה ונשאר בחרפה וקלון כן יאבדו כל שונאי ישראל ותלבש אסתר מלכות, כי מילוי של אסתר הוא. אל"ף סמ"ך ת"ו רי"ש גימט' מלכות וזהו שהלבישה עצמה במילוי שלה:

מהר"ן ז"ל נלע"ד שהנה יש שבר בשבולת ויש שבר בסיבולת ויש שבר בימין הוא ברוך מרדכי שע"י באה התקוה וישועה לישראל ושבר בשמאל הוא ארור המן שבא לו נפילה ושברון וצריך להשתכר עד דלא ידע בין ימין ושמאל שאין יודע ההפרש שיש בין שיבולת לסיבולת היינו שקורא שבר בסיבולת להמן ג"כ:

צריך לפשוט המגילה כולה בשעת קריאה להורות על התפשטות החסדים. מהר"ן ז"ל. ישתו יין נסיכם ר"ת יין וס"ת גימט' צ"ו. ר"ל ע"י שישראל נהנו מסעודתו ושתו יין נסך. לכן קם עליהם המן גימט' צ"ו עם הכולל:

סליק שער הפורים

שער יציאת מצרים

מורי ז"ל היה עושה הגעלה קודם ליבון כדי שיפלוט הכלי החמץ שבלע כי אחר הליבון נשאר הבדיל כמו טלאי ואין החמץ יכול לצאת מתוכו והכלי אינו כ"כ חם שיכול לצאת ממנו ניצוצות שאם היה כך היה הבדיל ניתוך ומתפשט על הנחושת. גם צריך ליזהר שלא ליתן הכלי אחר הליבון במים שהאומן עושה בו מלאכתו מפני שהוא חמץ. גם היה נוהג שלא לגלח מערב פסח עד ערב שבועות ולא בר"ח אייר ולא בל"ג בעומר ע"פ סוד ע"ש. וגם רמז לספירות ימי מסאבותא ז' ימים וכאן ז' שבועות שהם מ"ט ימים שביום שבועות הם נ' שערים ואז נתינת התורה. וראוי להסיר השערות ולטבול כמו האשה המטהרת לבעלה. ע"ש בשער יציאת מצרים:

ליקוטים. ענין המועדות. ר"ה הוא התעוררת גבורה סוד שמאלו תחת לראשי יה"כ בינה ומלכות ב' כפורים. סוכות ביום א' נקבה תסובב גבר מלכות מבקשת זיווג בסוד ז' הנערות הראויות שהם אתרוג ומיניו שהם ז' והחזיקו שבע נשים באיש א' מלכות שיש לה ז' נשים באיש א' ס"ת ז"א שאנו מוציאין על התיבה באמצע בית הכנסת ועושין הקפה א' בכל יום ובהושענא רבא ז' הקפות בסוד נקבה תסובב גבר בשלמות וכדי שלא יקטרגו הקליפות לוקחין ערבה נוסף על המינין שממנה התעוררת הקליפות וחביט ולא בריך מפני שאין בה ברכה כי כסיל לא יחפוץ בברכה ותתרחק ממנה. ואחריו ש"ת יום ש"ע ואומרים מזמור הושיעה ה' כי גמר חסיד לבקש רחמים על ביטול הקליפות וז"ס יכרת ה' כל שפתי חלקות בסוד הערבה הדומה לשפתים ובש"ת הת"ת רואה שנוק' מבקשת זיווג אז הוא מבקש אותה וכתיב עצרת תהיה לכם. חנוכה נצח ענף החכמה וממנה שמן משחת קודש לכן הנס היה ע"י כהן והיה בשמן. פורים בהוד ענף בינה וכן יין רומז בבינה דדינין מתערין מינה לכן הנס והנקמה והריגה והשמחה היה ביין. פסח. פי' פ"ה ס"ח ר"ל המלכות שהוא הפה אז וה' הולך לפניהם כי אז יש לה שיחה ומספרת ביציאת מצרים ודי בזה. סדר אחר מצאתי. יוה"כ בינה. פסח חסד. ר"ה גבורה. ושבועות ת"ת יום מ"ת. סוכות גבורה ממתקת. שמיני עצרת מלכות בסוד עלייתה. שמאלו תחת לראשי בפסח. וימינו תחבקני בסוכות. ט"ו באב נצח. חנוכה הוד. פורים יסוד עכ"מ:

מ"כ כל השומר פסח כראוי בכל עניניו הוא תועלת לנפש לכל השנה והחברים היו מחמירים כדעת האשכנזים. מורי ז"ל היה עושה חרוסת מתפוחים ואגסים ואגוזי' וקדה זנגביל וקנמון וסימן לדבר חרושת ע"ק חרשת אב"ן ר"ת בל"א עפיל צימרינג אינגבר בירין

ניסין. בליל א' דפסח היה ניעור כל הלילה והיה קורא בסדר יציאת מצרים עד הבוקר והיה מספר ביציאת מצרים כי אז אסור בזיווג אבל בליל ז' דפסח שאז הוא קריעת י"ס מותר בזיווג וסי' לדבר ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים היינו נוקבא:

מהרח"ו ז"ל במדרש בא דבר אל פרעה מלך מצרים. מן שטיא לית הנייא אלא מן קוצייא. להבין משל זה ולמה סמכו בפרשה זו, הכוונה עם מ"ש בזוהר. מאי בא. לך אל פרעה מיבעי ליה אלא דעייל הקב"ה אידרין ואכסדרין וכו'. הכוונה כי לפעמים כתיב סתם פרעה ולא אמר מלך. וכאן בפסוק זה נאמר מלך. כי יש פרעה תחתון שהיה מדבר עם משה וזהו בא אל פרעה. ולמעלה יש ג"כ פרעה והוא מלך וקצין של פרעה התחתון. לכן כשהיה רוצה לדבר לשר של מעלה קרא אותו מלך כמ"ש כאן בא דבר אל פרעה מלך מצרים הכוונה שהכניס הש"י למשה עד פרעה עלאה לדבר אתו שם למעלה באותו האידרים אולי יחזור בתשובה ואז יתבטל ג"כ פרעה תחתון. וזהו מ"ש מן שטיא לית הנייה כי פרעה תחתון הוא שוטה וכסיל ולא שמע ממשה כי כבד לב פרעה והכבד כועס בסוד כי כעס בחיק כסילים ינוח ומאחר שהשוטה לא שמע למשה אז אמר השי"ת למשה תניח שוטה זה לית הנייה מיניה. בא דבר אל פרעה מלך מצרים ר"ל מלך ושר וקצין של מצרים אולי תהנה ממנו. וז"ש אינו אלא מן קצייא היינו קצין ומלך וז"ש כאן המשל הזה בפסוק זה והבן זה:

תפלה לפסח מהאר"י ז"ל ליום א' בשעת הוצאת ס"ת יאמר י"ג מדות ג"פ וישאל לצאת מעבדות לחירות וחסד בני אדם ועושר שנאמר ושאלה אשה משכנתה וגו' ולמצוא חן בעיני בני אדם וריוח בסחורה שנאמר וה' נתן את חן העם וגו' ולשאול נקמה מאויביו שנאמר ועברתי בארץ מצרים וגו' וכן במוסף וביום שני ביוצר לבדו כדי להשלים ג"פ:

מהרח"ו ז"ל והנה נבאר יציאת מצרים ע"פ רמז כי ע' פנים לתורה וא' מהם רמז. והנה ירידת ב"י למצרים רמז. לולד בעודו בבטן אמו בין המצרים ההמה. וע"ז נפרש מ"ש ואלה שמות בני ישראל שהם כחות הנשמה כי כמו שיש בגוף רמ"ח איברים ושס"ה גידין כך יש בנשמה עצמה והם כוחות הנשמה. הבאים מצרימה את יעקב שבאים בתוך הולד בעודו בעיבור בבטן אמו עם יעקב שהוא יצר טוב. ואמר הבאים ולא שכבר באו לפי שהוא ית' יוצר רוח האדם בקרבו כמבואר בזוהר כי כל עוד שאדם הולך וגדל כן הנשמה הולכת ונכנסת בקרבו וכן מבואר שם אין קדוש כה' כי אף שישראל קדושים אין קדושים מעצמן אלא ית"ש מקדש אותן וז"ש כי אין בלתך כי אין קדושתו מאחרים אלא הוא מעצמו יתברך וקדושת ישראל אינו זולתך וזהו כי אין בלתך, ואין צייר כאלהינו כי הצר צורה על הנייר אינו יודע לצייר איברי פנימים כרס ובני מעיים לב וכבד ומרה

והוא ית' לא לבד שצר צורה אחרת בתוך הבטן העובר במעי אמו ובתוך העובר איברים פנימים ורוח ג"כ. וז"ס יוצר רוח אדם בקרבו באופן שכל עוד שהעובר הולך וגדל כן הנשמה נכנסת, ולזה אמר הבאים מצרימה כי כוחות הנשמה באים מעט מעט ואח"כ בעת הלידה שכבר נעשה איש אז איש וביתו באו שהוא הגוף שהוא בית לנשמה אז באו בהחלט כל הכוחות בתוך הגוף ואז ויקם מלך חדש היינו היצר הרע שהוא מלך זקן וכסיל על מצרים בהיותו תוך הבטן אשר לא ידע את יוסף זה הב"ה ויאמר אל עמו שהם כוחות הטומאה הנה עם בני ישראל שהם כוחות הנפש רב ועצום ממנו, מה עשה ויבן ערי מסכנות לפרעה שהוא היצה"ר פרעה יש בו אותיות עורף וערי מסכנות הוא הגוף כדי להחזיק בו היצר הרע, את פיתום פי תהום שהוא הפה כי שם כל התאוה להחזיק היצה"ר לאכול ולשתות והתהום בולע לעולם. כך הפה. ואת רעמסס שהוא המסס לעכל המאכל והוא המסס רע, וכאשר יענו אותו כוחות הטומאה ויצה"ר אל כוחות הנשמה כן ירבה וכן יפרוץ כי כל שהגוף מתגדל כן נכנס בו הנשמה יותר כדאמרן. ויציאת מצרים היה דוגמת לידה וגם י' מכות יש בהם דוגמא לזה, מכה א' היתה דם שאין פתיחת הקבר בלא דם תחלה שאם לא היה יוצא דם תחלה היה נחנק העובר והיה נטבע בדם שהם כוחות הטומאה, ואח"כ בא צפרדע צפור דע' שהם ע' קלין של היולדת שכנגדם יש ע' תיבות במזמור יענך ה' ביום צרה לכן הוא ציפור שהוא קולות ופטפוטי עופות בעת הלידה, ומכת חושך כי ידוע בג' חדשים הראשונים העובר במדור התחתון ובאמצעים באמצע ובאחרונים בעליון ובשעת לידה מתגלגל ויורד למטה ויושב בחושך בצער גדול. ומכות בכורות הוא הכנעת כוחות הטומאה שהיה לו בפנים דאל"כ היו הורגים אותו ואע"ג שהם היו מגודלים עמו כן דרכם יורד ומסטין ועולה ומקטרג ואחר כך בעת הלידה ויצא הראשון אדמוני שהוא היצר הרע כי אף שנהרגו כל שאר כוחות הטומאה, עדיין נשאר היצר הרע וכמו שהיה במכת בכורות שנהרגו כל הבכורים ופרעה שהוא הגדול שבכולם שהוא היצה"ר נשאר חי וכן היצה"ר נשאר כי כל זה כוונתו ית' שיהיה בו יצה"ר ולפתח חטאת רובץ לכן אמר ויצא הראשון אדמוני כי הראשון הוא יצה"ר שנכנס באדם מיד בצאתו מרחם אמו. כי היצ"ט אינו נכנס בו אלא עד שיהיה בן י"ג שנה ויום א'. והוא אדמוני שופך דמים וכן היתה הלידה בחודש ניסן שאז שולט מזל מאדים מז' כוכבי לכת שצ"ם חנכ"ל, וידוע כי י"ב מזלות מתחלקות לארבע יסודות כל ג' מהם נגד יסוד אחד וטלה הוא יסוד אש ועקרב מיסוד המים שאין עקרב הורג לאדם אלא מרוב קרירות שבו. וכ"א מז' כוכבי לכת יש להם ב' מזלות אך חמה ולבנה אין להם אלא אחד, ובמאדים שולטות ב' מזלות טלה ועקרב. לכן היו שוחטים טלה בי"ד בהיות המזל בתוקפו. והנה

אלו הב' מזלות נגדם יש בגיהנם, גיהנם של אש נגד טלה והוא נגד העובר על מצות ל"ת שהוא מחמם א"ע לעבור עבירה ויש גיהנם של שלג נגד עקרב נגד המקרר א"ע ועובר על מצות עשה שהוא מתעצל ויושב בשב ואל תעשה ואמרו רז"ל כי הרשעים אף בפתחו של גיהנם הם גוזלים ופושעים שגוזלים השלג כשהם בגיהנם תחת הזרועות כדי להתקרר עצמן כשיניחו אותם בגיהנם של אש כמ"ש ציה וגם חום יגזלו מימי שלג שאול חטאו. ולהבין איך אפשר לגזול שם. אלא להיות כי הזדונות נעשו לו כזכיות והם בעודם בתוך הגיהנם של שלג שבים בתשובה בהכרח וחושבים תשובתם שמא יועיל אותם להציל מגיהנם של אש וזהו הגזל שעושין ואין יודעים כי אין התשובה מועיל אלא בהיותם בעוה"ז לכן היצה"ר נקרא אדמוני. ויקראו שמו עשו שהוא היצה"ר כי כל עשו ויעקב הנזכר בפ' עשו הוא יצה"ר ויעקב הוא יצר טוב לזה כיון שנולד מיד רוצה לינק וליהנות מעוה"ז והוא בוכה מיד. כל זה מורה היות שולט בו היצה"ר ולזה אמר ויקראו שמו עשו כי אביו ואמו מכירים שיש בו יצה"ר. ואח"כ מופלג אחר י"ג שנה ויום אחד יצא אחיו וזה אינו ניכר לכל אלא ית"ש הוא היודע לכן אמר ויקרא שמו יעקב כי הוא היודע קרא שמו יעקב. ויגדלו הנערים כי אחר שגדלו נעשו שנים כי עד עתה לא היו אלא אחד. ויהי עשו שהוא היצה"ר איש שדה אוהב עניני עוה"ז כי שדה הנזכר כאן הוא עוה"ז ויעקב איש תם הוא יצר טוב יושב אוהלים ועוסק בתורה. ויזד יעקב נזיד שהם מחשבות שחושב לעולם איך יעבוד לבורא יתברך ומלת נזיד הוא לשון מחשבה מלשון אשר זדו עליהם כתרגומו. זה לעולם חושב מחשבות איך יעבוד לבורא כל העולמים ומסגף עצמו כדי להשיג חיי עוה"ב ובין כך ובין כך יצה"ר נכנע כיון שראה שאדם מחזר אחר עוה"ב וז"ש ויבא עשו מן השדה הוא יצה"ר בא מתענוגי עוה"ז. אבל יעקב כי הוא עיקר מחשבות יצ"ט, ויאמר עשו יצר הרע אל יעקב יצ"ט. הלעיטני נא. כי יש כמה ימים שסגפת עצמך במחשבותיך הטובים ובתענית לכן הלעיטני נא דרך הלעטה מה שלא האכלתי בל הימים האלו כי עיף אנכי ויאמר יעקב מכרה כיום את בכורתך לי מפני שביום א' שנכנס היצ"ט בגופו של אדם כשהוא בן י"ג שנה ויום אחד אז הוא מלך באותו יום בהכרח ויצה"ר נכנע בפניו לכן אור לי"ד בודקין את החמץ לאור הנר כי ביום א' דשנת י"ד הוא נכנס במצות ובזכות התורה שלמד בקטנותו הנקרא אור כמ"ש ותורה אור ובזכות המצות שנתחנך בהם דרך חינוך שנקרא נר כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור בזכות שניהם בודקין את החמץ שהוא היצה"ר ודוחין אותו ומכניעין אותו ונכנס בו הנשמה ליצ"ט. והנה יש באדם שאור שהוא בא מכח טיפת אב כעין הן בעון חוללתי, כלום נתכוין ישי אבי אלא להנאתו וחמץ בא מטיפת אם לכן נקרא מחמצת לשון נקבה

ודוחין כל זה לחוץ ואוכלים מצה שהוא נגד יצ"ט וצריך לאכול מצה ולדחות החמץ שבעה ימים שהם נגד ז' שנים שנשארו לו להיות בן כ' שאז נידון בב"ד של מעלה כי באלו הז' שנים צריך האדם לשמור את עצמו מאד מיצה"ר יען שהוא מורגל עמו עד בן י"ג שנה והוא כמו החולי שנתרפא מחליו והוא חלש שצריך בימים ראשונים לרפואתו לאכול מאכלים קלים שלא יזיקו לו לכן נצטוה לאכול מצה בז' ימי הפסח וכמו שהשיב ר"ש לר"א בנו בפרשת תצוה כי אחר שחמץ יצר הרע ומצה יצ"ט למה לא יאכל מצה כל השנה והשיב לו שהימים האלו הוצרכו לאכול מצה להיותם חולים שיצאו ממצרים ואחר היותם בריאים וטובים לא יזיק להם אף אם יאכלו חמץ לכן צריך לבחור לשמור מאד מיצה"ר עד שיהיה בן כ' שנה. וכ"ת מה דין יש עליו:

בזמן ההוא והלא אנו רואים כמה שמתו בשנים הללו והלא אין מיתה על עון אביהם שכבר גדלו ויצאו מרשות אביהם וגם על עונותיהם אין דין מלמעלה עד כ' שנה. אלא שהוא יתברך כיון שרואה שאינו הולך בדרך טובה מסלק השגחתו ממנו ומיד פוגע בו מדה"ד כיון שהוא עומד בלי שמירה. וע"ז נאמר ויש נספה בלא משפט שלא דנו אותו לזה אמר ליה יצר טוב אל יצה"ר מכרה לי כיום את בכרתך כיום הזה שנכנסתי בגוף ואני מלך מכרה לי את בכרתך שאהיה אני גובר בגוף הזה, ואמר ליה היצה"ר אני הולך למות כי כל הנאותיו לתענוגי עוה"ז ורשעים מיתתם קרויה מיתה לא כן הצדיק שהולך לחיות חיי עוה"ב א"כ מה הנאה יש לי בהשתמר בגוף הזה להשמידו ולמה זה לי בכורה א"כ אני אומר אני הולך למות כי אין לאדם לנוח בעוה"ז כי הולך אדם לעולם ונוסע לבית עולמו כמו שהולך מעיר לעיר. א"נ בערמה השיב לו יצה"ר שהרי אני חלש כמת ואין בי כח עוד להתגבר על הגוף כי אתה הכנעת ושברת כוחי בסיגופך ובעסק התורה ומה לי עוד כח לשלוט בגופך ולזה אומר ולמה זה לי בכורה וכל זה בערמה כמו שעשה שועל לבעל הפרדס שהראה עצמו כאילו הוא מת כדי שלא יהרגנו וכן אמרו יועצי הזקנים לרחבעם בן שלמה אם היה תהיה עבד לעם הזה תמלוך עליהם. ויצ"ט גם הוא רמאי יותר כמ"ש יעקב לרחל כי אחי אביה הוא ברמאות לכן א"ל השבע לי וישבע. ואם האדם רוצה שיצר טוב תשלוט בו ואע"פ שיצר הרע שאל ממנו מאכל הרבה דרך הלעטה מכל מקום יעקב שהוא יצר טוב אינו נותן לו אלא מעט מעט כדי שלא יחזור לסורו ויתגבר עליו מתוך אכילה מרובה, אלא צדיק אוכל לשובע נפשו נתן לו לחם ונזיד עדשים ויאכל דרך אכילה ולא דרך הלעטה. ואחר שהוא בן כ' שנים צריך שיסגל מצות ומעשים טובים וז"ס וספרתם לכם חמשים יום להשלים ע' שנה שהאדם חי בזה העולם כמ"ש ימי שנותינו שבעים שנה ואחר הע' תבא בכלח אלי קבר ואז והקרבת מנחה חדשה

שאם הוא צדיק, מיכאל השר הגדול מקריב את נשמתו לפני ה', וז"ש שבעה שבועות תספר לך מהחל חרמש בקמה חרמ"ש גימט' מלאך המות כי אחר שהוא בן כ' כבר דנים אותו בב"ד של מעלה ואז מתחיל מלאך המות לשלוט בו לכן אמר חרמש ולא אמר מגל. ואמר בקמה לפי שהוא בן כ' שנה כבר עמד בקומתו ואינו גדול בקומה יותר ואז תחל לספור שבעה שבועות אחר כך עד תשלום הנ' שנה להשלים הע' שנה ואח"כ ועשית חג שבועות חג שבועות תעשה לך לה' אלהיך עם נדבת ידך אשר תתן ולא אמר נדבת לבך עם היות שנדבה היא בלב אלא לרמז שצריך אדם להרגיל עצמו כל כך במעשה הצדקה עד שהיד עצמה תהיה מורגלת בה וכמו שאמר היילל בשמחת בית השואבה אם אני כאן הכל כאן כי היילל היה זקן מאוד לכן הזכיר בגמרא בלשון זקנה וזקן שאינו יכול לעלות ברגלו פטור מן הראיה לזה אמר היילל אף שאני זקן מאוד ופטור מן הראיה אף עפ"כ אני מצטער עצמי כדי שיבאו כל ישראל וילמדו ק"ו ממני מה היילל שהוא זקן והוא פטור ממצוה זו עכ"ז הוא מצטער עצמו ועולה כ"ש מי שיכול לעלות וז"ש הכל כאן. ואם אין אני כאן. ילפי מקלקלתא וילמדו ממני ולא יאמרו שאני פטור ולא ילמדו משאר חכמים העולים דלא ילפי מתקנתא. וכ"ת איך אני יכול לעלות אחר שאני זקן בן ק"כ שנה לזה אמר למקום שאני רוצה רגלי מוליכות אותי שהם מורגלים לעשות רצון קונם כעין וישא יעקב רגליו ברצונו הטוב נעשה קל ללכת. ואחר כ"ז בא חג הסוכות שהוא אחר המות והם החופות שעושין אל הנשמה בג"ע. וז"ש באספכם את תבואת הארץ היינו התורה והמצות אשר סגל בעודו בעוה"ז. אז תחוגו את חג ה' בג"ע שבעת ימים הראשונים כי הצדיקים אף באותן הימים יש להם שמחה וז"ש ביום הראשון היינו ביום מיתה עצמה שבתון וגו' ואז ולקחתם לכם ביום הראשון לכם משלכם. כי קודם לכן שבא הנשמה לעוה"ז לא היתה אוכלת משלה אלא משלחן אביה אבל אחר בואה לעוה"ז וסגלה מצות ומע"ט אז תאכלו משלכם. ביום הראשון פרי עץ הדר היינו ברית קודש ששמר אותו בטהרה ולא היה בו חזזית וגם שעסק בפריה ורביה לכן אתרוג היבש פסול ושכרו תאכל שם. והזכיר ג' פ' סוכות נגד ג' חופות שיש להם בג"ע. א' לנשמה א' לרוח א' לנפש. והנה גוג ומגוג גי' ע' נגד כל ע' אומות כי אז ימלוך גוג ומגוג על ע' אומות וכולם יבואו על ישראל וכשיגאלו ישראל מידם אז יהיה הושענא רבא כי עתה כשנגאלו מבבל גלו למדי ואחר כך ליון כו' ואז יהיה גאולה בהחלט, וכן ענין ז' ימי החג הם נגד ע' שרים ובכל יום ניצולים מיד שר אחד שהוא כולל עשרה וכן בכל יום ויום ניצולים מיד זה ונופלים ביד אחר ויום ז' ניצולים מיד כולם, לכן הוא יום הושענא רבא. והואיל כי נמשלו למים שע"כ היה ניסוך המים בחג לכן אין שואלין מים עד שיעברו כל ז' ימים שלא יתנו מים בעוד

שהם שולטין שיהיו מים הזידונים וכבר אמרו רז"ל טעם אחר מפני שהגשמים אינם סימן טוב בחג כי דומה לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושופך קיתון על פניו והרי אנחנו עבדים ואין מוזגין כוס אלא על ניסוך המים נאמר. לכן לולב עולה ס"ח מנין חיים וד' אותיות הרי ע"ב וכן הדס ע"ה עולה ע"ב נגד ע' שרים השולטים בחג שהם נאחזים בב"ד עליון שהם ע' דייניו וב' סופרים א' כותב זכות וא' חוב. והנה ז' ימי החג הם נגד ע' שרים דאו"ה כי ז' כלולים מעשר הרי ע' לכן היו מקריבים שבעים פרים בחג וכן ניסוך המים היה נגדם ולא היה ניסוך המים אלא בו"ז. וז"ס מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה שבין ישראל לאביהם שבשמים ואף שזה נראה כעין ע"ז וכן ענין שעיר המשתלח לעזאזל ביוה"כ. מ"מ כיון שהוא גזירתו של מקום עלינו אנו מקיימים

אותה מצוה. ויום גד"ה לא היה ניסוך המים שאם היה ניסוך המים בהם לא היו יכולין להרע לנו כלל. וז"ס שרים רדפוני חנם. ר"ל אם שרים רדפוני הוא חנם בלי ניסוך המים ור"ת שלישי רביעי חמישי. וס"ת מי"ם. ונלע"ד שגם אותיות אמצעיות של שרים רדפוני חנם גימ' ת' מאות איש עמו שהוא ס"מ שהביא עמו ת' שרים גדולים שברקיע לרדוף אחר יעקב שהם ישראל ולפי שימים אלו הם נגד השרים הע' לכן צותה התורה ליקח לחלקנו פרי עץ הדר זה הקב"ה שהוא דר תמיד לעולם ועד כי השרים מתבטלים והולכים כשנפלה בבל נפל שרה עמה ונתבטל וכן כל השאר אבל ית"ש קיים לעלם ולעלמי עלמין לכן אמר את זה תקחו לכם. וכן כפת הוא הקב"ה שהוא אחד יחיד ומיוחד כמו התמר שאין לו ענפים הרבה כשאר אילנות אלא ענף אחד וכן השרים הם רבים והוא ית"ש א' ושמו א'. וענף עץ עבות זה הקב"ה שהוא כולל חסד דין רחמים. הדס משולש נגד ג' אבות אברהם חסד לבד יצחק גבורה לבד יעקב רחמים וזה לא ימצא לעולם מי שיהיה בו ג' הפכים הללו ברגע אחד אלא אלהינו ית"ש. וכן ערבי נחל זה הקב"ה שאינו נגדל אלא על המים כן אלהינו ית"ש משתעשע עם התורה. שנמשלה למים, דבר אחר שרים רדפוני חנם אף ע"פ ששרים רדפוני אחרי בפועל הוא חנם בעיני ואיני חושש להם, ומדברך פחד לבי אף שאינו מעשה אלא דיבור לבד להיות דבור שלך פחד לבי ע"ד יגורו עלי עזים ואיני חושש אף שיהיו רבים ולא פשעי וגו' אך ה' הוא אחד והבן זה:

טעם שנקרא שבת הגדול. להיות כי פרעה היה גדול המלכות ותחתיו ע' שרים לע' אומות והוא הראש שצר לישראל לכן לקח לחלקו במזלות טלה ראש המזלות והוא היה בכור ג"כ והקב"ה כדי להראות גבורתו וכוחו לא הראוה כי אם בהבליג שד על ע"ז חלש על גבור, ישראל שהם בחלק שבתא"י המורה על שבי ועוני, השליט על פרעה וטלה אלהיו שהוא מזל טלה שהיה בהיות מול טלה בתוקף ממשלתו בחודש ניסן וגם בי' בחודש

שאז טלה בתוקפו וגבורתו לכן ביום העשירי שלטו החלשים על אלהיו והיו לוקחים טלה בי' לחודש וקושרים אותו למטה וצעק ד' ימים ויום העשור היה שבת ששולט בו כוכב ישראל שבתאי בהיותו חלש והוא הנס שעשה הקב"ה שקטן נעשה גדול וקראו שבת הגדול והבן זה:

דרוש שני מיציאת מצרים

הסוד הוא שרמז לנשמה היוצאת מן הגוף. ויהי בשלח פרעה את העם. והוא כשיצאת הנשמה מן הגוף שהוא מצרים פרעה שהוא יצה"ר שהוא קשה עורף הוא מלך בגוף שהוא מצרים וכוחות היצה"ר הולכים ורודפים אחר בני ישראל שהיא הנשמה היקרה להזיקה מפני שהוא היצה"ר והוא הולך ומסטין והוא בא אח"כ להוציא נשמתו ואח"כ הולך אחריו להזיקו ולהנקם ממנו ויחזק לב פרעה וירדוף אחרי בני ישראל וישיגו אותם חונים על הים הוא גהינם שהוא הים נהר דינור וכשפרעה הקריב להזיקו וראו אותו בני ישראל ההיזק והצער שמצטערים אותם ויראו מאד ויצעקו אל ה' ויאמרו אל משה שהוא יצ"ט אחר שאתה רואה כל הצער הזה והיזק שכוחות הטומאה מזיקין אותנו. המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר, כלומר כשרואין חיבוט הקבר המר ונאנחו ואמרו לא די הקברים שהיה לנו במצרים שהיתה הנפש נקברת בתוך הגוף ובמצר של העולם. אלא ג"כ צער חיבוט הקבר הזה שהוא גדול ונורא. לקחתנו למות במדבר שהוא חיצוני שהוא מדבר שממה ששם עושים נקמה לגוף. מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים מהגוף שהוא מצרים יותר טוב הי' לנו בגוף. הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים חדל ממנו ונעבדה את מצרים ונשתעבד תחת היצה"ר בעוה"ז ונשמח במאכל ובמשתה. כי טוב לנו עבוד את מצרים ממותינו במדבר ובצער ובמזיקים אלו שתמיד טוען טענות אלו החוטא שקשה עליו המות מפני העונש. ולהיפך הצדיק שמתאוה למות להשיג החיים והאושר האמיתי. ומשיב משה שהוא היצר טוב אל העם. אל תיראו מהעונש הזה מפני שהוא לטובתכם להסיר מנפשיכם המזיקין שהם הקליפות כתיקון הגיהנם שכל כוחות הטומאה נשארים שם בתוך הים שהוא נהר דינור. התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה עמכם שע"י ליבון גיהנם תטהרו והעונות אשר ראיתם במצרים לא תוסיפו לראותם עוד שהם ישארו בגיהנם. ויהי באשמורת הבוקר וישקף ה' אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן. שהוא כשיורד הנשמה לגיהנם לדון ובא ודן אותה באש. ויהם את מחנה מצרים הם כוחות היצה"ר אל תוך הים בים סוף ונשארים לשם והמים להם חומה חמה כתיב שהוא חמה וזעם ואחר שמוציאין הנשמה מגיהנם ועדיין לא נכנסה בג"ע יושבת ג'

ימים בתענית רעבה בלא תורה שהמזון של הנפש הוא תורה כדי למרק עוד הנפש קודם כניסתה לג"ע. וז"ס ויסע משה את בני ישראל וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים לשתות היא התורה. וילונו העם על משה לאמור מה נשתה ויורהו ד' עץ היא התורה עץ חיים היא למחזיקים בה וישלך אל המים אז מראה להם שכרם המזומן להן בג"ע. ושם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. ואז מבטיח להם הקב"ה אחר ששמרו התורה והמצות וקבלו עונשים בגיהנם. כל המחלה אשר שמתי במצרים שהוא היצה"ר וכוחות הטומאה שנשארו בגיהנם. לא אשים עליך כי אני ה' רופאך. שכבר רפאתי אתכם בגיהנם. אחר זה סביב לג"ע יש שם י"ב נהרות מים זכים ורוחניים נגד י"ב שבטים ששם טובלים כל שבט בנהר שלו קודם הכנסו לג"ע ששם מתרפאים ומתקררים מאש של גיהנם ונגעיו. וז"ס ויבאו אלימה ושם י"ב עינות מים ושבעים תמרים ויחנו שם על המים, אחר כל זה חוזרים וטובלים ומקבלים דין להט החרב המתהפכת שהוא מדבר סין וישם מדברה כעדן שבין אלים ובין סיני שהוא ג"ע. ובראותם עונש הזה אז צועקים ואומרים מי יתן מותנו ביד ה' בארץ מצרים בעוה"ז ולהמית אותנו ברעב כשלא יש תורה. אז משיגים עונש גדול בדין ההוא של להט החרב הנ"ל. אז אומר הקב"ה כאשר ישיגו המדרגה ההוא ורוצים לכנוס לג"ע. א"ל הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ר"ל תאכלו לחם הרבה מהתורה שעסקתם בעוה"ז שהוא מזון הנפש הנבלע באבריו ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו שהם כל תרי"ג מצות התורה שהם מלבוש והתורה עצמה היא מזון שאם בעוה"ז לא יעסוק אדם בתורה לשמה יומם ולילה לא יש להם מזון בעולם הנשמות ואפילו שיש להם מלבוש הם המצות. ואז בעולם הנשמות ויצאו העם ולקטו שכרם ומזונם דבר יום ביומו. וכפל יום ביומו להודיעך שיש יום בעוה"ז כנגדו למעלה בעוה"ב ברוחניות שאין להם סוף וזהו הששה ימים שברא הקב"ה את העולם שנאמר כי ששת ימים עשה ולא אמר בששת ר"ל שהם נבראים רוחניות והם ששה ימים של מעלה שהוא אות ו' של השם שעולים עד א"ס והם ו' שהוא הו' עם ה' עד ס' ריבוא שכולם מתענגים בימים וכל התורה והמצוה שעוסק אדם בעוה"ז יום א'. בלילה הולכת הנשמה לתת חשבון למעלה הולך עמה אותו יום ומעיד לפני הקב"ה מה שעשה פלוני באותו יום ובעוה"ז היום קטן ומוגבל ובעולם הנשמות הולך עד א"ס ובעוה"ז כל הימים חוזרים חלילה בגלגלו והם ו' נגד ו' עליונים ובזה יובן ויקרבו ימי ישראל למות ויקרבו ימי דוד למות. שבעת מיתתם מתקרבים הימים בלי בושה לתת לאותו צדיק גמולו וג"כ ז"ס למען ירבו ימיכם. פירוש תעשו מצות ותורה למען ירבו ימיכם שכל מה שעושה אדם בעוה"ז ביום קטן מרבה ביום הגדול למעלה. על האדמה שהוא ג"ע וג"כ בעוה"ז מהתמצית של מעלה מרבים ומוסיפים ימים וזהו

כימי השמים על הארץ שמים עליונים על הארץ. וג"כ יובן מה שבכה רבי יוחנן בן זכאי ואמר לתלמידיו יש לפני שני דרכים א' לגיהנם וא' לג"ע ולא אבכה וצדיק כמותו ודאי לא הי' בוכה מצד היראה אלא יובן במ"ש שר"י כשלמד תורה היה בן מ' שנה וכל מה שהי' מפחד היה על אותן שנים שאבד שלא היה מוליך עמו מזון תורה לאכול מהם וע"ז היה בוכה. ונראה מזה שאי אפשר שיתנו למעלה בחנם כי אם בטורח שיעסוק בעוה"ז בתורה ומצות ולעשות צדקה ומזון צדה לעוה"ב. ובזה יובן מעשה דר"ע כשהרגו אותו כי איך שלט בו הריגה אדם גדול כמוהו ואעפ"י שאמרו שבא בגלגול לקבל עונשו שהיה מן הי' שבטים ובמ"א אמרו שמת מיתת עצמו במערה ובא אליהו ונתעסק בקבורתו כמ"ש במדרש ועם הנ"ל יובן היטב כי על הימים הראשונים (שלא היה) שהיה כך שלט בו המיתה. ונחזור לענין יום ביומו היא התורה שידבר האדם בעוה"ז מוליך אותו ליומו שהוא יומו שלמעלה ר"ל יום ו' שהם ו' ימים שלמעלה שהם גדולים. וג"כ רמז בזה מ"ש ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי אליו הוא נושא נפשו ר"ל ביומו שהוא היום הגדול של מעלה תתן שכרו שהוא עולם השכר והוא כ"כ גדול שלא יבא עליו השמש לחשוך כימים של מטה של עוה"ז. ואליו הוא נושא את נפשו וליום זה טורח אדם בעוה"ז לנשוא ולהרים נפשו בעליונים עם עסק התורה שהוא מזון הנפש. וגם נאמר השמים מספרים כבוד אל יום ליום יביע אומר ר"ל זה היום של מטה ליום של מעלה יביע אומר ר"ל יביע וילך על מה שעסק בתורה שהוא האומר ביום ההוא. לכן ישתדל האדם שלא לדבר דברים בטלים כ"א לעסוק בתורה מפני, אין אומר ואין דברים שהאדם דובר בעוה"ז שלא ישמע קולם למעלה כי עוף השמים יוליך את הקול ונשמתו הולכת בכל לילה תמיד להעיד. ונחזור לענין כי לזה אומר דבר יום ביומו צריך האדם ללמוד תורה בכל יום להוליך עמו שיהי' מזון לנפשו בג"ע וחזר ואמר והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו והי' משנה על אשר ילקטו יום יום ר"ל ביום הששי שהוא קרוב ליום המות שהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה צריך האדם שיכין ויזמין את אשר יביאו עמם להוהא עולם שיסדרו תורתם שיהי' שגורה בפיהם כמו שהיו עושין הראשונים כשהיה בא מ"ה ליקח נפשם היו ממתינים שלשים יום להחזיר תלמודם וז"ש והכינו את אשר יביאו. והיה משנה ר"ל בעוה"ז היו עוסקים פעם אחד ובעולם הנשמות יהיה פעם שנית. וג"כ לשון משנה שגורה בפיהם וזה על אשר ילקטו יום יום שעסק התורה בעוה"ז שאין אנו משיגים סודה כמי שמלקט שבלים א' א' בטורח הרבה אבל בעולם ההוא יהיה משנה כמה וכמה פעמים יותר שילמדו אותה בסודה היטב על אשר היו מלקטים בעוה"ז שהוא יום ליום הגדול של מעלה. ויעשו כן בני ישראל וילקטו בעוה"ז צידה לדרכם המרבה

והממעיט איש לפי אכלו לקטו. א' המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים. איש לפי אכלו לקטו כל אחד מה שהשיג שכלו. ויאמר משה איש אל יותר ממנו עד הבוקר. ר"ל לא יניח מללמוד בעוה"ז ויאמר בעולם ההוא שהוא בוקר ילמוד אותו אלא יטריח בעולם הזה כפי יכולתו. ומה שלא השיג ילמדו אותו בעוה"ב. ולא שמעו אל משה ויותירו ממנו עד בוקר וירם תולעים ויבאש ויקצוף עליהם משה. ר"ל מי שלא שמע אל משה והניח מללמוד בעוה"ז באומרו כי בעולם ההוא ילמוד ושם יצמח המזון שלהם שהיא התורה ויבאש בתולעים שאין יכולין לטעום אותו ונשארים מתי רעב. ויקצוף עליהם משה ומקצפין עליו מלמעלה ואומרים להם למה אתם באים ולא הבאתם עמכם מזון. לכן חזרו לעולם ההוא להרויח אותו. שבכאן אין נותנים בחנם. כי מי שלא טרח בע"ש לא יאכל בשבת. לכן וילקטו אותו בבוקר בבוקר איש לפי אכלו כפי מה שהשיג ויהי ביום הששי שהוא קרוב ליום המיתה ולקטו לחם משנה מי שעסק בתורה בכל יום לסוף הימים לקטו אותם היא התורה שהיא המזון משנה. ויאמר הוא אשר דיבר ה' שבתון שבת קודש לה' מחר אשר תאפו אפו וגו' כלומר עשו הכנה ותחזרו אותה כמה פעמים עד שיהא שגורה בפיכם שהוא הכנה כמו שהאוכל ע"י בישול ואפיה היא מזומנת לאכילה וכשתעשו השתדלות זה אז כל העודף הניחו לכם למשמרת עד הבוקר מה שנשאר לכם באונס שלא למדתם בעוה"ז הניחו אותו למשמרת עמכם עד הבוקר שהוא עוה"ב והקב"ה ילמוד אותם אתכם לפי שלא עליך לגמור המלאכה ע"י אונס. ואזי כשהולכים בעולם ההוא ויניחו אותו עד הבוקר בתנאי שאמרנו ולא הבאיש ורמה לא היתה בו ומוצאים מזונם צח כשלג וניזונו ממנו ונבלע באיברים ואז א"ל הקב"ה אכלו היום כי שבת היום לה' שהיא מנוחה. היום לא תמצאוהו בשדה של תפוחים שהוא ג"ע מזון אם אתם לא תביאו מזון. ואחר זה כשהולכת הנשמה לג"ע של מעלה שהוא סיני יקבל התורה מפי הקב"ה שהוא המדרגה היותר מעולה ואז ויסעו כל עדת בני ישראל ממדבר סין שהוא ג"ע דלמטה ואות יו"ד להשלים סיני הוא להעלות למדרגה העליונה לגן עדן של מעלה. וקודם שיעלו למעלה יש גם כן למעלה גיהנם יתר דק דנהר דינור לשרוף עונות הדקים כחוט השערה של צדיקים שהעונות הקשים כבר נתקנו בגיהנם של מטה אבל גיהנם זה נקרא רפידים על שלא עשו המצות בחשק ואהבה ועשו אותם ברפיון ידים בלי רצון המצוה עצמו. וכבר נכנסתם בג"ע של מטה אבל לכנוס בג"ע של מעלה צריך שתהיה המצוה מאהבה ובחפץ גדול. ועל הדקות ההוא מקבל עונש בגיהנם של מעלה הוא עמלק תחת מדרגה עליונה מהטומאה והאש הדק שתמיד עושה מלחמה עם ישראל הוא עמלק והוא הגיהנם. וילחם עם ישראל ברפידים בסיבת רפידים. אשר

רך בדרך באותו דרך רחוק לעלות למעלה. ואתה עיף ויגע לז ירא אלהים בסיבת עשיית המצוה ברפיון ולא ביראה לכן עלה אל ראש הגבעה שהוא למעלה להצילם מיד עמלק כי תמיד יושב למעלה כי הוא מצד הכלב שאפילו דוד המלך ע"ה היה מפחד ממנו ואמר הצילה מחרב נפשי למטה שהוא הנפש. ולמעלה מיד כלב יחידתי היא הנשמה שהיא יחידה לכן הפלשתי שהוא מזרע עמלק אמר לדוד הכלב אנכי. לכן הלך להרגו ויקח ה' חלוקי אבנים. ועניין ה' אבנים אלו מנחל הוא ו' של שם שהוא בא למלאות ה' אחרונה. כל ה' נחלים של ה' אותיות אלקי"ם והו' הם ששה. ולמטה נעשים אחד באחדות אב"ן שהוא סוד שמ"ע. ואחר שנעשו אבן אחד שהיא ה' אחד. ויך במצחו ושלט למעלה מגופו במקום שהוא יושב למעלה מנין אב"ן מנין כל"ב. ולא הרג את הכלב כי אם באב"ן. ולזה נשבע ה' כי יד על כס י"ה שהוא חצי השם שלמעלה מלחמ' בעמלק לרמז שהזיקו הוא למעלה ואחר שהנפש ניצול מעמלק הו גיהנם של מעלה אז מכניסים אותו לקבל התורה פב"פ בג"ע של מעלה כי בג"ע של מטה לומדים ממתיבתא וישיבות בכל חצי לילה כמ"ש בזוהר בא מלמעלה אור עליון ומאיר להם וזה הששון והשמחה של צדיקים אבל בג"ע שלמעלה הוא נותן התורה פב"פ לכן אחר מלחמות עמלק עולים לתורה שהיא בפ' יתרו. עוד יכוין בזה הדרוש הג' ימים של חושך אחר שיצאו ישראל ממצרים הם ג' ימים אחר יציאת הנשמה מן הגוף כמ"ש לקמן בין מגדול ובין פי החירות ודי בזה:

מהרמ"ע ז"ל פסח פ"ה ס"ח פי' הפה דיבור הוא המלכות ואז כתיב וד' הולך לפניהם יומם בסוד החסד יומא דכליל כולהו יומא. וע"ז תיקנו ארבע כוסות כוס א' הוא נגד ה' אחרונה מדתו של דוד. כוס ב' הגדה בו' מדתו של יעקב. כוס שלישי בה"מ לה' ראשונה ביצחק. כוס רביעי הלל גמור לי' של שם מדתו של אברהם. הרי סיפורים ואמירות הרבה שסח הפה המקודש הזה שהיא מלכות ויש לה שמחה ומרבה לספר ביציאת מצרים להרבות בשבחו של מקום ובה סוד מצה פרוסה ומצה שמורה לכן אין בה הלל גמור אלא יום אחד אך בשאר ימים הלל שאינו גמור שהוא מהכללות סוד היכל היא מלכות. ודע כי הלל גי' אדנ"י וכשהוא הלל גמור מספרו שד"י סוד החסדים היורדים מהיסוד אליה ומעלים אותה להקרא בשמו ומלת גמו"ר יהיה בגי' אברהם ע"ה שהוא כללות החסדים אבל בסוכות נתרבו ארבע מינים סוד ז' נערות שהם ז' ספירות מעלות מ"נ מיניה ובי' בשובע שמחות א יש בה הלל גמור כל שמונה. וי"א מצה לקבל אברהם שבועות לקבל יעקב. ונ"ל שיש חסרון בספר ואולי צריך להגיה מצה לקבל דוד ויוה"כ ור"ה לקבל דיצחק וצ"ע:

פרעה פ"ה ר"ע ומשה נתגדל בביתו ובת פרעה לקחה אותו לבן בסיבת כי היא קליפת משה לכן נתגדל עמה ומשה אמר כי כבד פה כמה פעמים וכבד לשון אנכי ואיך אלך אל פרעה להוציא את בני ישראל וזה הסיבה כשיצאו ממצרים בהיות שפרעה יצא עמהם נתדבקו בערב רב וחטאו וזהו ויהי בשלח פרעה את העם מאותה יציאה שיצא פרעה לשלחם הדביק להם הזוהמא, לכן קראם משה קשה עורף שהקושי שהי' להם הי' מצד פרעה לכן אמר ואם אין מחני נא מספרך ואל אראה ברעתי כי ערב רב הוא הקליפה שלו שהוא היה רוצה לתקן גם בהיותם רעה שלו וכשעשו את העגל ולא נתקנו לא נכנסו לא"י וג"כ הוא מוכרח למות בח"ל לתקנם ר"ל לקבץ מהם החלק קדושה שלו שהוא מעורב עמהם לכן נקראו ע"ר שהי' מהם שהוא משה וזה ע"י גלגולם עד ביאת המשיח ואז יכנס עמהם לארץ ישראל:

מהר"ן ז"ל נלע"ד פי' שנקרא שבת שלפני פסח שבת הגדול מפני שאז התחיל הגדלות דזו"נ ד' ימים קודם פסח ובכל יום קבל הארה א' מד' בחי' שיש לו שהם קטנות א' וגדלות א' וקטנות ב' וגדלות ב' ובאותו שבת נתבטלה היניקה דפרעה שהי' לו ממ"ח צירופי אלקי"ם וזה רמז כי הגדול גי' מ"ח הכוונה שנעשה לאבותינו נס הגדול באותו שבת כמ"ש במדרש שהיו המצרים רואים את אלוה שלהם שהוא השה ולקחו בני ישראל איש שה לבית וכופתים אותו בכרעי המטה ולא היה להם פוצה פה ומצפצף לקום כנגדם להורות על שר של מעלה שכבר הוא כפות וקשור תחת רשות מלכות הנקראת מטה בסוד הנה מטתו שלשלמה וזה סוד שבת הגדול ר"ת ש"ה וס"ת ת"ל ואותיות אמצעים בגד"ו גי' ט"ו. להורות כי אחר ת"ל שנה שישבו ישראל בארץ מצרים. בגד"ו גי' ט"ו נהפך לישראל לקרני הוד באלהי שלהם שהוא השה בט"ו יום לחודש ניסן שהוא מזל טלה ע"י דם פסח. שם טלה גי' דם וגם בגדו גימט' י"ה. להורות שאז נכנסו ונתלבשו כמו בתוך הבגדים כל המוחין דז"א בתוכו שנקרא י"ה כנודע ולזה הרמז נקרא שבת הגדול שבת שלפני פסח ודי בזה:

מהרמ"ע ז"ל ובמכילתא דרשו ואכלתם אותו בחפזון חפזון מצרים חפזון ישראל חפזון שכינה. חפזון מצרים זה השיר שלהם ממש כי ע"כ נקרא בשם זה מעיקרא טלה שהוא במלוי אותיות טי"ת למ"ד ה"א גימ' קרבן פסח. אך הפשוט מספרו דם שהוא אדם בעל מום חסר א' שאין לו מוח בקדקדו כי לא בידו טובה ואעפ"כ יודע כבודן של קדשי שמים לכן היה נחפז שנאכל הפסח בארצו כדי שתתקדש מעין קדושת ירושלים לפנים מן החומה שהיא 'ראש 'עפרות 'תבל ר"ת תרע"א אולי יזכה גם הוא להרים ראש בקדושה ובטהרה ואנחנו נצטוינו בא' מסימני החפזון מקלכם בידכם לכבוש את ארצו תחלה

במלא רועים אצל צאן קדשים כטעם רדה בקרב אויביך. אמנם היה חפזון ישראל לעוף אל תוך ארץ חפץ בקפיצת האויר כדאיתא בהגדה ובתרגום יונתן ע"פ ואשא אתכם על כנפי נשרים והוצרכו שלא לאכול קדשים בחוץ וסימן לזה נעליכם ברגליכם כטעם והדריך בנעלים האמור לעתיד כאשר יחריב ה' את לשון ים מצרים עד הגיעם לאדמת קודש גימטריא שמות המרגלאין כי לאומץ קדושתה אתמר בה של נעליך והיה חפזון שכינה להפריח אלינו שם במצרים במקום פסחים לפי המפורסם אוירא דארעא דישראל כדברי רבותינו וביחוד אוירא דירושלים לפנים מן החומה הוא הדבר הרמוז בתורה בפ' דרך שלשת ימים נלך במדבר וזבחנו לה' אלהינו כי הזביחה עצמה צריכה 'דרך 'שלשת 'ימים ר"ת שדי הוא השם שבו נראה אל האבות שהם סוד ג' ימים ראשונים דמ"ב ס"ת מילוי החסדים. א"נ מלך שלם וזה וזה באותיות גדולות דמנצפ"ך הוא מספר שם הגדול שאליו סוד הקרבנות לא זולתו מן השמות הקדושים כמפורסם ומספרו מלך שלם הוא מדרכי מספר הרגילים אצלינו בהתרבות יו"ד על ה' והעולה מהם ועל ו' והעולה משלשתן על ה' אחרונה והוא מספר מאה פעמים שם י"ה הנטפל אל הכנוי כדכתיב אם עונות תשמר י"ה אדנ"י מי יעמוד שכנגדו מאה אדנים למאת הככר ומאה ברכות כנודע והיו אותיות אמצעים של דרך ג' ימים ירושלים בחסרון הו' והיה לתוקף הקליפות השולטים במדבר הזה. ושני דברים אלו שהם חפזון ישראל לנוס שם וחפזון שכינה לקראתם צדקו יחדיו כדרך שהיה הר סיני ומשה מזדמנין זה לזה כמשל חכמים לברזל עם אבן השואבת והסי' מתניכם חגורים כטעם והיה צדיק אזור מתניו. בסוד קטנות ששמש בגאולה ראשונה שהיתה כוללת. אימה חשכה גדולה נופלת עליו בסוד הצירוף לדור אנוש מבול והפלגה סדום כמבואר במקומו. ואמונה אזור חלציו זה נאמר לסוד גדלות על הגאולה אחרונה הכוללת ארבעתן ג"כ כי מבבל ואילך שוב לא נגאלו והוא הרמז שבא בגמרא גבי הלל הגדול דכולהו אמוראי מסיימי לה עד על נהרות בבל האי לא מהאי טעמא. אתי לנחומי צעורי מצער לן אלא ללמד כמה גדולה גאולת מצרים שהיא לבדה שקולה ככולן. לפי שנא' בגאולה העתידה כי לא בחפזון תצאו. אנו מבקשים שלא יאחר ותהיה שלילת החפזון דוקא במאי דהדר מפרש. ובמנוסה לא תלכון אך ימהר יחישה מעשהו ברחמיו וברוב חסדיו. וע"כ בא לכוין מהרה ג"פ רצופות באהבת עולם אהבתנו. אחד לחפזון שכינה כי שחה לעפר נפשינו, ואחד לחפזון ישראל דבקה לארץ בטננו, ואחד לחפזון של האנדריטי של נבוכדנצר להיות הדק היטב ואחר תטהר. וכשם שראשית גוים עמלק אחר שפטר עצמנו מכור הברזל אף על פי שסבלנו חלקו ג"כ הרס ולא חמל כך אחרית של אותה ראשית גימ' באר שחת הוא אבדן עמלק והשמוש א'

עם הפשט המפורסם בלתי מתחלק כלל והבן כי ראשית גוים גי' תתקע"ד עם אותיות עמל"ק וכתיב כן ה' אלהים יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים במספר שוה ממלת יצמח עד סוף הפסוק. עוד שם באריכות:

מהרב ר' חיים וויטאל זללה"ה סוד יציאת מצרים. הנה ידעת מ"ש בדרוש ז' בחי' שיש למלכות כי הראשונים סלקו השכינה עד רקיע ז' מחמת עונותיהם. וצא"ל כי ישראל שהיו בגלות מצרים הוא סוד אותן ניצוצות קרי שהי' אדה"ר מוציא בק"ל שנה וז"ש הקב"ה לאברהם בברית בין הבתרים כי גר יהי' זרעך. כי הלא אברהם הוא גלגול אדה"ר בסוד האדם הגדול בענקים ועל אותן ניצוצות אמר כאן כי גר יהי' זרעך, זרעך ממש אותו זרע לבטלה. ולהיות כי הם היו מלובשין בשדין ורוחין שהם החיצונים לכן באו בדור המבול ובדור הפלגה בעו"ג ממש אך עתה יהיה בסוד גרים ממש וזהו כי גר יהיה זרעך וכל ניצוצות אלו באו תחלה בדור המבול לכן גם הם היו משחיתים זרעם לבטלה להיות באים מסוד השורש ההוא עד שנימוחו. וז"ס וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ. פי' רעת אדם ממש כי סוד קרי נקרא רעה והמוציא נקרא רע כמ"ש לא יגורך רע. נמצא כי דור המבול הם רעת אדה"ר ממש. וז"ס אמחה את האדם אח"כ נתגלגלו בדור הפלגה. וז"ס לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני אדם בנוי דאדם קדמאה כי בניו ממש היו אלא מצד הקרי מדוכרא לחוד ולא מנוקבא:

מהר"ן זלל"ה נלע"ד כי נודע כי כל הטיפות קרי של אדה"ר נכנסו בסוד הערוה של ליליתּ. ונודע כי מצרים נקרא ערות הארּ כמ"ש ערות הארץ באתם לראות כדי להוציא משם הטיפות של אדה"ר לכן נכנסו ישראל דוקא בגלות מצרים כדי להוציא משם ע"י זיווגם אותן טיפות זרע דאדה"ר שהיה בתוך הערוה של הארץ שממה וחרבה וכשיצאו משם יצאו בסוד גרים כמ"ש הרב ז"ל במרכבות יחזקאל ע"ש היטב וגם הם חטאו בעון זה ואחר כך הוצרכו לתקן כי כבר הודעתיך כי כלם היו נשמות קדושות ועצומות רק שאחיזת החיצוני' בהם היא המקלקלת ואחר שיצורפו ויזדככו יהיו נשמות קדושות אחר השרת חלאת טומאתם וידוע כי. אין החיצונים אוחזים רק בנשמות היותר קדושות. נלע"ד שז"ס מה שארז"ל במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד. כי אותן הרשעים שחוזרין בתשובה היו תחלה נשמות גדולות מדוכרא לבד והם יותר חשובים מצדיקים גמורים שבאו מדו"נ יחד. לכן אלו נשמות שבאו מדוכרא יש כח לחיצונים ליאחז בהם יותר מצדיקים גמורים כמשארז"ל כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו לכן אף צדיקים גמורים אין בהם כח לעלות במדרגה כאותן בעלי תשובה מפני שהם נשמות יותר חשובים מצדיקים והבן זה. אמנם כל הנשמות באים מחו"ג אשר הם מסוד הדעת

ששם תלוי ענין הזיווג בסוד וידע אדם את חוה אשתו לכן נקרא דעת כי משם טיפת הזיווג נמשכת. ומה גם כי כל הדור הזה דורו של משה כידוע ומשה היה מבחי' הדעת כנודע אצלנו. וגם כל הדור ההוא מבחי' הדעת לכן נקרא דור דעה רק שנמשכו אל הקליפות והם היו אחיו של משה ממש. וז"ס דור המדבר שהיו אחי משה. לכן אמר העם אשר אנכי בקרבו ר"ל אני בקרבו כי אני אחיהם. וז"ש ואל אראה ברעתי פירוש כי משה הוא מצד הטוב והם היו מצד הרע הכולל בו וז"ש ואל אראה ברעתי וכל ענין גלות מצרים לא היה אלא לצורך נשמותיהם לכן באו באותו שיעבוד הגדול וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים נגד הלבנים והחומר שהיו עושים דור הפלגה והבן זה. ולפי שחטאם לא היה רק בסוד הדעת כי משם יצאו ניצוצות נשמתם לכן סבר משה כי גם הגלות ימשך משם. והענין כי לעולם כשישראל חוטאים למטה ח"ו פוגמי' באיזה מדה עליונה והנה החיצונים יונקים משם ויאחזו כולם בו וז"ס גלות מצרים כי כל יניקת מצרים והטומאה שלהם היה מצד הדעת ובפרט במה שהודעתיך כי פרעה ומצרים הם נגד עורף עליון שהוא באחורי הדעת העליון. ובוודאי שאותו גלות היה שכל שפע הדעת היו יונקים אותו פרעה ומצרים לכן היו ישראל שבאותו הדור משועבדים אליו. וידוע לשיש ח"ו פגם למעלה על ידי עון הדור כוחות עליונים מסתלקים למעלה כדי שלא ינקו מהם החיצונים כמ"ש בטעם היות ז"א בעל ו"ק לבד ולא עשר שלימים רק אחר התיקון. והנה בזמן ההוא ז"א חזר לקדמותו הראשון להיות ג' כלולין בג' וזה נקרא עיבור א' והיה תוך בטן אימא עלאה ולא היה מתגלה לחוץ והנה בהיותו בחוץ נה"י דאימא הן מוחין לו בגדלותו,. אמנם בקטנותו או בימי עיבור א' דג' כלולין בג' ודאי שיש לו מוחין מנה"י דאימא רק שהם בבחינת חיצוניות לבד כנודע נמצא כי אף בהיות ג' כלולין בג' בבטן אמו. ה"ל מוחין דחיצוניות נה"י דאימא. ואף כל המוחין בפרט החו"ג דדעת שבו היה תלוי הגלות. כולם היו מסתלקין ממנו ולא היו מאירים בו רק חיצוניות הלבוש דיסוד אי' לבד. וזה כי כבר נודע כי דעת הוא ה"ח וה"ג. נמצא כי יסוד דבינה הוא כולל ומלביש אותן העשרה בחי' הנזכר. ובהכרח יהיה בלבוש הזה גם כן מציאות עשר. ולפי שהבינה היא סוד שם אהי"ה ובפרט בהיות בה עיבור א' אז שם אהי"ה הוי לבוש לחו"ג אמנם בהיותו ג' בג' אין מאיר בדעת ז"א רק י' לבושים אלו שהם י' שמות אהי"ה:

מבוא השערים פ' ט"ו וז"ל דע כי אין זה אלא בתחי' אצילות אמנם אחר שכבר בפ"א נכנסו בו מוחין דאימא אע"פ שאח"כ מחמת פגם התחתונים חזר ז"א לבחי' עיבור א' כמו בגלות מצרים ובעת חורבן בית המקדש כנודע אין בחי' היניקה מסתלקת ממנו וכל שם אלהים נשאר שם רק ב' אותיות י"ה אין מגלים הארתם ויושבים סתומים ואין מגלה

רק אותיות אלם וז"ס נאלמתי דומיה החשיתי מטוב כי אז נשארתי אלם. אך שני אותיות י"ה הם דוממים וזהו דומיה דום י"ה אך לא נסתלקו לגמרי ואח"כ ע"י תפלתינו אנו ממשיכים גם מוחין דגדלות לצורך שעה כמ"ש בכוונת ק"ש כי ו"ק דיניקה לעולם אין חסרים ממנו עכ"ל. וטעם הדבר כי בזמן הבית היו הרחמים מתרבים והיה זיווג תמידי כי אז הוה ז"א בבחי' מוחין של רחמים גמורים בעיבור שני ואין זיווג אלא ע"י המוחין. אך כאשר נסתלקו ממנו המוחין דרחמים ולא די אלא אף רוחין דקטנות דיניקה שאינם דינין גמורים גם הם נסתלקו ולא נשאר בו רק מוחין דעיבור שהם דינין גמורים אז נחרב הבית בעו"ה ובאותו רגע חזר ז"א לבחינת ג' כלולין בג' דומ' כעת היותו בבריאת עולם ובגלות מצרים אך אחר שנחרב חזרו בו מוחין דיניקה לבד ואז הוא סוד הגלות ואינו כ"כ ריתחא כמו בעת החרבן כי אין כ"כ דינין כי ו"ק מתגלים בו תמיד ואחר כך ע"י תפלתינו אנו ממשיכין גם מוחין דגדלות לצורך השעה כנ"ל. ע"ש באריכות:

מהר"ן זללה"ה הנה ע"פ מ"ש הרב זללה"ה דאיתגליא אי' עלאה בתתאה ובתתאה נפק המכות לכן צ"ל עשרה מכות על כוס שני הרומזת לבינה שמשם יצאו המכות ונתלבשו במלכות והכה אותן לכן בהגיע אל עשר מכות צריך להביא לפניו כלי שבור שהוא פגום שהוא רמז כנגד ארור. וצריך לשפוך עם הכוס בכל מכה ומכה מעט יין בכלי הפגום ולא כיש נוהגין לטבול האצבע בכוס וזורקין לחוץ עם האצבע אלא שצריך לשפוך דוקא עם הכוס עצמו להורות שהכוס רמז למלכות ועם כח בינה המלובש בתוכה היא שופכת הזעם וחרון אף שהוא הזוהמא של דם נדות שנתקבצה בבטנה כל זמן גלות מצרים עתה שופך אותה אל הקליפות ובזה מטהרת עצמה מטומאתה כדי לזווג עם בעלה בסוד ונקתה ונזרעה זרע ואחר שפסקה מזובה דם נידות נשאר בה דם טהור שהוא סוד יין המשמח שנתהפך אח"כ לחלב. לכן ג"כ מה שנשאר תוך הכום מן היין אין ראוי לשפוך אותו אלא אדרבה צריך למלאות יין אחר כדי שיהיה מלא בסוד כוס מלא להורות שנכנס לתוכו יין חדש גבורות חדשים לתיקון פרצופה כנודע והבן זה:

מהאר"י ז"ל סוד כ"ד אלף תלמידי ר"ע שמתו בימי העומר ענינם. הנה ענין העומר כבר נתבאר שהם ימי דינין שהם סוד ש"ך דינין ובאלו הימים עדיין אין בז"א רק מוחין דקטנות לכן מתו כ"ד אלף תלמידי ר"ע בימים אלו, וסוד הענין נודע כי ר"ע שורש נשמתו מן הגבורה רק שאינו מבחי' דגבורה אחרי התפשטם רק בהיותם בשרשם למעלה בדעת ז"א ואלו הכ"ד אלף תלמידים שלו היו מן מוחין דקטנות דאלהים לכן היו דינין גמורין. לכן היו מקטרגים ושונאים זה לזה. וענין היות מספרם כ"ד אלף הוא כי שם המוחין דקטנות הוא שם אלהים שיש בו ק"ך צירופים כי כל אחד מה' אותיות בונה כ"ד בתים

נמצא שיש כ"ד צירופים שמתחילין באות א' ואלו הכ"ד אלף היו כולם שרשם מכ"ד צירופי אלהים להמתחילין באות אלף לכן היו כ"ד אלפים תלמידים כי היו מסוד צרופי אלהים דאות אלף כשמה כן הוא אלף. וזולת זה כבר נודע כי אלהים ברבוע במלוי ההי"ן הוא בגימט' אלף. לכן מתו אלו כ"ד אלף תלמידים בימי עומר שנאחזו בהם החיצונים להיותם דינין דוגמא עליונה שיונקים החצונים משם אלהים דקטנות. וכשבאין דינין דגדלות אין יונקים משם. ואח"כ מה עשה ר"ע לקח חמשה חכמים ר"מ ור"י ור"א בן שמוע ורשב"י ור' נחמיה. ואלו נתקיימו כי אלו הם סוד גבו' דגדלות לכן נתקיימו ואלו באו אחרי כ"ד אלף כי כן דרך הגבורה דגדלות לבא אחר גבורה דקטנות ומתבטלין אותן דקטנות. ומתקיים אותן דגדלות:

מהר"ן זללה"ה נלע"ד לפמ"ש הרח"ו ז"ל בדרוש אמר ר"י ב"ל כל העונה אמן וכו' כי ז' תלמידים היו לו לר"ע גדול שבכולם היה ר"מ וקטן שבכולם היה ר"י הסנדלר והוא היה הסנדלר להלביש עקב של ר"ע ע"ש. ונ"ל ששני התלמידים הם שני כללות הגבו' א' ביסוד וא' במלכות. והנה ביארנו כי ר"ע הוא מן הגבורת הוד שבדעת למעלה ואלו הה' חכמי' אע"פ שהן ה' גבורות. עכ"ז מפני שהם ה"ג המתפשטין הם תלמידים לר"ע שהוא גבורת הוד שבדעת לבד כי היא עליונה בדעת. ודע כי אע"פ שבארנו שאלו חמשה חכמים שרשם מן ה"ג אלו. עכ"ז זה הוא שורש הראשון בעת שנולדו. אמנם אח"כ ע"י מעשיהם גדלו למעלה כ"א לפי מציאותו כנודע מספר הגלגולים עיין שם:

מהרב רח"ו זללה"ה דע כי ר"ע הוא בסוד הדעת בין בחי' קטנות ובין בחי' גדלות. והנה הדעת כלול מחו"ג וב' אלהי"ם דמילוי אלפי"ן ונחלקים בציורם כמ"ש למעלה וז"ס עקיבא כי עקב גי' ב' אלהי"ם דחו"ג. וי' וא' של עקיבא היתרים על עקב הם ב' מיני ציורים של ב' אלהים עצמן הרמוזין בעקב דעקיבא כי אלהי"ם דגבו' ציור א' שלו יו"ד. ושל חסדים ציורו יו"י. ומן כ"ד צירופים של אלהי"ם שכולן מתחילין בא', משם הם כ"ד אלף תלמידי ר"ע ולהיות שרשם מן אלף לכן היו כ"ד אלף. ולהיות שרשם מן דינין לכן בימי העומר שאז התעוררת מוחין אלו דקטנות פגעה בהם מדה"ד דקטנות ומתו בקטנותם. וביום ל"ג בעומר אז מתגלה שם אכדט"ם דבינה שהוא חילוף שם דאלהי"ם לכן הוא יותר רחמים משא"כ בחילוף הוי"ה שהוא נהפך מרחמים לדין אך שם אלהים מורה על התחלפות הדין ברחמים ואלו הם סוד ה"ג דגדלות וז"ס בטחו בד' עדי עד הוא שם אכדט"ם שעולה ע"ד ולהיות רחמים לכן הבטחון תלוי בו וזה רמז בזוהר וארא ע"פ זה ושם אמר כי עדי עד הוא בבינה ויובן עם מ"ש כאן. אמנם מה שנתחלף מאלהי"ם הן ג' אותיות אמצעות שהן כד"ט כי א"ם אין מתחלפות אך ג' אותיות לה"י מתחלפות מדין

לרחמים והם בגי' ג"ל. וזה ע"ד הג"ל הזה כי שם זה נק' ע"ד וגם אותיות המתחלפים הם ג"ל וזהו ע"ד הג"ל:

מהר"ן ז"ל נלע"ד כי נודע שלבן הוא נחש הקדמוני ס"מ ורדף אחר יעקב ולא יכול לו אבל אח"כ בזמן ר"ע שהוא שורש יעקב כנודע נשך אותו שמתו כ"ד אלף תלמידים. ומ"ש לבן עד הגל הזה ועדה המצבה אם אני לא אעבור אליך את הגל הזה, רמז בזה שלא יהי' יכולת אלא עד שיתגלה שם ע"ד ביום ל"ג בעומר ואז לא יהיה כח לעשות רע עמכם וז"ש לא אעבור אליך את הג"ל דייקא. וכשנתגלה שם זה פסקו למות כי הוא רחמים ואז סמך ר"ע ה' תלמידי' אחרים נגד ה' גבורות דגדלות נגד ה' אותיות אכדט"ם ואלו נתקיימו בעולם והגדילו ועשו פרי אמנם ר"ע שהוא כולל גם דעת דגדלות כנזכר לעיל לכן הוא היה רבם כי הם מבחי' הגבו' המתפשטות בגופא והוא כללות דעת עליון בשרשו במקומו כמ"ש למעלה ודי בזה למבין:

שער השבועות

מס' מחברת הקודש

מנהג פשוט בישראל לעסוק בתורה ליל שבועות כל הלילה ואין ישינים אפילו רגע כדי להמשיך הכתר העליון לז"א שהו' דיקנא דאריך ודע כי כל מי שבלילה ההוא לא ישן כלל ועוסק בתורה מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק והוראת חיי האדם הוא תלוי בלילה הזאת ודי בזה:

מהר"ן ז"ל נלע"ד כי בשאר ימות השנה שאדם ניעור לילה א' ועוסק בתורה ניצל מכרת א'. אמנם בליל שבועות מי ושיזכה להמשיך כתר לז"א להכתיר אותו. ובודאי שיזכה להנצל מכמה כריתות שחייב עליהם וז"ס כר"ת אותיות כת"ר להורות כי ע"י תיקון זה ינצל מפני זה ולא עוד אלא שמכתירים אותו בכתר תורה והבן זה:

מ"כ משם הרח"ו ז"ל שהיה אומר כי בלילות הללו כמו שביעי של פסח וליל שבועות וליל הושענא רבה מצוה לפרש ולגלות עומק החכמה לפי שבאלו הימים הזמן גרמא והוא זמן מוכן לסודות וראוי לפרשם אז:

שבועות צריך לטבול בערב:

באשמורת הבוקר מעט קודם עליית השחר בעת שמשחיר פני הרקיע סוד אילת השחר אז מצוה לטבול כדי לקבל תוספת קדושה מבחי' הכתר ועליו נאמר וזרקתי עליכם מים טהורים. נוהגים החברים לקרות האדרא רבא:

סוד בין המצרים. הנה בברכת אבות בין המצרים. להיות שמסוכנים מאוד מקטב מרירי ששולט בהם. לכן צריך לכוין אלו הכוונות להמתיק הדינין ששולטים באלו הימים ולא יהי' כח לחיצונים לאחוז עוד בדינין אלו והנה באבות כאשר מזכיר הוי"ה תכוין שיאמר הוי"ה לשם שלאחריו שהוא טדה"ד. ויכוין כל אות לאות של אחריו. יו"ד מאיר לטי"ת. ה' לד'. וא"ו לה'. ה' אחרונה לאות ד'. ובגבורה תכוין שמאיר שם הוי"ה לשם שלפניו שהוא כוז"ו. ויכוין כל אות דהוי"ה לאות שלפניו כנזכר. באתה קדוש תכוין שמאיר שם הוי"ה לשם הוי"ה בא"ת ב"ש שהוא מצפ"ץ שעולה ש' ועם ב' שמות טדה"ד כוז"ו גי' ס' והכל גימ' שי"ן במלואה. ברצה תכוין כי רצה גי' אלהי"ם דההי"ן ואותיות רצה הוא צרה בסוד עת צרה היא ליעקב שהוא שם אלהי"ם הנזכר שהוא דין וז"ס בין המצרים כי משם באים הצרות ב"מ על ישראל. וגם אם תוסיף שם אדנ"י שגם הוא דין עם רצה יהיה ג"כ שי"ן. ותכוין כי ג' שמות אלו שהם דין בין המצרים והם צרה והם גי' שי"ן יומתקו עם שלשה שמות שבג' ברכות ראשונות שהם טדה"ד כוז"ו מצפ"ץ ואלהי"ם דיודי"ן שעולים ג"כ שי"ן. ואז מן צרה נהפך לרחמים ונעשה רצה ה' אלקינו בעמך ישראל וכו'. נלע"ד שב' פ' שי"ן בגי' תש"ך י' פעמים ע"ב להורות שימתקו אלו עם אלו ע"י י"ם ע"ב שיש בחכמה בסוד כולם בחכמה עשית ונעשו כולם חסדים גמורים:

שים שלום תכוין כי ר"ת 'שים 'שלום הם ב"פ שי"ן שי"ן הנזכר. וגם שים שלום ב' פ' שי"ן שי"ן ועודף ששה הם נגד ו' שמות הנזכ' והם הוי"ה טדה"ד כוז"ו מצפ"ץ אלקי"ם אדנ"י. וז"ס אני ראשון ואני אחרון. ופי' מה שלפני השם הוי"ה הוא טדה"ד גי' כ"ב ומה שאחריו שהוא כוז"ו גי' ט"ל ושניהם יחד גי' אנ"י וז"ס אני ראשון ואני אחרון. מהר"נ זלה"ה נלע"ד משארז"ל עתיד הקב"ה שיעשה לנו מועד בט"ב כמ"ש קרא עלי מועד כמו שבזמן שהיה בה"מ קיים והנה ארז"ל בתענית לא היו יו"ט לישראל כט"ו באב וכיה"כ וכו'. ונלע"ד שזה סוד כאשר תמנה הו' שמות הוי"ה טדה"ד כוז"ו מצפ"ץ אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד מ"ם אדנ"י ס"ה ע"ה תשמ"ח וז"ס אז תשמח בתולה במחול וגם והפכתי אבלם לששון ונחמתים ושמחתים מיגונם כנזכר בדרז"ל ואז ותשמע שמחת ירושלים למרחוק ומה שהיה בזמן הגלות עת צרה היא ליעקב ויעקב הקטן אז בזמן הגאולה ב"ה נתגדל יעקב ותמלא שמחה. היינו כשתכתוב יעקב מלא כזה יו"ד עי"ן קו"ף בי"ת גימטריא שמחת ואז ימלא שחוק פינו בעת שיהי' יעקב מלא ויהיה שמחת עולם על ראש"ם גי' ישראל בסוד יגל יעקב ישמח ישראל ואז ושמחת בחגך שתשעה באב נקרא מועד כנזכר. ודע כי מזיווג בין המצרים יוצאים נשמת גרים עמוני ומואבי האסורים לבא בקהל. ומ"ש במקום אחר שנשמת הגרים באים מזיווג הצדיקים בג"ע ר"ל שמהזיווג ההוא מצד

התעוררות התחתונים אז נכללים שש שבה בשש שבו אז הם נשמות חשובות הזיווג פב"פ אבל כשהוא אחר מיתתם אינו כי אם שעשוע שכינה לכן אינה אלא בסוד מל' לבד השוכנת עליהם לכן ממל' נשמות לגרים:

בין המצרים באותן הימים שבין י"ז בתמוז וט"ב כתבו הפוסקים שאסור לאכול פרי חדש או ללבוש לבוש חדש כדי שלא יצטרך לברך עליהם שהחיינו וכן ראוי לעשות באלו הימים לשמור עצמו מלאכול פרי חדש וללבוש בגד חדש וזה כל אותן הימים אפילו בר"ח ושבתות ופעם א' היו באים חכמי הדור לסעוד אצלי בשולחני והפצירו בי לאכול פרי חדש ואז אכלתי בלי שהחיינו. בט"ב בשחרית אין לומר ברכה שעשה לי כל צרכי מפני שאז הכל אסורים בנעילת הסנדל. עכ"ל. מספר נגיד ומצוה:

נחמו שאומרים ט"ב במנחה מפני שאז נשרף ההיכל וכיון שהתחיל האש מיד נתקיים כלה ה' את חמתו ויצת אש בציון בעצים ובאבנים כעין מזמור לאסף:

טוב אחר חצות היום להתאבל כי הוא סוד הדינין ולבכות חצי שעה או יותר וזהו בין המצרים:

שאלו להרח"ו ז"ל למה אומרים ברכת הלבנה במוצאי ט"ב אמר להם הטעם כדי לבשר ללבנה ולישראל כי כשנחרב הבית וגלו הרי הם עתידים להתחדש כמותה הרי ישראל והשכינה עתידין להתחדש וזהו בשורה אז וגם כי בט"ב נולד המשיח:

אלול מורי ז"ל היה אומר תמיד הסליחות שאנו אומרים באשמורות בחודש אלול עם הצבור מלה במלה עמהם:

ובכתה את אביה זה הקב"ה ואת אמה זה כנסת ישראל כענין כי אחרי שובי נחמתי ותבכה על עונותיך ירח ימים שהוא חודש אלול שהם ימים של שנה שהוא זמן תשובה ע"ש כי כל זה מדבר על ענין התשובה וזה כי תצא למלחמה על אויביך לשון רבים וידוע כי אויבי האיש אנשי ביתו שהם טפות הקרי שיצאו ממנו ונבראו להם גוף מהקליפות כענין ואנכי בראתי משחית לחבל נמצא שיש לו ב' מיני אויבים. א' הקרי הנק' נגעי בני אדם. ואחד הקליפות לזה אמר על אויביך לשון רבים ונתנו ה' אלהיך בידך. אלו הקליפות שהוא המין הראשון. ושבית שביו שהיא טיפת הקרי. אי נמי יען כי לפתח חטאת רובץ ויצ"ט אינו בא עד שהאדם בן י"ג שנים ויום אחד ולכן האיברים של האדם רגילים עם היצה"ר מיום הלידה וכשהאדם בא לשוב בתשובה היינו שיוצא למלחמה על האויבים שהוא היצה"ר והאיברים. ונתנו ה' אלהיך אל היצה"ר בידך. ושבית שביו. שהם איברי הגוף. וראית בשביה אשת יפת תואר שהיא הנשמה. וגלחה את ראשה. שתסיר אמונות הרעות. ועשתה את צפרניה. שהיא חתיכת ומניעת המותרות. והסירה

את שמלת שביה מעליה שהוא הלבוש שנעשה מעשה העבירות כענין הסירו הבגדים הצואים ואחר זה ובכתה את אביה ואת אמה וכו'. ואשר לא צדה ר"ת של 'אנה 'לידו 'שמתי 'לך הוא ר"ת אלול לרמוז כי חודש זה נתנו השם יתברך לכפרה לכל מי שחטא ועשה שום עון בכל השנה לכפרה בחודש זה שהוא ר"ת אני לדודי ודודי לי:

סוד תענית הוא דומה לקרבן והענין כי אע"פ שמצינו שהאכילה כשהאדם מכוין בה כראוי היא גדולה עד מאוד עם כל זה הארתו הוא מתתא לעילא בדמות תחלת הקרבן אך התענית הוא בסיום ענין הקרבן והוא מעילא לתתא והוא כי הנה הקרבן בתחלתו עולה מתתא לעילא ועולה עשן מריח הניחוח מעשיה ליצירה ומיצירה עד א"ס כנודע וכן הוא סוד האכילה של האדם שעולה הנאת האכילה ההיא ואותם הכוונות הם מתתא לעילא כי מן הכבד עולה ללב ומן הלב למוח שהוא עליון שבאדם. ואמנם סיום הקרבן שהוא אחר שעולה ריח ניחוח למעלה אז יורדת שפע רב וגדול מעילא לתתא מן המוח העליון עד סוף המדרגה וז"ס תענית כי ביום התענית אין האכילה עולה ממטה למעלה אדרבא המוח משלח המזון מעילא לתתא אל כל האיברים מאותו המזון הרוחני שהוא חלקו של המוח משם הוא מחלק אח"כ המזון ומוריד לכל האברים ומשם ניזונים יום התענית וזהו הכוונה שצריך המתענה לכוין. ע"כ מספר נגיד ומצוה. מכאן ואילך מספר מחברת הקודש:

יום ר"ה מורי ז"ל לא רצה שיאמרו בר"ה ובשבת בנתים אבינו מלכנו חטאנו לפניך מחול וסלח וכיוצא מפרטי הוידוי והזכרת עונות והשאר שאינו וידוי היה אומר. אבינו מלכנו קרע רוע גזר דיננו במלת קרע תכוין לשם קר"ע שט"ן שע"י שם זה יקרע רוע גזר הדין:

כוונות של תקיעת שופר דמיושב הם ככוונת תקיעת שופר דמעומד. מורינו ז"ל נהג להתוודות בלחש בר"ה ואמר מה שכתוב בזוהר דבעי בר נש לפרט חטאוי ובמקום אחר אמר להיפך. כי האוסר אינו אוסר אלא בקול רם. ואפילו בלחש לא הי' מתיר אלא בעת תקיעת שופר דמיושב כי אז השטן מעורבב ודברי הוידוי עולים למעלה ע"י קול השופר ואין קטרוג עליו. גם נהג לבכות בר"ה ויה"כ ואמר שמי שאין בוכה בימים אלו אין נשמתו טובה וטהורה. גם אמר שמי שמעצמו מתעורר בבכיה בימים אלו בידוע שדייניין אותו אז בב"ד של מעלה ונפשו מרגשת בזה ומתעורר מאליו הבכיה:

והנה סדר תקיעות דר"ה. שלשים בלחש. ושלשים בחזרת מוסף. ושלשים מיושב ובקדיש תתקבל עשרה הרי מאה נגד ס"ג ול"ז. וז"ס מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה מ"י הוא הבינה הנקרא שופר צריך לתקוע בסדר מלל גימטריא מאה והוא כדי להתעורר

לאברהם שהוא חסד להמתיק גבו' יצחק ובזה היניקה בנים שרה. מלכות מקבלת אז שפע רב ומשפיע אותם לבנים שהם ישראל להניק להם:

מליקוטי החברים סוד השופר שמצאתי ביד הר"י ארזין נ"ע:

שופר ש"ו עם י"ד פרקי אצבעות האוחזים בו הם בגי' ש"ך ניצוצין דמתערין מבוצינא דקרדנותא. פ"ר הם מנצפ"ך ה"ג דמתערין מבינה ועם ה' אצבעות האוחזין בו הם פר"ה כי ה' אצבעות עצמן הם שורש ה"ג וזהו מלת שופר, ע"ש באריכות:

מהר"ן ז"ל נלע"ד מה שמביא הטור בהלכות ר"ה כי אין 'שטן 'ואין 'פגע 'רע ר"ת שופר. נ"ל כי ה' תיבות אלו גימטריא תשרי. להורות כי בתשרי אין כח בשטן לקטרג על ישראל שהם מלאים במצות בכל החודש:

מאמר זה מהרמ"ע עד ודי בזה עתה. הוא כתב יד מכתבי מהרנ"ש זלה"ה:

מהרמ"ע זלה"ה וכשיתקע יכוין בשם הוי"ה הנעשה בקול השופר. י' הוא פיו הקצר. ה' הוא הבל המכניס. ו' הוא קול הנמשך בוא"ו כלול מאברהם יצחק ויעקב בסוד אמ"ש שהוא אוי"ר מי"ם א"ש, יעקב אויר, אברהם מים, יצחק אש, ה' הוא הבל המוציא, ואח"כ יברך, וכשיאמר ברוך אתה ה' יכוין הוי"ה קבו"ע שב"א סגו"ל חירי"ק, וכשיאמר קול שופר יכוון בשני קולות קול התחתון המעורר לקול העליון. וגם למשוך הקול הבא מכתר עד עולם התחתון בסוד הבינה. ובמלת שופ"ר יכוון בג' שמות אלהי"ם. ש' אלהי"ם במילוי, פ"ו אלהי"ם פשוט, ר' אלהי"ם בריבוע, וצריך לכוין למתקם במלת קול שהוא יב"ק הוי"ה אהי"ה אדנ"י י"ה עם מיתוק ה' אותיות אלהי"ם והג' חשבונות שעולים שופ"ר והכולל, וזהו עיקר כוונת לשמוע קו"ל שופ"ר כדי למתק מלת שופ"ר שהוא ג' אלהי"ם עם אותיותיהם עם מלת קו"ל שהוא הוי"ה אהי"ה אדנ"י י"ה, ופי' לשמוע הוא כמו וישמע שאול שהוא לשון אסיפה ופירושו לאסוף הארת קול הנזכר, ויש שופר באופן אחר דהיינו אלהי"ם דאלפי"ן ודההי"ן שהם דינא רפיא ודינא קשיא וזה נקרא חיצון שהוא בסוד הזוגות כדי מכריע כמבואר במקומו לפיכך אמרו חכמים נתן שופר בתוך שופר אם קול פנימי שמע יצא שהוא בסוד ההכרעה למתוק הדין ואם קול חיצון שמע לא יצא. ויש כאן סוד ירושלים שלמעלה ושל מטה שיש בהם ש' מילוי אלהי"ם ר' אלהי"ם בריבוע, וכל א' מהם מילוי לחברתה בהוראת שאר האותיות. ואגב אורחין נדרש ג"כ ארץ ורצה בירושלים של מטה בזמן שאין כניסה לה. ואידך גיסא דנדרוש בעת הרצו"ן:

גם בעת שמסיים שומע קול תרועות עמו ישראל ברחמי"ם. תכוין כי אלהי"ם אותיות אל"ה מ"י. והנה אלה בשלשה מילוים דיודי"ן ואלפי"ן וההי"ן גי' שופ"ר, ונשאר מי בג'

מילוים מ"ם יו"ד מ"ם יו"ד מ"ם יו"ד. והם בגי' ברחמים ויכוין כי במ"י שגי' ברחמים נמתקים אלה שהם ג' אלהי"ם גי' שופר כנז' ואז נמתקים ונעשה הכל רחמים וחסדים: **וראוי** כל העשרת הימים לומר מזמור ממעמקים קראתיך בין ישתבח ליוצר ויכוין בהם לעשרה עמקים דס' יצירה וכל עומק הוא רי"ו בגי' גבורה שיש בהם סוד הנסירה והיא גופא בזו"נ. יום א' מכח אימא לבדה ואחר מיתוק הדינין ביום שני שב כח אימא להתפשט בזעיר אנפין תחלה וממנו לנוקבא שכנגדם למטה יצירה ועשיה יש בהן נסירה. יום א' מכח בריאה בלבד מכאן ואילך שב כח הבריאה להתפשט ביצירה תחלה ומשם לעשיה לפיכך אנו אומרים מזמור זה במקום ראש היצירה העולה ונכנס בבריאה שהוא בין ישתבח ליוצר והיא הזמנה אל היצירה העליונה באצילות ויהיה יום ראשון. בריאה עיקר. מכאן ואילך שיתוף שניהם עיקר לנסירת העשיה. ודע כי הנסירה בז"א הוא בסוד ויסגור בשר תחתנה דשקיע חסד באתרה. והוא סוד עומק שהצלע בסוד גבורה היה משוקע בו תחלה. והוצרך להעמיק ולסגור שם החסד שהוא רי"ו כמנין גבור"ה. ונראה לי בחלוקת העמקים דס' יצירה אחר הימים שזה סדורן יום ראשון ושני שניהם בכלל עומק ראשית. וכוונתם יום ראשון לכתר נוקב' ושני לחכמה דידה וכן כולם. יום שלישי עומק אחרית לבינה. יום ד' עומק טוב ועומק רע בדעת. יום חמישי עומק דרום בחסד. יום ששי עומק צפון בגבורה. יום ז' עומק מזרח בת"ת. יום ח' עומק רום ועומק תחת בנצח והוד תרי פלגי דגופא. יום ט' וי' שניהם עומק מערב כי שם הושלמה הנסירה בערב יוה"כ ואעפ"כ כוונת התשיעי ביסוד והעשירי במלכו'. וז"ס האוכל ושותה בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי, א"נ תפוס לשון אחרון כי עומק רום נצח ביום שמיני. עומק תחת בהוד יום תשיעי וכולל בעצמו יסוד ומלכות שלה שנתחדשו מרוב הארת הגבורות האחרונות שירדו מהדעת אל מקומן מגולות כמבואר במקומו ועוד שנצח והוד דידה יצאו מפרקין תתאין דחכמה ובינה מוחין דידה פשו להו שתי גבורות אחרונות ליסוד ומלכות שסודן בעשירי ונכללו בתשיעי דא הוד שעד שם התפשטות הגבורות לפיכך האוכל ושותה בתשיעי וכו'. ועוד טעם אחר מבואר לנו במקומו. שוה לשאר צומות בזה בין של חובה בין של נדבה עם יום הכפורים כי כל האוכל ושותה לפניהם בכוונת מצוה מעלה הנאכל לצורת אדם היא הצורה שעושה מצוה אחרת למחרת יום האכילה הרי כאילו התענה תשיעי ועשירי כי צורת הנאכל מתענה עמו. והוא טעם בין הערבים תאכלו בשר אף בלא קבלת תענית כי בשר החי עם כל המצות שנתקיימו בו שחיטה וברכה ניקור החלב והדם וכיוצא קרוב מאוד להתעצם בצורת אדם ובלילה נשמתו הולכת בין השרפים עומדים עם קיום המצות ההם בעצמו ממש ואכילה אמרה

תורה בסודה באותה שעה וכתיב תאכלו בשר שהוא עם הכולל בגי' תתק"ס הוא הביטול גדול לאסורין ואין שביעה לא בבוקר ובלחם. ודי בזה עתה:

מהר"ן זלה"ה תשרי עולה אמרת"י עולם חסד יבנה לפי האומר בתשרי נברא העולם וכן עולה יכבו"ש עונות ישראל וכן עולה וחסד"י מאתך לא ימוש, ר"ל אעפ"י שבתשרי אני דן את כל העולם מ"מ אני רב חסד ומטה כלפי חסד. וכן עולה פזר נתן לאביונים ר"ל בתשרי מזונותיו של אדם קצובין כמה יפזר באותה שנה. וכן עולה וי"ד כי בקרב ישראל אני ר"ל אעפ"י שכל המקטריגים באים על ישראל בתשרי מ"מ בקרב ישראל אני ואיני מסתלק מהם לעולם וכן תשרי עולה י"ג פ' ע"ב לכן צריך לעורר י"ג מדות הרחמים שהם מי אל כמוך שיש בהם י"ג פ' ע"ב כדי להמתיק מצולת יום כנודע:

היום הרת עולם. הנה רז"ל נחלקו אם בתשרי נברא העולם אם בניסן. איך יחלקו בזה המחלוקת במציאות. ואיך יצדק. אלו ואלו דברי אלהי"ם חיים. ותירץ בזה כי יש עיבור ולידה. ומא"ח ומא"ח. כי בתשרי היה העיבור וכן תשרי אותיות ראשי' ובניסן הי' הלידה שצריך נסים לצאת מן הבטן בעת הלידה וכן ניסן לשון נס וכן היתה הגאולה בניסן. וידוע שכל יציאת מצרים הוזכרה בלשון לידה שנאמר ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך, וכן אמר כאן היום הרת עולם לשון הריון ולא אמר נברא העולם נכי בתשרי הי' הריון וכאן מדבר על האדם ואעפ"י שאמר עולם. ועולם עצמו בכ"ה באלול נברא ומן האדם יובן לעולם ונקרא אדם עולם לשון העלם לפי שהנשמה מתעלמת בתוכו נמצא שגוף אדם נקרא עולם וזשארז"ל וכי הולך האדם לבית עולמו כי כל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו והוא הלבוש שנעשה לו במצותיו אשר סגל בעוה"ז שהוא נקרא עולם כי גם שם הנשמה מתעלמת בעוה"ב כמו שמתעלמת בגוף בעוה"ז וכן הגוף בעוה"ז הוא כמו מלבוש לנשמה לכן כל אחד ואחד נותנים לו את שלו אשר תיקן לעצמו, וזהו מ"ש לר"א בן פדת כשהקיז דם ולא הי' לו אלא שום אחד ונתעלף וא"ל הקב"ה ואם תרצה ואחריב את העולם וקשה וכי כל שאר הצדיקים שבעולם שהיו אז באותו הדור מה תהא עליהם אם יחריב את העולם בשביל ר"א. אלא העולם שאמר היה על גופו של ר"א שימות אז וישוב לעוה"ז ולכן אמר שמא יצא במזל עשיר, שאם הי' מחריב העולם כולו כפשוטו היה בורא אותו במזל טוב אלא בהיותו מתגלגל אז היה עדיין ספק, ומתשרי שהוא עיבור עד ניסן יש ז' חדשים והיולדת לז' חדשים יולדת למקוטעין אף שלא נשלם כל חודש הז' והעובר גדל באלו הז' חדשים בבטן אמו ע"י שבעה כוכבי לכת כי הוא ית' מסר העולם בידם שהם מערכת השמים. ועם זה יתורץ תירוץ אחד לקושיית המינין שאמר נעשה בלשון רבים כי אל המערכת דיבר שהם המגדלים ב"א בחדשו ולכן אמר נעשה. א"נ

תירוץ אחר כמו שאמרו רז"ל עם נשמותיהן של צדיקים נמלך וזה להיות בריאת עולם חובה עליו כמשארז"ל נוח לאדם שלא נברא ואין חבין לאדם שלא מדעתו לכן נמלך עמהם תחלה ואמר נעשה מדעתכם וברשותכם. והנה הוא ית' כדי שיעסקו בתורה נתן להם אחר ו' ימים יום שבת לעסוק בו בתורה. ובחדשים בחודש הז' שהוא תשרי ר"ה וי"כ וסוכות והוא מלא מצות ותורה. ובשנים שנה ז' שנת השמטה שאין בה זרע וקציר. ואחר ד' שמיטות שנת היובל וכיוצא בזה, ודי בזה:

בכל ימי תשובה יש לומר אב הרחמן שהוא ז"א אך במוסף יש לומר אב הרחמים כי אז עולים עד אבא ואבא נק' אב כל הרחמים, וכוונת ברכה זו לפי שבר"ה אז הוא דין גלגול נשמות לחזור לעולם. לכן נזכר בברכת תחיית המתים. כי גם זה בכלל ת"ה הוא. זוכר יצוריו לחיים ברחמים. שהם הנשמות הנקראים יצוריו ולזה לא אמר זוכר אותנו כמ"ש זכרנו לחיים אלא זוכר יצוריו סתם. וז"ס פוקד כל יצורי קדם מי לא נפקד כהיום הזה. והנה ע"י גלגול נשמות אלו אנו מאמינים כי כן יהיה לעתיד לבא תחיית המתים כי הכל דוגמא אחת. ולזה אנו סומכין זוכר יצוריו לחיים ברחמים ונאמן אתה להחיות מתים. ולפי שברכה זו נקראת גבורות לכן הכוונה להמתיקם במלת אב הרחמן. וגם אב הרחמים גי' ש"ו שהם ש"ו משופר ושם ביארנו כי עם היד האוחזת בו הם ש"ך ניצוצין דגבורה ואנו קורין אותה בסוד אב הרחמן למתקן ולהחזירן לחיים ברחמים ור"ת 'ברחמים 'לחיים שם ל"ב נתי' ור"ת 'יצוריו 'ברחמים 'לחיים שם מ"ב שהוא גבורה ור"ת 'זוכר 'יצוריו 'ברחמים 'לחיים הוא מ"ט שערי בינה. ודע כי אין צריך לומר בי' ימי תשובה רק אתה קדוש כו' המלך הקדוש. אבל אלו הד' ובכן הם לר"ה ויה"כ לבד. כי אין בחינות אלו נמצאים ומתגלים אלא בר"ה ויום הכפורים:

נוהגין באשכנז שביום א' דר"ה הולכים למעין המים להשליך שם העונות ואומרים י"ג תיקוני דיקנא עלאה דאריך שהם מי א"ל כמוך וכו' ומנהג טוב הוא וצריך לילך אחר מנחה קודם שקיעת החמה. וטוב אם הוא חוץ לעיר או על שפת הים או על מעין או באר מים חיים. אמנם צריך לכוין י"ג תיקוני דיקנא נגד י"ג מכילין דרחמי אחד נגד אחד ובאיזה מקום מן הדיקנא הם רמוזים. והנה מי אל כמוך יש בהם ב' תיקונים שהם יכבוש עונותינו יכוין אותו נגד נוצר חסד והשני ותשליך במצולות ים כל חטאתם נגד תיקון ב' והכוונה שבמקום הדינין למעלה הם בתיקון דאלהים כמ"ש בענין מצולות ים ונוצר חסד הוא הכובש עונות ותשליך במצולות ים שהם הקליפות שהעונות אינו משליך אותם אלא יכבוש אותם לבד לכן אמר חטאתם שלא לנוכח ולא אמר חטאתינו כמ"ש עונותינו שהכוונה הוא להשליך הקליפה שבעון ובזה יכבוש עונותינו ותשליך אותם

במצולות ים כדי להסיר מתוכה ניצוץ הקדושה וזה ע"י תיקון י"ג הנקרא ונקה העולה קס"א מנין לאלפים. והנה ונקה לשון נקוי והוא המברר ומנקה הקדושה מתוך הקליפה לכן כשתאמר ותשליך במצולות ים כל חטאתם אזי תנער שולי בגדיך ותכוין שתשליך כל החטאות והמקטריגים במצולות ים עליון לכן טוב לומר תשליך על שפת הים או מים נובעים או באר מים חיים:

שער ערב יום כפור

מהרח"ו זלה"ה

מנהג מורי ז"ל לשחוט תרנגול לבן ערב יום הכפורים באשמורת הבוקר אחר סליחות ויהיה כמנין בני בית זכר לזכר נקבה לנקבה ואם האשה מעוברת שוחט עליה ג' א' בשבילה וב' בשביל העובר א' זכר וא' נקבה מספק והוא סוד כפיות הגבורות כי תרנגול נקרא גבר סוד גבורה דיסוד הנקרא גבר הוא סוד נוק' והוא יום ט' נגד יסוד ואנו שוחטין אותו למתק גבו' היסוד שבה ולהכניען אך ביוה"כ אז הם גבורות דמלכות שבה דינין קשים ונגדם היה שעיר המשתלח נמצא כי תרנגול זה הוא דוגמת השעיר אלא שהוא נמתק יותר לכן נשחט באשמורת כי אז רחמים גוברים שהוא חסד לאברהם:

התענית הוא סוד אכילה ושתיה פנימית. טעם אחר כי מלבד שבארנו כי ט' וי' הם בחי' יסוד ומלכות בסוד הנסירה. גם נכנסין בערב יום הכפורים בחי' דחסדים תחתונים שהם כללות ה"ח דמלכות ובחי' החסדים כללותם ביסוד וז"ס כאלו התענה ט' וי' נמצא כי בעיה"כ נכנס כל בחי' ובחינת יה"כ שהם יסוד ומלכות תשיעי ועשירי:

הנה כבר ביארנו כי בכל ימות השנה ע"י אכילה ושתיה שאנו מברכין עליהם כמה ברכות אנו ממשיכין אותו שפע רצון מאימא עילאה אל מלכות רחל וגם היא אכילה גופנית מחיצונות הבינה אך ביוה"כ אנו נותנין לה אכילה ושתיה ורחיצה כו' מסוד פנימיות הבינה שהם ה' קולות לכן אנו מתענין ביוה"כ להמשיך לה מבינה מהפנימיותה כי ביום זה אנו מתפללים ה' תפלות סוד ה' קולות היוצאים מהפה להמשיך לה אכילה ושתיה כו' בסוד קולות פנימים ג"כ לכן צום גי' קול כי הוא ממשיך קולות פנימים עליונים וז"ס מוצא פי ה' שעליו יחיה האדם ביוה"כ לבד וצום אותיות מוצא. ובשאר השנה אדם ניזון במוצא פי ה' מעורב תוך לחם גופני. וז"ס לא על הלחם לבד רק בשיתוף מוצא פי ה'. והנה תחלה צריך שישלמו כל בחי' מלכות בסוד החיצונית כדי שתוכל אח"כ לקבל הפנימית. והנה בעיוה"כ אנו צריכין לתקן יסוד ומלכות דנוקבא ואלו אין נתקנין רק בסוד החיצונית לכן צריך להרבות באכילה ושתיה כי בכל יום מעשרת ימי התשובה אין נתקן

אלא מדרגה אחת אך ביום זה אנו צריכין לתקן מדרגתו שהוא מדרגת הוד הננסר ביום זה הט' וגם צריך לתקן בחי' הנוגעת ליום עשירי שהם יסוד ומלכות שהם מחוברים לעולם ואין להפרידם ונקרא מדרגה אחד נמצא כי ביום ט' נתקן מדרגתו ומדרגת יום עשירי וכולם בסוד אכילה חיצונית לכן צריך לאכול כפי ב' ימים שאם לא יעשה כן יצטרך יום עשירי לתקן מדרגת יסוד ומלכות בסוד אכילה חיצוניות ולא תוכל לעלות לאכול הפנימי. הא למדת כי אכילה ושתיה בתשיעי גורם להתענות בעשירי ליקח מאכילה ושתיה פנימיות לכן האוכל ושותה בט' כאילו התענה גם בט' כי לולא אכילת הט' לא הי' תענית בי' והבן זה:

סדר כל נדרי שמוציאין ליל יוה"כ ס"ת ואומרים כל נדרי. אמר לי הר"י מישען כי מורי ז"ל צוה לו ליל יוה"כ שיקח הוא ספר אחד הנקרא ספר כל נדרי כנזכר בזוהר פרשת פנחס ויקנהו בממון רב כי הוא צריך לו מאוד ונתן לו אז כוונה רבה, א"כ כפי הנראה שיש סמך גדול בענין הספרים אלו דכל נדרי. והנה קיצור של היחוד הנזכר שצריך לכוון בפסוק אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה ס"ת קר"ע מה שהיה צריך להתענות רג"ל תעניות כמנין לצדיק עם הכולל עתה יכוין לקרע ולהעלות מתוך הקליפות אותן טיפות דאזדריקו ויצאו למגנא ויצאו מן היסוד הנקרא צדיק. ולישרי לב שמחה ס"ת גימטריא טוב בזכות התירה לתקן הטוב הוא היסוד. וג"כ אם עבר על הנדרים תיקון אמיתי שיקח זה הספר בכל ממון שבעולם. והנה נדר הוא באימא עילאה המשפעת בז"א שהוא הס"ת וז"א לאימא תתאה ומהבל פיו של ז"א נמשך לה השם כנודע סוד זיווג שצריך שיהיה על ידי נישוק וחיבוק והבל עתה ינשק לס"ת סוד הנשיקין ויחבקה בב' זרועותיו סוד חיבוק. וההבל הוא הוידוי והחרטה. ויכוין להעלות אותן טיפות בזכות זה הספר דכ"ל נדר"י גי' שדי ויחזור מלכות למקומה ע"כ היחוד בקיצור ויתבאר לקמן היטב:

הנה טעם שאנו אומרים בשכמל"ו בקול רם כי אז מלכות נקראת שם ועולה עד בינה הנקרא קול פנימאה ומלכות מקבלת שפע משם ביוה"כ. לכן בהיותה שם למעלה במקום הקול אין פחד לומר בקול רם כי המקטרג אין יכול לקטרג שם במקום הקולות העליונים. וגם לפי שמלכות ניזונית מה' קולות פנימים בסוד הבל לכן אנו אומרי' ביום זה בקול רם להמשיך קולות אלו אליה. מורי ז"ל היה נוהג להיות נעור בליל יוה"כ והיה עוסק בתורה כדי שלא יבא לידי קרי ח"ו לכן נוהגים בליל יוה"כ אחר ערבית לומר ד' מזמורים ראשונים דספר תהלים כי יש בהם ש"י תיבות שהם מנין קרי ובר"ת וס"ת של אלו המזמורים עם ד' כללות הם מנין סמא"ל ויכוין ע"י ר"ת וס"ת להשליך מעליו סמא"ל כי

מצדו בא הקרי הרמוז בר"ת וס"ת וז"ס משארז"ל הרואה קרי ביוה"כ ידאג כל השנה לכן טוב לומר מזמורים אלו לינצל מקרי, וטוב לכוין בשם הוי"ה בניקוד בְּבָרְיִת כזה יְהָוָהּ והוא סוד נפלא. גם סגולה טובה שישים בבגד אבק מלא ב' כוסות ושים הבגד תחת ראשך ותנצל מקרי:

סוד כל נדרי. ועתה נבאר עוד דבר אחד מענין יה"כ כדי שתבין היטב בפסוק אור זרוע לצדיק ס"ת קר"ע ולישרי לב שמחה ס"ת גי' טוב. נודע כי המוציא זרע לבטלה ח"ו פגם גדול הוא וצריך לתקן נפשו להעלות אותן הטיפות דאזדריקו למגנא להעלותם ע"י תיקונים כמו שידעת ואם לא השיגה ידו לעשותם ובאו ימי הזקנה או לא יניחו אותו לעשות מאיזה סיבה והשיב א"ע בתשובה שלמה ובחרטה גמורה והתודה על עונו אחר ששב לאל ית' ישתדל בכל עוז ליקח ס"ת דכל נדרי בליל יה"כ ויכוין להעלות כל הטיפות דאזדריקו למגנא שהוא אור זרוע לצדיק ס"ת קרע שהיה צריך רג"ל תעניות שהוא לצדיק ע"ה ועתה בא לתקן אותן הימים והטיפות ורוצה להעלותם מתוך הקליפות ויצאו מן היסוד כנזכר ולישרי לב שמחה ס"ת טוב סוד היסוד הנקרא טוב וג"כ התורה נקראת טוב שנאמר כי לקח טוב עתה בזכות התורה שנקרא טוב לתקן הטוב שהוא היסוד בזכות התורה, וג"כ אם עבר על הנדר התיקון האמיתי שיקנה זה הספר בכל ממון שבעולם וכבר נודע סוד נדרים וסוד שבועות כי הנדר היא אימא עלאה ושבועה אימא תתאה והס"ת הוא ת"ת והוא קו אמצעי שמשפיע אי' לז"א וז"א לאי' תתאה נוקבא דז"א והבל היוצא מפי ז"א נמשך לה השפעה. וכבר נודע שסוד הזיווג צריך חיבוק ונישוק והבל וגם לס"ת ינשק ויחבק בב' זרועות וההבל הוא הווידוי והחרטה. ויכוין להעלות אותן הטיפות בזכות זה הספר תורה. וגם אם פגם בנדרים ושבועות יבא הס"ת והספר שהוא בגימט' שם ויתחזר מלכות למקומה. וגם בכל יום יפדה אותה בפרוטה שיתן צדקה קודם שיאמר ויברך דוד שהוא סוד גדול לפדות השכינה אשר היא בגלות ובזה יפדה נפשו ואשרי חלקו למי שמכוין ולא ישוב לכסלו. גם אמר הרב ז"ל שכל הספרים שמוציאין בליל יוה"כ יש סודות נוראים ולא זכיתי לקבל כל זה. גם שמעתי שהקליפות מקטריגים בכל שנה ושנה. עתה בליל יוה"כ אין מקטריגים ונקראו מותא וע"ז בזכות זה הספר יזכה להעלות אותן טיפות מן הקליפה ונשארו מתים ובזה יתוקן ולא יקטרגו עליו עוד כל ימיו אם לא ישוב לכסלו עוד ע"ש:

סוד יום הכפורים לשון רבים כי מלכות עולה עד אימא ומתחברים שניהם. גם סוד כפור כ"ו פ"ר. כי כ"ו במילוי כ"ף ו"ו גי' יב"ק ופ"ר הם מנצפ"ך. גם יב"ק פ"ר גי' ג' מילואי אהי"ה כי כל זה מקבלת עתה הנוקבא מבינה עצמה שלא ע"י ז"א כי היא עולה ביום זה

עד בינה עצמה. גם נלע"ד חיים כי שמעתי בענין כפור שהוא סוד כופר כי הארת זו"נ ביום זה הוא כפור אותיות כ"ו פ"ר ע"ש:

הפרת נדרים. סוד חכם מתיר את הנדר כי הנדרים הם בבינה לכן חלים על דבר מצוה. אמנם בעלה סוד חכמה מפר לה הנדר כי ברשות בעלה קיימא:

סוד שם המפורש כשהיו שומעים מפי כה"ג. דע כי השם היה יוצא מפי כה"ג מאליו. ולכן לא אמר כשהיה מזכיר אלא יוצא כי היה יוצא מאליו. וז"ס בגמרא אשר אזכיר את שמי ולא אמר תזכיר את שמי. ר"ל אני מזכיר אותו לבדי:

תקיעה גדולה שנוהגין במוצאי יוה"כ הוא נתבאר בזוהר פרשת פנחס דף רנ"ה ע"ב ע"ש היטב:

סוד הבדלה. הנה טעם שאין מברכין במוצאי יוה"כ אלא על אור ששבת. כי השטן עולה מספרו שס"ד החסר משס"ה ימות השנה יום אחד שהוא יום צום כפור שאין לו שליטה. ומפני שאין לשטן שליטה ביה"כ ונגדו שס"ה גידים יש באדם ונגד יה"כ הוא הקנה שהוא מעין עוה"ב שאין בו לא אכילה ולא שתיה וזהו קנה חכמה קנה בינה כי ב' פעמים קנה עולה י"ש להנחיל אוהבי יש היינו עוה"ב. ויום ט"ב אז הוא לבדו שולט וכנגדו באדם גיד הנשה וע"כ אין לאכול בט"ב שלא ליהנות ממנו והאוכל עונותיו חקוקים על עצמותיו כי נהנו עצמותיו מכח הטומאה וכן ביוה"כ אין ראוי לאכול שלא ליתן לו חלק ביום זה כי האכילה זה הנאה לו והנאה מצדו הוא. ואנו מברכין בורא מאורי האש כל מ"ש מפני שנכנסין אז ימי החול לשלוט וכולם נאחזין מן הגבורות דהיינו האש ולכן אנו מברכין אל הבורא שבראם כי הוא אלהינו ואין לנו חלק בהם. לכן עכשיו ביוה"כ שלא היה שולטנות לשטן אין לברך על האש החדש שהוא גופא ע"ז כדי שלא יתגבר על אור ששבת שכבר נכנע אל הקדושה. ודי בזה:

שער הסוכות

ונבאר בקיצור סוד סוכה שאדם חייב לישב בה כל ז' ימי החג. כי סוכה הוא סוד אור מקיף לנוק' מבחינת חסדים ואנחנו בני מלכים בני נוק' עליונה רחל אנו עושין כנגדה ויושבים תוך הסוכה לקבל אור מקיף הזה וישאר אור מקיף זה מסכך עלינו ויקיפנו מכל הצדדים לכן בני ישראל היו מוקפים במדבר בז' ענני כבוד. כי כבר נודע כי כל ענן מצד חסד בסוד כי ענן ה' עליהם יומם ואין יומם אלא חסד בסוד יומם יצוה ה' חסדו לכן ענני כבוד בזכות אהרן איש חסד כי הם מקיפין דחסדים והם ז' ענני כבוד מחסד עד מלכות ע"כ:

מליקוטי החברים. קשירת הלולב ומיניו. תשים ג' הדסים בלולב א' בימין ואחד בשמאל ואחד באמצע. והלולב תקח השדרה נגד פניך צד ימין שלו לימינך ושמאלו לשמאל שלך והדס דאמצע תטה לצד ימין. כי כבר נודע כי לולב הוא היסוד המושך מן הדעת דרך חוט השדרה ובד ימין הוא חסד ובד שמאל גבורה ובד אמצעי הוא ת"ת ונודע כי ת"ת מטה כלפי חסד ונודע כי ג' הדסים נגד חג"ת וב' בדי ערבה נגד נ"ה. ותשים א' בימין וא' בשמאל. כך שמעתי ממהר"י צמח בשם הרח"ו ז"ל שא"ל משם מורי זללה"ה:

זמן נטילת לולב הנה טוב יותר לברך תחלה קודם התפלה בהיותך בתוך הסוכה עצמה ואח"כ שאר הנענועים והקפותיו יהיו בב"ה. אבל יותר טוב להתפלל בסוכה עד אחר העמידה וקודם הלל בהיותך בסוכה הי' ראוי לברך על הלולב אך מפני הרואים תעשה כנזכר. ונטילת לולב צריך לדקדק שתטלנו דרך גדולתו ובפרט כשאתה מנענע לצד מטה שהוא אחד משלשה נענועים אל תנענע כדרך בני אדם שכופפים ראש הלולב לצד קרקע. אמנם יהיה ראש הלולב למעלה אבל הלולב כאשר הוא כך תשפיל ידך למטה ג' נענועים בהיותו דרך גדולתו כי הלא תמיד הלולב אפילו בהיותו יונק בצד מטה של הדעת תמיד ראשו למעלה כי מטה של דעת גבוה יותר מן הלולב א"כ איך תהפכהו לצד הקרקע והנה מנין הנענועים ארבע נענועים תוך הלל חוץ מנטילת לולב. וכל הנענועין מאלו הארבע יהיו שלמים בכל פרטיו כמו נענוע א' של ברכה. אמנם סדר הנענועים של הלל הוא שתכוין כי הלא בכל פעם יש בו ח"י נענועים ד' פעמים ח"י הם ע"ב והם בהודו לה' הראשון פעם א' ובאנא ה' הושיעה נא ב' פעמים ובהודו של סוף המזמור פעם א' הרי ד' פעמים ח"י. והסוד כבר נתבאר כי בכל יום נכנס חסד אחד וכבר נודע בסוד יומם יצוה ה' חסדו כי חסד א' הולך עם כולם וז"ס הד' נענועים של הלל שהם גימ' ע"ב מנין חסד לרמוז לחסד אחד שהולך עם כולם בכל יום ויום ע"ש:

סוד ניסוך המים בחג והנה יש י"ב צירופי הוי"ה והם י"ב גבולי אלכסון שנאמר יצב גבולות עמים למספר בני ישראל ומי"ב צירופים נעשה ע' שמות של ג"ג אותיות ואלו הם ע"ב שמות שיש להקב"ה והם ע"ב מאירים מלאכי מרום קדושים וטהורים ובכל עולם יש ע"ב ועליונים הם יותר קדושים ויש ע"ב שמות למטטרו"ן שר הפנים וכל מלאכים הממונים ויוצאין הע' שרים למטה לא"ה ומיכאל וגבריאל לישראל הרי ע"ב וכשנעשה דין לישראל נעשה ע"י גבריאל והוא מסייע ומשתדל מאוד לעכב הדין לישראל כמשארז"ל ששם הגחלת בידו של גבריאל. וכן בישראל ע' סנהדרין. ודע כי העשרה משבעים שרים הם פנימים הרבה וקדושים ואין מריעים לישראל ונשארו ס' ועליהם נאמר ששים גבורים סביב לה להשמר מהם והקרבת ע' פרים בחג הוא בשביל

שלא יקטרגו עלינו ואנו מנסכין מים סוד חסד לתת שוחד למלאכים של מטה עושה מלאכיו רוחות כי אלו שלמטה נקראו שלוחים בסוד וישלח יעקב מלאכים ואלו המים הם עוצרים המים הזדונים מים הרעים ויעלה לנו מים טובים וגשמי טובה כי הגשמים עולים מלמטה והטללים מלמעלה הם. והנה לולב ע"ה עולה ע"ב ובו אנו עוצרים טללים רעים מלמעלה ומביאין אותן מצד החסד העולה ע"ב ולפי שעיקר הפחד מס' לבד לכן נקראו ב' נקבים דניסוך המים שיתין רמז שמבטלין קטרוג השיתין וכדי שלא יראה שאנו מפחדין מהם לכן אנו נותנין להם שוחד ויהיה זה אדרבה סיבה שיקטרגו לכן אנו נוטלין לולב שהוא שמו ית' להורות שאנו דבוקים בו ואין אנו יראים. והלולב מורה יחוד לכן אם נחלקה התיומת פסול. ואמר הכתוב מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. פי' כל אדם לא יוכל לבטל אהבת המקום מאתנו ואם תראה שאנו נותנין להם שוחד מהון בתינו ומושכין אותם מי חסד זהו אדרבה שאנו מלעיגין עליהם כמי שמשליך וכו'. וז"ס אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו, גם בוז רמז לנסוך המים כמשארז"ל נסכיהם נסכיה כמשפטם הרי כאן מים עד כאן מצאנו:

שער הושענא רבא

ענין ליל הו"ר. והוא כי אז נעשה חותם החיצון הזה לכן נדונין בו כל הנשמות בלילה הזאת לכן סדר הלילה הזאת הוא שבחצי לילה הראשונה תקרא ספר משנה תורה כולה. אמנם אם תקרא וחסיים קודם חצות תעסוק בתורה ובסתרי קבלה אם תרצה ולא בדבר אחר ותכוין לעשות חותם דמלכות שהוא גימט' משנה לכן תמצא כי עיקר הדין הוא בחצי לילה א' כי לכן יוצאין אחר חצות לראות הצל לאור הלבנה כי אז כבר נגמר הדין כי נסתיים לעשות חותם הזה. והנה סוד הדין הזה הוא סוד מסירת הפתקין ביד השלוחים אבל עכ"ז לא ניתן רשות בידם לגמרי לפעול הדין הנמסר בפתקין רק עד ש"ע כי עדיין הדבר תלוי שאם יחזור בתשובה גמורה יחזרו ליקח הפתקין מהם. אמנם לכן אנו אומרים כי ביום הו"ר יש ג"כ דין וז"ס הנזכר בזוהר במ"א אמר כי מסירת הפתקין הוא ליל הו"ר לכן אז אתעדי צולמא מעל רישא ובמ"א אמר כי הוא בש"ע והביאור הוא כי אחר שנמסרו הפתקין ליל הו"ר עדיין הדבר תלוי עד ש"ע אם יחזרו בתשובה. אמנם להיות כי מעט מזעיר ימצאו מי שלא תיקן עצמו בתשובה בר"ה ויוה"כ וכל החג שיתקן עצמו בהו"ר ולפי שלא ימצא זה אלא על צד ההרחק לכן איתא בזוהר פקודי כי אחר מסירת הפתקין לא הדרי לבי מלכא אבל ודאי אם ישוב בתשובה גמורה ודאי שיקרע דינו וכנזכר ברקנט"י באיש א' שלא ראה צל על ראשו והתפלל ושב בתשובה וחזר וראה

הצל על ראשו ע"ש. ונוהגין לומר סליחות בליל הו"ר אחר חצות קודם אשמורת הבוקר אך לא יאמרו ויעבור ושום דבר כיוצא בו רק כמו רחמנא כו' אלהינו שבשמים דעני לעניי. ה' הוא אלהים. עשה למען שמך וכיוצא בזה מאחר שהוא יו"ט:

ויש להבין כי במקום א' אמר בזוהר שהצלם מסתלק בליל הו"ר ובמקום אחד אמר בזוהר שהצלם מסתלק שלשים יום קודם מותו, אך שניהם אמת כי הצלם מסתלק ליל הו"ר כדי להורות על גזירת המיתה שנגזרה עליו וע"י הסתלקותו מעליו אז שולטין בו החיצונים ונמסר בידם למיתה וכיון שנמסר בידם תו לא חיישי ואז חוזר הצלם למקומו כי זולת הצלם אי אפשר לחיות לאדם כלל לכן אם נגזר על אדם שימות אחר עשרה חדשים וכיוצא בזה מהיכן נמשך לו חיים אם לא שיחזור הצלם על ראשו ואח"כ ל' יום קודם מותו אז מסתלק ואז באותן ל' יום תתמעט חיות האדם יום אחר יום עד שמת. ובליל הו"ר יורד מלאך אחד עם כמה רבבות ונוטל צלו של כאו"א ומעלה אותו למט"ט:

ענין צדקה ותפלה לפי שהופרד י"ה מו"ה צריך שיעשה צדקה או תפלה ליחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו בשם כל ישראל לחבר י"ה עם ו"ה:

כתב יד מכתבי מהרג"ש זללה"ה.

במסכת תענית פרק ב' א"ר אבוהו מאימתי מברכין על הגשמים משיצא חתן לקראת כלה, מאי מברך א"ר יודא א"ר מודים אנחנו לך ה' אלהינו על כל טפה וטפה שהורדת לנו:

ידוע מה שמביא האר"י ז"ל בדרוש של הושענא רבה עיין שם שהסוד של החותם מה שאנחנו עושים ע"י מילוי של ג' אהי"ה בסוד קריאת משנה תורה והחותם הוא שלא ישלטו החיצונים באורות הנוקבא כדרך הכלה שאוגרת פתחה לבעלה לבל ישלוט זר עד שתזדווג לבעלה ביום שמיני חג העצרת והחותם הזה נעשה בה ליל הו"ר וסוד חותם זה הוא חותם חיצון והוא נעשה מן הארת החותם האחר הפנימי של יסוד נקודות ציון ולכן הוא גרוע ממנו והוא נק' ירושלים שהם תפוחי הרחם שני חומות כמו שנפרש אח"כ ושורש החותם הזה אינו היסוד עצמו רק חותם הניתן שם מן הארת נה"י דאימא שהם ג' אהי"ה בג' מילוים שהם בגי' חותם והוא השומר את החיצונים מלכנס תוך יסוד הזה כי אין להם כח ליגע בהארו' האימא כנודע. ולכן חותם אותיות תחום לומר עד תחום הזה יכולים החיצונים לידבק. אבל משם ולפנים אינם יכולים ליכנס תוך התחום ההוא. גם חותם אותיות חומת. כי הוא סוד חומה וגדר שלא יכנסו בו החיצונים ולהיותם ב' חותמות שהוא חותם יסוד וחותם מלכות שהם ציון וירושלים. ולזה נרמז שניהם בכתוב כמו שכתוב חומת בת ציון וכו' על חומותיך ירושלים כי יש חומת ציון וחומת ירושלים

שהוא חותם בתוך חותם כנז' גם חותם אותיות חמו"ת כי בינה חמותה של רחל ומג' אהי"ה שבה בחומת הנ"ל נעשה סוד חותם הנז' לרחל כמבואר:

ונלע"ד נתן מאחר שזו"נ הם שני בנים של חו"ב שהם או"א שלהם א"כ איך מצינו שבינה היא חמותה של רחל, ונ"ל שהוא ע"ד אמנם אחותי בת אבי אך לא בת אמי ותהי לי לאשה שיש להם שפע מצד אבא ולא מצד אמי אזי ותהי לי לאשה אבל בי"ה שיש להם שפע מבינה אז אסור בתשמיש המטה והנה כשמקבלים זו"ן שפע מאבא לבד אז נקראים חו"ב או"א לזעיר לבד ולא לנוקבא ואז נק' בינה חמותה לרחל:

ונחזור לענין כי החותם של נעילת י"ה הוא חותם גמור אך עתה בליל הו"ר אינו חותם גמור כי סוד הג' מילוים של אהי"ה הנזכר כשתסיר השרשים ישארו המילויים שהם בגי' ק"ם קכ"ב ק"ל הם בגי' שצ"ב ועם כללות שלשתם הרי שצ"ה והוא בגי' משנ"ה והוא משנה של המלך כי חותם העיקרי הוא ביסוד אך זה הוא במלכות דנוקבא שהוא סוד עטרה שלה והוא משנה אל החותם גרוע ממנה והיא הארתה של החותם היסוד והיא סוד משנ"ה תור"ה שהיא ספר אלה הדברים שצריך ללמוד בליל הו"ר כולה כי התורה היא ד' ספרים הראשונים וספר ה' נק' משנה תורה והוא כופל כל הדינים שנזכרו בד' ספרים הראשוני' ונכתבים פעם שנית במשנה והוא סוד כמו שאמרנו כי כשמאיר הזעיר בנוקבא נותן לה הארת התורה סי התורה הוא הזעיר ונותן הארתו בנוקבא ביסוד שבה ושם נק' תורה ממש כי כל מקרא הוא בנוקבא כמבואר אצלנו וכאשר נחתם חותם זה במלכות שבה אז נקראת שם משנה תורה כי הם ג' מילויים הנז' שהם גי' משנ"ה וכבר פשוט כי משנה תורה היא במלכות כנזכר בזוהר. וביום הו"ר ניתנים בה ה' בדי ערבה, הנה היא צריכה להזדווג ביום שמיני חג העצרת ולכן אחרי כניסת כל החסדים דאימא ודעת ודזעיר בתוך הנוקבא אנו מעוררים הגבורות שבה הנכנסים ביום הו"ר:

ואמנם הה' גבורות אלו אינן לצורך זיווגה כי אלו ניתנים ביום ח' חג העצרת. אמנם ניתנין לה לצורך תיקון ובנין פרצוף הנוקבא עצמה כנודע שהוא ע"י הגבורות והוא לצורך המלכות שבה. וביאור הענין הוא לעשות לה בחי' כלי כדי שתוכל להעלות בו מ"נ ביום ח' באופן כי הה' גבורות אלו הם הכלי של מיין נוקבין שבה כמו שמבואר הסוד החותם. והנה אחר קדיש תתקבל שיושלמו כל בחי' החסדים אז תקח ה' בדי ערבה בידך לעורר הגבורות כי אין ראוי לעורר הגבורות עד שיושלמו כל החסדים להכנס. ואז תניח הלולב מידך שצריך להזהר שלא להתחבר הערבה כלל ועיקר עם הלולב ואחר הקדיש תתקבל שכבר הנחתה הלולב מידך אז תקח בידך הערבה בכוונה הנ"ל ותכה בהם בקרקע. והנה ב' דברים הם נעשים בעת החבטה א' הוא הורדת והשפלת הגבורות והערבות בקרקע,

ב' הוא העלאת והרמת אחר חבטה הגבורות מתתא לעילא והנה כשתחבוט תכוין כוונה אחת והוא שתכוין להוריד ולתת בה בחי' ה' גבורות ולעורר אותם שיהיו מוכנים ונעשים מהם בחי' כלי להעלות בו מ"נ ביום המחרת שהוא ח' שמיני עצרת בעת הזיווג ותכוין כי ערבה בגי' זר"ע שהם המ"נ. ובגי' עז"ר כנגדו להכין אותה שתהי' עזר כנגדו להעלות מיין נוקבין לקבל מיין דוכרין כנגדן:

שער שמיני עצרת

וביום שמיני חג העצרת הוא חותם בבחי' אחרת והוא כי אז ניתנה אליה בסוד הזיווג סוד הה' גבורות ונותנים זעיר לנוקבי' והם גבורות חדשו' מן הזעיר כי אותם של הו"ר הם גבורות דאימא ולא ע"י זעיר, אמנם אותם הגבורות של שמיני חהע"צ הם ממותקות כי הם ע"י זעיר והם סוד זיווג וזהו גבורות גשמים. וזהו שאנו אומרים במוסף יום ח' חג העצרת משיב הרוח ומוריד הגשם כי אז הוא הזיווג והורדת טיפת הזרע במעי הנוקב' וכל הטיפה תחלה בשורשה במוח נקראת או"ר. ואח"כ בהכנסה ברחם הנוקב' נקרא מי"ם וזהו סוד מוריד הגשם ביום הזה ואח"כ רקי"ע אחר שנגמר הוולד כנודע בזוהר תרומה. אמנם מים אלו באים מלובשים עם החותם דנוקב' כנ"ל ולכן גשמי"ם בגי' משנ"ה שהן ג' מילויים של אהי"ה הנ"ל שהוא סוד החותם אז כל גבורות המלכות הם נמתקים ע"י הזיווג שנותן בה החסדים. ואח"כ כל אותה השפע שהם גשמי ברכה הוא הוריד לנו בעת החורף ולכן מברכין ביום ח' על הגשמים:

גם ידוע מה שמביא בדרוש אחר שאין זו"נ יכולים להזדווג ביחד אלא ע"י סוד הדורמיטא שאימא הוציאה את הנה"י שלה מתוך זעיר ונותן לה באחוריים לרחל לתקן אותה אל הזיווג ואח"כ נכנס פעם אחרת בתוך הזעיר ומתקן אותו אז מזדווג זו"נ ביחד זיווג שלם. והנה ביום ר"ה היה סוד הדורמיטא כנודע ומאותו היום אין זיווג עם רחל עד חג שמיני עצרת וכשהיא נתקנת עכשיו הוא חוזר כל האורות פעם אחר לתוך ז"א והנה המוחין של זעיר הם נה"י דאימא שיש בהם ג' אהי"ה. 'דיודין בנצח. 'דאלפין בהוד. 'דההין ביסוד. וכשנכנסים בתוך זעיר אז נקרא ז"א חתן שג' אהי"ה הנ"ל עם ג' כוללים עולים חת"ן אז הוא ראוי לזיווג עם הכלה אשר יש לה שני גבורות של אימא שהם כ"ל וה' גבורות של ז"א ממותקות אזי היא נקראת כל"ה והם ראויים לזיווג ביחד לקראות אותם אי"ש ואש"ה כידוע. וז"ש בגמרא הנ"ל מאימתי מברכין על הגשמי"ם. ר"ל שהם גבורות גשמים המלובשים בתוך חותם שלי מלכות העולה גשמי"ם. ר"ל באיזה זמן נקראים אותם הגבורות גשמי ברכה שהם ממותקים וראויים להוריד עלינו וזהו שאמר משעה

שיצא חתן לקראת כלה, ר"ל כשהוא נקרא חת"ן שיש לו ג' אהי"ה עם ג' מילויים והיא יש לה הג' מלויים של שלשה אהי"ה העולה גשמים ואז היא נקראת כלה שיש לה הגבורות כפולים מאימא ומזעיר ובאותה הפעם מזדווגים ביחד והוא ביום שמיני חג העצרת אז ראוי לברך על הגשמים שהם ממתקים ונקראים גשמי ברכה, ומאי מברכין מודים אנחנו ל"ך שהם ה' גבורות העולים ל"ך והם אותיות כ"ל וז"ס גבורות כפולים אותיות כפולים מנצפ"ך ב"פ והם מבינה שנקראת אלהים חיים ומזעיר שנקראת הוי"ה וזה מודים אנחנו לך ה' אלהינ"ו ז"א ובינ"ה. על כל טפה וטפה שהורדת לנו שהם גבורות של אימא ושל זעיר וכשהם ממותקים אז הם יורדים לנו ואז נקראים גשמי ברכה. ע"כ כתב יד הנ"ל:

מהרח"ו זלה"ה ביום ש"ע אוזיפת אימא שהיא לאה לברתא שהיא רחל אותן הארות שהיא לקחה ע"י שאר המקיפים מידי עברה לאבא לישראל ומהם לאימא ותבונה עד בא למקומה ממש ואכללו כחדא ואתי חתן איהו ז"א וחדי עם נוקבא ומלביש ומכסה משלו לכן עושין בי"ט זה שמחה גדולה:

מנהג ישראל כי בש"ע עושים שמחה גדולה לפני הספרים ומקיפים ז' הקפות עם הספרים מסביב וקוראים אותו שמחת תורה כנזכר בזוהר פ' פנחס. ונוהגים בני ישראל למעבד עמה חדוה ואתקרי שמחת תורה ומעטרין ס"ת בביתא. ואני ראיתי למורי ז"ל שהיה הולך לפני הספרים ומרקד ומרנן בכל יכלתו בז' הקפות וביום לא ראיתיו. ואח"כ כשהיה הולך לבה"כ אחרת שהיו מתאחרים שם והיו עושים הקפות עם הספרים, גם היה מורי זלה"ה סובב עמהם ומרנן ומרקד בשמחה גדולה וכן אם נתאחרו בבה"כ אחרת היה עושה כנ"ל:

עוד מהרח"ו ז"ל. שער שמיני עצרת כבר נתבאר כי אז הוא הזיווג עצמו וניתנין אליה הג' דמ"נ שלה לסוד זיווג ע"י ז"א עצמו ואח"כ בעת הזיווג ניתן בה טיפה זרעית. ונלע"ד כי בשמיני עצרת ניתן לה גבו' לבד ק גבורת גשמים משיב הרוח ומוריד הגשם מרים ביום זה ואח"כ בפסח ניתן לה בחי' חסדים לכן פסח הוא בחסד. אך מ"ש כתוב הוא זה כי הלא ראוי לומר בה משיב הרוח וכו' כי אז הוא הזיווג והורדת טיפת זרע וכל טיפה תחלה בשרשה במוח נקרא אור ובהכנסה ברחם נוקבא נקרא מים וז"ש מוריד הגשם ואח"כ רקיע אחר שנגמר הולד כנודע בזוהר תרומה. אמנם מים אלו באים מלובשים עם החותם דנוקבא אשר הם סוד הצללים לכן גשמים גי' ג' מילואי אהי"ה סוד החותם כמ"ש למעלה. והנה שמיני עצרת מלשון כי עצר עצר ה' והענין כי זיווג דישראל ורחל הוא בליל זה והיא מקבלת הזרע ואינה מפלת אותו ח"ו רק עוצרת וקולטת את הזרע ומה שמפלת משם הוא שורש הנפילים שהיו בארץ בימים ההם כי הפילם המל' ולכן

היו משחיתים זרעם לבטלה דוגמתם שבאו מהשחתת הזרע שלא נקלט. וטעם הדבר לפי שידוע לפניו ית"ש שאין בהם תועלת והם דינים קשים לכן הפילם. ונחזור לענין כי עתה עוצרת הזרע לכן נקראת עצרת אמנם קליטת הזרע היא בג' ימים כי הרי אם תפלוט ביום ג' היא טהורה כמשארז"ל כי אז כבר היא מוסרחת ואינה ראויה. והנה ג' ימים אלו הם סוד ג' מדות חג"ת שמהם מקבלת המל' טיפה עליונה כנודע כי אלו הם ג' בני נח היוצאים מן התיבה ונגד ג' מראות דקשת כנודע. והנה נגד ג' בחינות אלו צריפה ג' ימי הקליטה לקלוט ג' בחינות אלו. והסוד כי הטיפה של זרע הוא חסדים חסד גי' ע"ב שהוא ג"פ כ"ד ונגדם ג' ימי הקליטה להצטייר ע"ב זה ושם ע"ב זה הוא בציור והוא שיש בו כ"ד עיינין וג"פ כ"ד הם ע"ב וא' בחסד וא' בגבורה וא' בדעת הם ג' הויו"ת של כ"ד עיינין וכולם בחינת חסד שהוא בגימט' ע"ב והבן זה:

ליל ש"ת אסור בזיווג כי אין המטרוניתא מזדוגת עד הבוקר במוסף ואיך יזדווג אדם ואע"פ שבשאר הימים שבין י"ה לש"ע יש זיווג הוא זיווג אחר דלאה אך עתה בש"ע אין זיווג רק לרחל ואינו רק במוסף לכן אומרים אז משיב הרוח ומוריד הגשם כי אז יורד הגשם לכן בלילה הזאת אסור בזיווג כי זיווג זה אינו אלא בבוקר במוסף וכן אסור בליל א' דפסח כי באלו ב' לילות נעשה זיווג שלא ע"י לכן אסור לנו בזיווג אך במוסף אז נעשה זיווג עליון על ידינו כמ"ש:

סוד אסרו חג. פירוש אסרו חג ר"ל התקשרו והחזקו אותו זיווג הנעשה בחג. אך בהכנס יום ג' מקצת היום ככולו וכבר נקשר. ואין לעשות שמחה יום ג' רק יום שני שהוא אסרו חג. והנה כל ששה חדשים של חורף עד יום ז' דפסח היא מעוברת מזיווג זה ויולדת אז בסוד קריעת ים סוף מעיבור זה. אך שאר עיבורים דאמצע חורף אין מתעכבים כל כך ואפשר כי ביום של עיבור היא יולדת אך עיבור זה נמשך עד אז כנלע"ד ששמעתי ממורי זללה"ה:

אסרו חג גימטריא ב"ן ברבוע:

שער הגלות והמטר

מהרח"ו לבאר סוד המיתה והגלות והמטר. הענין שאם לא חטא האדה"ר שאכל מעץ הדעת טוב ורע שהיה מעורב והיה הזיווג העליון עושה בליל שבת מתפרד הטוב מהרע לגמרי והיה הטוב מתפרד למעלה והרע יורד למטה. וכיון שחטא נשארו מעורבים ונפלו מהניצוצות הקדושות בתוך הקליפות. הנה כל מעשה המצות אשר נעשה כל ימי חייו וגם המיתה הכל לצורך הבירורין הללו. ואחר שיושלמו כל הבירורין אז יבא משיח

במהרה בימינו אמן. וזהו ענין המטר שיורד מלמעלה וגורם להוציא את הצמחים כי מי נתן אותם הצמחים שיוצאים מן העפר העכור הזה אלא הם ניצוצות קדושה המעורבים בתוך הקליפה ויוצאים לחוץ. והנה ענין הבירור הוא כי יורד אור עליון מן הקדושה שלמעלה ואז ניצוצות הקדושה אשר בעמקי הקליפות עולים לקראת האור היורד ומתדבקים ומתחברי' ועולים. והנה המטר הוא אור עליון היורד מלמעלה שהם מ"ד וכנגדם עולים המ"ן שהם ניצוצות כאמור וזהו אומרו אין לך טיפה יורדת מלמעלה שאין טיפיים עולות מלמטה משום שניצוצות אלו שהם מן הקדושה והם אסורים בכבלי ברזל בעמקי הקליפה והם מתאוים וחושקים לעלות אל מקורם ואין לאל ידם עד שיהיה להם סיוע מן עליונים ואז עולות בחשק גדול טיפיים כנגד טיפה אחת. ולהיות כל טובותינו תלוים בזה הבירור כי כשישלם יבא משיחנו בע"ה והבירור תלוי במטר לכן לא נזכר עונש גדול בתורה כמו מניעת המטר והנזכר שכר יותר גדול ונתתי מטר ארצכם בעתו ממש משום דבמטר תלוי ביאת משיח. וזה מה שאמרו רז"ל גדול יום הגשמים כיום קיבוץ גליות כי מה שייכות לזה עם זה אלא קיבוץ גליות עצמה הוא קיבוץ כל הניצוצות הללו ששבוים בגלות ולכן גדול יום הגשמים כיום קיבוץ גליות כי הוא עצמו הקיבוץ גליות. וזש"ה שובה ה' את שביתנו כאפיקים בנגב וגו' והנה עיקר הבירור תלוי במצות הנוהגות בארץ כשאדם חורש בשור וחמור או זורע כלאים גורם שתוציא הארץ ג"כ מעורב טומאה וקדושה ואין זו הכוונה וכשהם שומרי' המצות אז מתבררת הקדושה בפני עצמה וזהו לעבדה זו מ"ע ולשמרה אלו מצות לא תעשה. והנה כמו שיש באדם בחינות בנשמתו יש אדם שכל מעשיו טובים ומדותיו טובים והוא כשיש לאדם נשמה משורש טוב ומחמת זכותו בא לו נשמת צדיק לסייע לו והוא מקיף עליו הרי זה טוב בכל. ויש בהיפך הכל רע במעשיו ובמדותיו מצד נשמתו ומצד הקליפה החופפת עליו. ויש רע במעשיו ובמדותיו טוב. וכנגד אלו יש באילנות כי התאנה היא כנגד מה שנתבאר שהכל טוב. ואילן סרק הכל רע שהכל קליפה. ויש אילנות שהפרי שהוא המוח הוא מלגאו והקליפה חופפת עליו מבחוץ כגון אגוזים ורמונים וכנגדם בקליפה שלקחה הניצוץ הקדושה בתוכה להיות עליה והיא חופפת עלי' מבחוץ בקליפה אל המוח, ויש אילנות של פרי כגון זתים ותמרים שהמוח מלבר והקליפה בפנים שהוא הגרעין שבתוכם וכיוצא והוא כנגד זה בקליפה כשניצוץ הקדושה שנפלה שם היתה גדולה ולא יכלה הקליפה לסבול כל אותו האור בקרבה נכנסה הקליפה בתוך הקדושה ונעשה הקדושה מקיף והוא כמו הרשע שבא אליו נשמת צדיק לתקן אותו. והנה העובד עבודה זרה דוחה מעליו כל הקדושה ונשאר הקליפה מלגאו ומלבר ולזה נקרא צואה צא תאמר לו שכולו פסולת.

והנה כשנפלו ניצוצות בכל הבריות יש מהם שנפלו בבחינת הדומם ולפי שהם ז' מלכים שנפלו לזה יש ז' מיני מתכות כסף וזהב חסד וגבורה. נחושת ת"ת. בדיל נצח. עופרת הוד. כסף חי הוא יסוד. ולכן נקרא חי. ברזל מלכות. וזהו שגם הדומם הוא גדל מפני ניצוץ הקדושה שבקרבו. וכן נפלו בצומח ולכן יש בחינות באילנות כנזכר וכן נפלו בשבעים אומות. ולהיות עיקר אחיזתם כשהטיל נחש זוהמא בחוה ע"י היסוד שלו. לכך במצרים שהיא ערות הארץ שם נתערבו הרבה מניצוצות על כן גלו ישראל לשם גם השכינה עמהם להעלות אותם הניצוצות אשר שם לכך הוצרך הוא יתברך בכבודו ובעצמו לבא בתוך גלולי מצרים להוציא הקדושה כי היה שם הקליפה קשה שאפילו המלאך אם יהיה שם אפשר שמתאחז בו ולכך אני ולא מלאך ועל כן נצטוו ישראל לא תוסיפו לראותם עוד ע"ע. כי כבר נתברר כל הקדושה כשיצאו ישראל ממצרים אחר שיצאו בפרהסיא יצאו כל הניצוצות משם. אמנם בבבל שיצאו במטמוניות עדיין נשארו שם ניצוצות. ולכן כל העולה מבבל לא"י עובר בעשה שנאמר בבלה יבואו ושם יהיו. וע"כ נגזר על ישראל שישתעבדו בהם ע' אומות כדי להוציא כל הניצוצות שנפלו בכל אומה ואומה וארז"ל שאם יש א' נשבה ביד אומה א' כיון שגלה שם אותו יש' די והרי מעלה עליו כאלו נשתעבדו שם כל ישראל כי די באותו יש' לעשות מה שנפל שם. כי כפי המועט שנפל באותה אומה תספיק ביש' א' ועל זה הוצרכו ישראל להתפזר בד' רוחות העולם להעלות הכל והנה כל הבירור שאדם עושה בחייו. הוא במעשה המצות ובאכילתו. אבל במותו כשיצאה נשמת הצדיק מן הגוף כי אז הנשמה היא בלא לבוש הגשמי אז אין אחיזה לחיצונים בנשמה. ואז היא נכנסת בתוכם ומשברת כל הקלי' ומלקטת כמה ניצוצות מתוכם הכל כפי כח הצדיק שמתו. ומעלה אז בשעת מותו יותר ממה שהעלה בחייו. וזהו שארחז"ל גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם נמצא שהצדיק לוקחם ממלאך המות מיד וזהו עת אשר ישלוט האדם באדם לרע לו. ר"ל האדם הבליעל באדם הצדיק. לרע לו ודאי לבליעל. כי לוקח ממנו הקדושה ונשאר מות. וזה 'האדם 'באדם 'לר"ע ר"ת בל"ע המו"ת לנצ"ח. וע"כ הצדיקים במיתתן עוברים בגיהנם להעלות הניצוצות אשר שם כי שם עיקר דירת הקליפות (זהו עוברי בעמק הבכא וגו') וכשמת הרשע הקליפות אוחזין בו. אבל כשהוא צדיק אינם יכולים לאחוז בו ואדרבה הוא מוציא מה שבידם וז"ש עוברי בעמק הבכא שהוא הגיהנם. הצדיקים עוברים שם ומשם מעלין מ"נ למעלה (והצדיק הזה מורה להם) דהא כל עיקר המ"נ היא מאלו הניצוצות שנפלו. וזה מעין ישיתוהו. כי כמו שהמעין מעלה מים ממטה למעלה כך הצדיקים מדי עברם בגיהנם מעלים מ"נ למעלה. והצדיק הזה מורה להם הדרך ומעלה אותם עד יסוד רחל. ואז יסוד עליון דכורא

משפיע מ"ד. נמצא שהמורה הזה מתעטף בב' ברכות מן ברוך עליון ותחתון וזהו גם ברכות יעטה מורה וילכו מחיל אל חיל. כי מכל עולם ועולם הם הולכין ומבררין. מעשיה ע"י הנפש. ומיצירה ע"י הרוח. ומבריאה ע"י הנשמה. אח"כ מכל הניצוצות שמעלה עמו מכל העולמות. יראה אל אלהים. דהיינו נוקבא העליונה הנקרא אלהי"ם שהוא ה' אותיות ה"ג שלה. ובאיזה מקום שלה מתראה. בציון שהוא יסוד שלה ששם עולה להיות מ"נ. ואז מתפללת הנשמה שם. וכל בקשת הצדיקים שם הוא על ביאת המשיח. וז"ש ה' אלהים צבאות שמעה תפלתי וגו'. מגננו ראה אלהים והבט פני משיחך. וגם זו מה שאנו במצות ובמעשים טובים שאנו מעלין בכל מצוה ומצוה ובכל תפלה ובכל ברכה מ"נ. וזהו מה שצריך לברכותינו. כי א"א להעלות אלו הניצוצין שהם מ"נ לרחל אלא על ידינו כי הצדיק הזה כשאומר ברוך הוא מעלה מ"נ אליה וגורם שישפיע עליה הצדיק העליון. וע"כ היה לרחל ב' צדיקים יוסף צדיק עליון ובנימין צדיק תחתון. וז"ש הנה ברכו את ה' כל עבדי ה'. ואז בהיות הנשמה של הצדיק שמעלה מ"נ שם ביסוד שלה. היא מתברכת ממ"ד הנשפעת על רחל ע"י. וזהו יברכך ה' מציון שהוא היסוד העליון:

ליקוטים

פזר נתן לאביונים. ארז"ל שאלו לשלמה עד היכן כחה של צדקה אמר להם צאו וראו מה שאמר אבא פזר נתן לאביונים וגו'. הנה בפסוק זה קשה דהל"ל פזר הז' בצירי ולא בפתח שהוא שם דבר. לז"נ שכוונת הפסוק בא לפרש גודל כח הצדקה כי לא די מי שנותנה לשם צדקה אלא אפילו מי שלא נתן לשם צדקה כמעשה אותו שר העיר שנתחלף לו מטתו במטת חסיד א' כי פעם עשה סעודה גדולה לגדולי העיר ולא באו ונתן הסעודה לעניים. וזהו אומרו פזר נתן לאביונים. אף ע"פ שכבר פזר לצורכו רק שאח"כ לתן לאביונים עכ"ז שכרו הרבה מאוד כי צדקתו עומדת לעד הרי כמה גדול כח הצדקה פזר נתן לאביונים. פזר ע"ה גימ' רפ"ח להורות שלא יש כח להעלות מן הרפ"ח ניצוצין שנפלו אלא מי שעושה עצמו עני לפניו ית'. וזהו שאמר נתן לאביונים למי שהוא עני נותן כח להעלותו וזו בתנאי שיהא בו מדת הצדקה שאם אין בו מדה זו גם הוא לא יעשה עמו צדקה אף שיהיה בו כל מצות אחרות כיון שעבירה מכבה מצוה. אבל אין עבירה מכבה צדקה כמו שאינה מכבה תורה כי אם נותן צדקה תרד נשמתו להעלות מן הרפ"ח אבל אם לא יהיה בו צדקה אף שיהיה בו כל מצות אחרות אפשר שלא די שלא יעלה מן הרפ"ח אלא יתאחזו בו וישאר אף הוא שם. אבל למי שיש בו מדה זו צדקתו עומדת לעד

ולכן קרנו תרום בכבוד כי לא לבד תעלה ותרום למעלה אלא אף תעלה עמה מן הרפ"ח והיינו בכבוד:

מהרח"ו זלה"ה גודל מעלת ענוה שמי שזוכה למעלת ענוה אח"כ זוכה לחסידות ולכל מדות טובות זוהר ויקרא דף קמ"ה ע"א. זוהר פ' וישלח. טוב נקלה ועבד לו. דלא אזיל אבתרא דיצה"ר ולא אתגאה כלל ומאיך רוחיה ורעותיה לגבי קוב"ה וכדין ההוא יצה"ר מתהפך לעבד לו. דלא יכיל לשלטא עליה. וההוא ב"נ שליט עלוי כדכתיב ואתה תמשול בו. רמב"ם. יש דיעות שאסור לאדם לנהוג בהם דרך בינונית אלא יתרחק מקצה אל קצה. והוא גובה הלב שאין הדרך הטובה שיהא האדם עניו בלבד אלא שיהיה שפל רוח ותהיה רוחו נמוכה ביותר כמ"ש והאיש משה עניו מאוד ואחז"ל מאוד מאוד הוי שפל רוח. מדרכי בעלי תשובה להיות שפלים ונבזים בעיניהם ביותר:

עמק המלך. יקשה למה משבח התורה משרע"ה במדת ענוה. וכי היה מדה טובה בעולם שלא היה בו. אלא מוכח שמדת ענוה עולה על כל מדות ומצות האמורות בתורה. כי כל תיקוני התורה אינם אלא לתקן מדת ענוה:

נועם אלימלך. ענוה הוא המקור ושורש לכל דבר שבקדושה. והוא המקיים את הכל. ולכך נקרא ענוה עקב כמ"ש עקב ענוה יראת ה'. כי כמו שהרגל הוא קיום כל הגוף שהגוף עומד עליו כן ענוה. ובכל דבר שאדם עושה צריך להיות ענוה במעשה ההוא. וז"ש עקב תשמעון את המשפטים האלה. בכל המשפטים האלה צריך להשרות בו ענוה (שם) ויאמר אליו מה זה בידך ויאמר מטה. פי' איזה מצוה אתה מחזיק בידך על דרך שאחז"ל במאי זהיר טפי. ויאמר מטה ר"ל הכנעה ושפלות:

מאור עינים. והנה לפי רוב הענוה ושפלות שיש באדם כך הוא השראת שכינתו ית' בתוך האדם. וכל מה שמקרב א"ע אל בהירות הבורא יבוא אל מדרגת שפלות ביותר. מאחר שמשיג גדולת הבורא יתברך מתמעט בעיני עצמו ביותר. ולכך משרע"ה שהשיג מאוד גדולת הבורא היה עניו מכל אדם כי כל זמן שאדם נחשב בעיני עצמו למאומה אזי יש לו גבול. וא"א להבורא יתברך להשרות קדושתו בתוכו שהוא יתברך בלי גבול. ולכן לא היה מקום הארון מן המדה. ואם האדם הוא בבחינת אי"ן אז הבורא יתברך מצמצם שכינתו בתוכו. הכלל שהשפלות הוא השער לכל המדות וא"א לעבוד בשום אופן אפילו מעט מן המעט אם אין לו מדה זאת. והעיקר שיקבע בלבו באמת שהוא כן:

חובת הלבבות. כל מדות טובות סמוכות להכנעה והוא ראש ותחלה להם. וכן ראש התשובה השפלות והכנעה כמ"ש ויכנעו עמי אשר נקרא שמי עליהם, ויש מהשבים אשר לו יתרון מן הצדיק, דהיינו שחטא ואח"כ שב ממנה ושם חטאיו לנגד פניו ומבקש

תמיד מחילה עליהם ונכלם מבשתו מהבורא ונכנס בלבו המורא מעונשו ונשברה נפשו והוא נכנע ושפל לפני אלהי' תמיד והיה חטאו סבת כניעותו והשתדלותו לפרוע חובת הבורא. ולא יתגאה במעשהו וישמר בשארית ימיו מן החטא. וחוטא זה יש לו יתרון על הצדיק שלא חטא חטא ההוא, וכבר נאמר שיש חטא שמועיל יותר מצדקת הצדיק. ויש צדקה שמזקת לצדיק יותר מכל חטאות השב כשיפנה לבו מן הכנעה ודבק בגאות ובאהבת השבח. כמו שאמר אחד לתלמידיו. אילו לא היה לכם עון הייתי מפחד עליכם יותר ממה שהוא גדול מן העון. א"ל מה הוא. אמר להם הגאות:

ראשית חכמה. ודע כי המופת המובהק על האדם אם השם לנגדו תמיד שזה פרי כל התורה הוא השפלות. ואתן לך משל לשני אנשים שיש לכל א' אלף דינרים. ואחר דר בכפר אשר כל הכפר אין להם אלף דינרים. אין ספק שזה מתגאה על אנשי הכפר. ואחד דר בעיר אשר אנשיה עשירים גדולים. אז ישפל בעיניו עשרו לנגדם. כן מי שהוא רחוק מהשי"ת מתגאה אמנם הצדיקים אשר השם לנגדם תמיד ישפלו עד לעפר בראותם בגדולת ה' ובמלאכיו וחסדיו ישפל מאוד לנגדם:

מדרש שמואל. אחז"ל והכל לפי חשבון שהש"ית מעריך מעשה בני אדם לפי טבעו שנולד. ולפעמים יתן הדין ליתן שכר לרשע. לפי שנולד במזג רע מאוד רק שמתגבר על יצרו ואינו חוטא כ"כ לפי ערך הטבע שנולד. ולפעמים יתן הדין להעניש לצדיק לפי שנולד בטבע טוב מאד. ואילו היה מתחזק א"ע בעבודת ה' אזי היה צדיק גדול יותר ממה שהוא. וזה ענין רשע וטוב לו צדיק ורע לו. לכן צריך לדון כל אדם לכף זכות. כי אולי נולד בטבע רע מאוד רק שמתגבר על יצרו והוא יותר צדיק ממך:

ערבי נחל ודע שהשפלות מקור החיים והוא התענוג האמיתי שלא ידע אדם כלל שהוא העובד. אלא ידמה בדעתו לחוטא. וזשארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ובמעשים טובים. ר"ל שניהם ביחד שעושה מע"ט ומרבה בתשובה כי מוחזק לחוטא בעיני עצמו ע"ש באריכות. ומסיק בסוף והמבחן לאדם שנכרת ממקורו הוא הגאוה. כי הגאוה הוא לאות שנכרת נשמתו ממקור החיים שהוא ענוה:

מהרב הקדוש אי"א מוהר"ר חיים מאיר יחיאל ממאגלניצא זי"ע. וז"ל עיקר שפלות להיות כאין רק שהכל הוא מהבורא יתברך כמ"ש הכתוב וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל, הארץ מתחת אין עוד. וכ"ז שמרגיש עצמיותו הוא רחוק מהאמונה זו. וצריך אדם להתפלל להשי"ת שיתגלה האוצר של האמונה ויראה הטמון בלב האדם בבחינת שינה כמו השלהבת בגחלת. וצריך לעורר הניצוץ הטמון בקרבו כמו שצריך לנפח ברוח פיו בהגחלת לעורר הניצוץ אש שבו. וצריך לירא מהחטא

יותר מן המיתה כי המיתה ממרק החטאים. עוד אמר יצו ה' את הברכה באסמיך. אם האדם אינו חושב א"ע לדבר נפרד ויש בפני עצמו רק שהוא חלק אלה"י ומטמין א"ע בהבורא. א"כ אין דנים את האדם אלא את הבורא כביכול. לזה האיש יכול לילך הברכה בלי ערך. וז"ש יצו ה' את הברכה באסמיך. ע"י שהאדם מטמין ומכסה עצמו בהשם ית'. והעיקר לעבוד באמת. ועיקר אמת הוא שלא ירגיש גופו כלל בעת העבדות. וצריך שידע שבכל מצוה ומצוה בונה עולמות:

זוהר פרשת שלח. זכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא. כמה איהו רב ועלאה בההוא עלמא. והכי פתח רב מתיבתא מאן דאיהו זעיר איהו רב. ומאן דאיהו רב איהו זעיר. ת"ח לא רבי קוב"ה אלא לדאזער. ולא אזעיר אלא לדרבי. זכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא. כמה איהו רב בעלויא בההוא עלמא:

מס' חסד לאברהם (מעין חמישי עין משפט נהר י') לבאר סוד גיהנם ויצר הרע. הענין כי שכר עבירה עבירה עצמה. כיצד יצר הרע הוא גיהנם דאיהו ממונה על גיהנם. והענין כי יצה"ר יש בו כוחות רבות כח לפתות על ע"ז ועל שאר עבירות ר"ל וכל כוחותיו משונה זה מזה וכן יש בו אוצרות אש זה משונה מזה כדי להעניש במספר כוחותיו כי אותם הכוחות שבו הם הם המפתים הם המענישים הם גיהנם שהכל אחד. ולזה כאשר יתפתה האדם אחר יצה"ר הרי הגביר כח גיהנם ונכנס בקליפות להתענש על ידו וכל אותם הכוחות דבוקים בו בהיותו חוטא בהם ודביקות אותם הקליפות עמו הוא עושה רושם חטאו באבר ההוא שבו מחטיא והוא מכריז עליו פלוני חטא חטא זה. ולפיכך הם שס"ה כוחות הגיהנם להענישׁ. והם שס"ה רשמים לרשום החוטא כנזכר והיינו סוד אמרו בזוהר פרשת ויצא שנראה לאדם כאשה יפה והיינו לפתותו ועולה ומסטין היינו הרושם המרגיז ויורד ונוטל הנשמה ומענישׁ בגיהנם כנזכר, וענין הרושם והכרוז הוא אומרו חקוקין על עצמותיו אחר שכלה הבשר ונשאר רושם על עצמותיו עד קבלת עונשו וכענין החטא והפגם בעשייתו כן ממש תיקונו בתשובתו. ומיני טהרה הם ג' הא' תשובה ויסורין הב' מיתה וגיהנם הג' גלגול וכל אחד קשה מחבירו. היותר טובה שבכולם והוא טהרה, היותר נכונה שבכל טהרת העונות התשובה ממש כמו שהגביר כח היצר הרע במעשיו כן מבטל כוחו במעשיו מדה כנגד מדה וממש מכבה אש היצה"ר באש הנבער בעבודתו ית'. ויש עון שגורם פגם בנפש ונתקן בגיהנם ויש עון פוגם בספיר' ונתקן בגלגול ויש שצריך תיקון בגלגול ובגיהנם. אמנם בתשובה מוחה הכל ומתקן הכל. וסוד אש גיהנם הוא, כי החיות שהם מיכא"ל גבריא"ל אוריא"ל רפא"ל וכל חיילי הקדושות שתחת ממשלתן הם יונקין מהדין ואש הגבורה מלמעלה וקיומם באש שהם מן האש

ומזונם אש ומתמציתם דהיינו השמרים הדין הנשפע לחיצונים נעשה נהר דינור שהם כוחות הדין משתלשלים אלו א עד יתקרב אל הסתר פנים מקום שאין ק שאין אור הקדושה שופע אליהם ואלו ט יצר הרע וגיהנם. והצדיקים הם טובלים בנהר לא בסוף שאול ותחתית וכיוצא אלא בסוד כניסתם לקודש עוברים דרך שם לטבילה הנזכר ואינם מצטערים אלא כשיעור הנאתם מן הגשמיים והיינו אומרו גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע. אמנם הרשעים מפני דבקותם ברשע ועול וחמס אין בנפשם אחר כלותם שם כח אפילו להתגלגל שהיא מתבטלה שם מכל וכל והיינו אומר שהוא נעשה אפר וזהו אם לא עשה תשובה בעולם הזה. אמנם אם עשה תשובה דרך אחרת לו. והוא כי ממש האיש ההוא השורף נפש בגיהנם הנזכר הוא ממש היה יורד ושורף איברי הקרבן הניתנים על המזבח תמורת החוטא ויצה"ר שהגביר בעבירה ואש גיהנם שהלהיב בעבירה היה נשרף שם ומתבטל באש גבוה ושם יתבטל הקטיגור שברא והמשחית שיצר בעונו המזומן לו בגיהנם לשורפו על עבירה ההיא שם היה נשרף ומתבטל בסוד תשובתו ושרפות איברי חטאתו או אשמתו, וזה מה שרציתי לבאר:

ס' חסד לאברהם, בסוד גיהנם והגלות. הענין כי העון גורם פגם בנשמה כנזכר, והפגם הוא שימשוך מהקליפה אליה רוח טומאה והיא נטמאת ונפגמת ברוח הטומאה ההיא והחזיר הנשמה לתוך אשו של גיהנם מקור הרוח הטומאה הנשפע עליו כל דבר אל שרשו אשו של גיהנם מעכל רוח הטמא ומחזירו אליו ונפרד מהנשמה והנשמה נשארת טהורה ונקיה לחזור אל שרשה שממנה נחצבה והיינו העופרת החוזר אל יסוד העפר הטמא שמשם שרשה. וכן ענין הגלות ישראל כי כמו שהם נמשכו אחרי הקליפות ונטמאו בעולם הזה כן הקב"ה מגלה אותם לטהרם בסוד הגלות שעל ידי הגלות כללות האומה נטהרת ונצרפת בסוד הגלות. והטומאה הנדבקת בהם בעון חילול התורה בארץ ישראל מתעכל ומתבטל מעט מעט. ובעת הגאולה יתבררו ויתלבנו בענין שיצאו טהורים ככסף הצרוף, ע"כ מס' חסד לאברהם:

זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בג"ע. לא זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בגיהנם. וקשה למה יהיה המדה כך, ועוד חלק חבירו מאין הוא. והלא רשע הוא ורשע לגבי צדיק חבירו קרית ליה, ועוד למה יתן החלק לזה הצדיק והלא הרבה צדיקים יש. ועוד מאין יש לרשע חלק בג"ע, וגם בסיפא קשה מאין יש לצדיק חלק בגיהנם. וי"ל דאיתא בכתבי האר"י שהרשע אם מרבה לחטוא ר"ל יכול הוא להחטיא את הצדיק כי אוי לרשע אוי לשכנו ואף ע"פ שאינו יכול להחטיאו בפועל מביא את הצדיק לידי הרהור עבירה וכן הצדיק במעשיו הטובים ובעבודתו יכול הוא להעלות את נפש הרשע ואם לא יכול הוא

להעלותו מחמת שנשתרש בחטא עכ"ז מביאו לידי הרהור תשובה ולכך אמרו הרשעים מלאים חרטות זו הרהור תשובה רק מחמת שנשתרשו בחטאם חוזרים לסורם ואיתא המקדש את האשה ע"מ שאני צדיק וכו' שמא הרהר בתשובה, נמצא אע"פ שהוא רשע גמור נעשה צדיק גמור בהרהור תשובה. וז"ש זכה. פי' הצדיק על ידי מעשיו נוטל חלקו וחלק זרו. פי' הרשע שהרהר בתשובה ונעשה צדיק כמוהו באותו רגע וזהו חבירו דקאמר וגם תיכף כשהרהר בתשובה נגזר ליתן לו חלק בג"ע ועכשיו שחזר לסורו ניתן חלקו להצדיק שהביאו לידי הרהור תשובה ומשלו ניתן לו לכן הוא מדה שיתן לו ולא לאחר, וכך הוא להיפוך הרשע ע"י חטאו מביא את הצדיק לידי הרהור עבירה ונעשה הצדיק חבירו של הרשע ונגזר עליו להיות לו חלק בגיהנם ואח"כ חזר הצדיק לתמותו והחזיק בצדקו. נוטל הרשע חלקו בגיהנם שהביאו לידי הרהור עבירה וכפעלו ישולם לו וכך היא המדה:

הבא לטהר מסייעין אותו, וי"ל כי הנה אנו רואים אדם הבא לטהר את עצמו דהיינו שרוצה להתפלל לפניו יתברך ועושה הכנה גדולה לזה ובעומדו להתפלל בתוך עיקר כוונתו באמצע התפלה באה לו מ"ז והיכן הוא הסיוע לזה מלמעלה, אך האחת הוא כי אדרבה זהו הסיוע שלו, שהש"י שולח זאת לאדם בכדי להעלותה לשורשה כגון שבא לו מ"ז מאהבה רעה או מיראה רעה וכיוצא בזה והוא מדחה המחשבה הרעה ההיא ומדבק א"ע באהבה או ביראה דלעילא ומסיים תפלתו בהתלהבות יותר גדולה ובזה יק ניצוצות מהקליפה. וזהו הסיוע שמסייעין אותו, וזהו פי' הפסוק. וזרח השמש. ר"ל שהאדם עומד להתפלל בהתלהבות וזרח לו השמש ואח"כ פתאום באמצע התפלה ובא השמש שאבד התלהבות שבא לו מ"ז, ולמה הוא כך לזה אמר הטעם אל מקומו שואף ר"ל שואף הוא לשון ניתוק כמו שף מדוכתיה ר"ל השי"ת מזמין לו כדי שיהיה אדם זה שואף אל מקומו פי' שיוציא הניצוצות ויחזירם למקומם לשורשם בקדושה. וזהו שאמר זורח הוא שם:

הלואי שיהיה מורא שמים כמורא ב"ו וכו' הלואי הוא לשון חיבור ודמיון דבר לדבר כלומר תדמו מורא שמים למורא בשר ודם, למשל כשישן ובא רבו והקיץ אותו בידו מיד הוא נרתע ונזדעזע לפניו, ומכש"כ כשהשי"ת מקיצו משנתו שהוא בחצות הלילה כידוע. ע"כ מס' אור תורה מהרב המגיד ממעזריטש זללה"ה:

מס' שער היחודים

סוד התענית הוא דומה לקרבן, והענין הוא כי אעפ"י שמצינו שהאכילה כשאדם מכוין כהוגן, גדולה עד מאוד, עכ"ז הארתה היא מתתא לעילא כדמות תחלת קרבן. אך התענית

הוא בסיום ענין קרבן והוא מעילא לתתא, והוא כי הנה הקרבן מתחלה עולה מתתא לעילא ועולה העשן וריח ניחוח מעשיה ליצירה עד א"י, וכן הוא סוד האכילה של אדם שעולה הנאת אכילה ההיא ואותן הכוונות מתתא לעילא, כי מן הכבד עולה ללב ומהלב למוח שהוא עליון שבאדם, אמנם סוד הקרבן שאחר שעולה ריח ניחוח למעלה אז יורד שפע רב וגדול מעילא לתתא אדרבה המוח משלח עד סוף המדרגות, וז"ס התענית כי ביום התענית אין האכילה עולה ממטה למעלה, אדרבא המוח משלח המזון מלמעלה מן מוח ללב ואח"כ אל כל האיברים מאותו מזון הרוחני שהוא חלק של המוח משם הוא מחלק אח"כ מזון ומוריד לכל האיברים ומשם ניזונים ביום התענית, וזה הכוונה צריך המתענה שיכוין. אמנם סוד התענית להעלות למעלה איזה רוח או נפש מאיזה צדיק או אם בא ח"ו גלגול אביו ואמו וקרוביו בבשר או בפירות ואכל אותן ומתענה שיעלה אותם למעלה בתעניתו:

בענין הכעס מורי זלה"ה הי' מקפיד מאוד על ענין הכעס יותר מכל שאר עבירות, ונתן טעם לדבריו. כי הלא שאר כל עבירות אינן מחליפין הנשמה כמו הכעס והענין כי כאשר יכעוס האדם יסתלק ממנו הנשמה טהורה אשר בו ונכנס בו נפש מצד חיצונית, ולטעם זה כל הכועס נבואתו וחכמתו מסתלקת ממנו ואף אם יהי' חכם גדול וחסיד, כי מי לנו גדול ממשה רבן של כל הנביאים כמארז"ל ע"פ ויקצוף משה על פקודי החיל. ואע"פ שנתכעס על דבר מצוה וז"ס טורף נפשו באפו, כי האדם טורף נפשו ועושה אותה טרפה וממיתה בעת כעסו ואפו והוא טורפה ומשליכה ממנו, ואעפ"י שעושה אדם תיקונים לנפשו ומצות רבות הכל נאבדין ממנו לגמרי כי נאבד ממנו אותה הנשמה ובא אחרת במקומה, וצריך לחזור ולתקן כבתחלה, וכן בכל פעם ופעם שכועס נמצא כי כל הכועס אין לו תקנה כי הוא תמיד ככלב שב אל קיאו. ואם היתה מתעברת בו איזה נשמה קדושה לסייעו גם היא מסתלקת וע"ז ג"כ נאמר טורף באפו. ולא יוכל להשיג שום השגה מי שהוא בעל כעס כי הוא בונה וסותר בכל עת מה שבנה. אך שאר עבירות אינה טורפה ועוקרת הנפש רק פוגם אותה ונשארת פגומה. ובתיקון יחוד לאותה עבירה יוסר הפגם ההוא, אך הכעסן צריך תיקונים וכוונות רבות לחזור ולהביאה אחר שנטרפה וכאלו אין לו תקנה כפי בחי' מציאות ענין הכעס, לכן צריך ליזהר הרבה מכעס אפי' על דבר מצוה, וכמה פעמים הוכיח אותי מורי על שהייתי כועס על אחי שהייתי לומד עמו ולא הי' לומד כרצוני אפי' בזה הי' מוכיח אותי מאד:

מובא שם בשער היחודים תיקונים על הכעס באריכות ע"ש, ומביא שם בסוף, עוד תיקון על כעס. הנה הכעס גימ' כמנין כנף שהוא שם אהי' דההי"ן. וד' כנפות בציצית. וד'

פעמים כנף גימ' כמנין ציצית והנה אמרו בק"ש שצריך לשום ארבע ציצית נגד החזה, והנה שם בחזה דז"א מתגלים החסדים כנודע ולכן בעוד שהציצית שם בחזה יכולין למתק הכעס כמנין הכנף על ידי החסדים המתגלים שם בחזה אשר עתה הכנפות נתונות שם, ויכוין בחסדים הממתקים הכנפות וכל כנף כמנין כעס. וטוב הוא לכוין בשם אהי' דההי"ן שגימ' ג"כ כעס. עוד תיקון לבטל הכעס יטבול ויכוין כי מקוה גימ' קנ"א וגימ' ג"כ כע"ס וע"י טבילה בכוונות הנ"ל יתבטל ממנו הכעס אם לא יכול על צד בחירתו. ויטבול ב' פעמים בשבוע ביום ג' וביום ו'. עכ"ל:

יחוד זה מובא בשער היחודים והוא משובש מאוד ומצאתי אותו יחוד כתוב בכתב יד של מהרנ"ש שפירא זללה"ה ושם כתוב היטב וז"ל:

יחוד ונלע"ד שהוא על עון משכב זכר,

יו"ד ה"י וי"ו ה"י אל"ף

ה"י יו"ד ה"י בגי' רג"ל ובגי' זכו"ר. וצריך לכוין בהם על מנין האותיות בימים שמתענה בהם ולכוין בזה השם:

מְצָמְצַיְת והניקוד מן ביום ההוא

יְגלח אֲדנ"י בְתער הַשׂכירה בְעברי וזה הניקוד בגי' פ"ו כמנין אלהי"ם, והשם בגי' תע"ר כמנין אדנ"י במילוי, וז"ס יגלח אדנ"י בתע"ר שהוא הפשוט עם המילוי, והנה פ"ו של אלהי"ם דניקוד. וס"ה דאדנ"י של האותיות. הרי קנ"א, והנה השם גי' תע"ר. והנה:

מ"צ של השם גי' ק"ל שהם ה' הויות,

ומ"צ השני בגי' ק"ל ה' הויות אחרות שהם תרין עיטרין של או"א לזווג הה' חסדים דאבא עם הה' גבורות דאימא. כי מעיקרא תעה בה בסוד תועבה תועה אתה בה כי הוריד את התבונה עד רגל זעיר דכורא זכור וצריך להחזירה למעלה כדי לזווגה עם בעלה תחת מה שהפרידה:

ות"י של השם הוא כי צריך להמשיך אליה מן רישא דאריך:

ת"י שהוא בגי' קדוש כי היו"ד הוא העשר אותיות דשם ע"ב דיודי"ן:

והת' הן הד' יודי"ן כל א' כלולה מעשר הם

ת' ושם זה ברישא דאריך ולכן מספרו גדול. וצריך להאיר בה משם זה כדי לזווגה עם אבא. ולכן היה בית ראשון קיים ת"י שנה, כי בית ראשון היא אימא ה' עילאה שהאיר בה ת"י הנזכר, ובכל יום ששי שני אל התענית. נלע"ד חיים פי' שהיה מתענה שני ימים רצופים חמישי וששי, וז"ש בכל יום ששי שני לתענית צריך להיות נגד פניו כל היום שם זה:

יגביהי"ה ויוצא מן
י' של אנ"א בכ"ח גדול"ת ימינ"ך תתי"ר צרור"ה, פי' כי א' אדירירון, ב' ביהרירו"ן, גיהרירו"ן, ואות:
י' יגביהי"ה כנז' בתיקונים ונקודו כך
יגְבִּיהִיָּה והניקוד מן וְגְבוֹהִים עליהם, ושם זה בגימט' ג"פ שם י"ה ובגי' שם מ"ה. עכ"ל:
מריב"ש זללה"ה, סדר התפלה דברכות אמצעיות שהם שאלות צרכיו לפרנסה ולרפואה כו', לא יהיה כוונתו עבור עצמו, כי אם עבור חסרון שבשכינה, וז"ש אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, פי' לא תתפלל על דבר שחסר לך כי לא יקובל תפלתך ע"י שמכניס גופניות בתוך תפלתו, אלא כשתרצה להתפלל התפלל על כבדות שיש בראש, פי' בכל צרתם לו צר כמאז"ל כשאדם מצטער שכינה אומרת קלני מראשי, וראוי להתפלל שלא יהי' לשכינה צער מחמת צערו, כי הדבר שחסר לך החסרון יש בשכינה, כי אדם הוא חלק אלו"ה ממעל. והחסרון שיש בחלק יש בכלל (זהו פי' אלא מתוך כובד ראש, והפירוש הוא) והכלל מרגיש את החסרון של החלק, א"כ תהיה תפלתך על החסרון של הכלל, זהו פי' אלא מתוך כובד ראש. והפירוש הוא כי כל החסרון של אדם וצער ויסורין הוא מחמת שאינו בדביקות הש"י שהוא מחמת החטא, שעי"ז נפרד מהדביקות כי החטא הוא מסך המבדיל שעי"ז לא יוכל להתאחד עם הקדושה, אבל כשמתעורר א"ע לחזור בתשובה שלמה ויודע שהתורה או התפלה שמדבר הוא ענף מן עולם הדיבור שבדבר ה' שמים נעשו ומחשבתו הוא ענף מן עולם המחשבה ועי"ז יש לו דביקות. אז ניצול מכל צער וחסרון כי הקב"ה ע"כ נקרא שמו שלום שהוא שלימות בלתי שום חסרון. כי אם הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו, וא"כ מהו דקאמר שיתפלל על חסרון שבשכינה, אלא החסרון הוא מצדינו מחמת שאנחנו מפרידים את עצמינו מדביקות ה' ע"י חטא. וזהו צערא דשכינתא. וכאשר חוזר בתשובה מעומקא דלבא ומוחא. ומטהר הפגם המסך המבדיל ועי"ז יש לו דביקות שע"י תורתו ותפלתו מתקשר ומתייחד. דהיינו שגורם יחוד קוב"ה ושכינתיה. דהיינו השפעת אור גדול מהקב"ה שהוא אלהות הנעלם לשכינתיה דהוא אלוהות השוכן בתחתונים ומחיה את כולם. וז"ש לך ה' הגדולה כו' לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש. ופי' בזוהר רישא דכל רישין, פי' דאעפ"י דזהו מדת המלכו' שנותן פרנסה ורפואה ועוזר מכל מיני צער לעבדיו שזהו גדולתו ותפארתו, אעפ"כ אין להתפלל בשביל עצמו כ"א בשביל צערא דשכינתא שמצטערת בצער האדם. וז"ש לך ה' הגדולה גו' לך ה' הממלכה גו', פי' אעפ"י שאתה עוזר בגדולתך כו' כי כל בשמים ובארץ מזה

ניכר כי לך ה' הממלכה. אעפ"כ איני עבור עצמי כי אם על והמתנשא לכל לראש, פי' אני מתפלל עבור השכינה שהיא לכל לראש, רישא דכל רישין:

מ"כ בס' בעלי ברית אברם מבעל המחבר ס' חסד לאברהם על פסוק ויצא משה לקראת חותנו וגו'. כי חסדו אשר גמלו לא ישכח גם מפי זרעו לעד, כי מה שהאכילהו והשקהו נעשו קרובים לבשר אחד, וזהו כי הקורבה בבני אדם הוא. אם מצד הגוף שהם לבשר אחד. ואם מצד הנפש כי לזה נקראו התלמידים בני הנביאים. ודע כי יש תחבולה אנושית לקרב הרחוק ואם אינם ממשפחה אחת, וזהו כאשר יאכלו כאחד ביחד מפת אחד, והנה לפי שהמאכל ישוב חלק אבר. והנה כמו שהאחים הנה קורבתם הוא שנתהוו מזרע אחד. כן אלו הרחוקים חומר אחד ומאכל אחד הוא בכל אחד נעשה חלק אבר. ולזה יתקרבו אחר שנתרחקו, וזה הוא אומרו, ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהי"ם וגו'. והנה כל בעל שכל ישום וישרוק ע"ז. וזה אחר שתכלית האדם הוא השכל. הנה היה כל תפארתו ומעיניו בו ולא בחומר. וזה לפי שהחומר הוא משתתף בו עם בעלי החיים. והנה האדם יאכל וישתה כמו הבעלי חיים ומשגל כמו הבע"ח כי זה לקיום המין וזה לקיום באיש. ר"ל לקיום החומר הזמן הקצוב לו. כמו שחוש המשוש חרפה לנו מצד שאנו משותפים בו עם בע"ח ג"כ. והנה יש לפלא על השלימים כמו אהרן מלאך ה' וזקני ישראל בבואם לאכול עם יתרו. כי יש בעלי שכל מהפילוסופים כאשר ידעו שבמאכלם הם משותפים עם בעלי חיים היו אוכלים לבדם בהחבא כמו חוש המשוש שהיא חרפה לנו, ולזה אמר החכם בס' מאזני המעשה וז"ל ויש אל האוכל ליתן אל לבו שהוא באוכלו מותרות האילנות והצמחים הוא כמו החזיר באוכלו גללי האדם. כי אלו היו האילנות בעלי לשון היו מדמים אוכלי מותריהם לאוכלי מותרות בע"ח אין הפרש ביניהם עכ"ל:

ולפ"ז אחר שהמאכל שהוא מוכרח להעמדת החומר. הנה ראוי לשלימים לאכול בהחבא כמו חוש המשוש. וא"כ למה השלימים כמו אהרן וזקני ישראל ישבו לאכול לחם עם חותן משה, ועוד למה משה ע"ה לא היה שם לאכול עמהם. אמנם ממה שזכרנו יובן והוא שיתרו עם משה כבר נתקרבו במדין כמ"ש קראן לו ויאכל לחם. אבל אהרן וכל הזקנים בראותם את יתרו שהיה רחוק ורוצה להתקרב לזה באו לקרבו. וז"א ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם, לרמוז למה שאמרנו שכמו שהאחים הם מזרע אחד וחומר אחד יכללם, כן הלחם בשובו בשניהם חומר אחד וחלק אבר הנה באמת יתקרבו כמו האחים. ולזה המצריים שהיו מתועבי' העברים בעיניהם לא יאכלו עם העברים לחם לפי

שתועבה היא למצרים. כי בזה יתקרבו כנז'. ואפשר שזה הוא הטעם איסור בישולי עו"ג כמו שנתנו הטעם משום חתנות. כי בזה יתקרבו הרחוקים כנז':

מ"כ בס' שארית ישראל בשם הריב"ש שכל החיבורים שהיו עד המהרש"א ועד בכלל היו ברוה"ק וכיון שהוא ברוה"ק היא תורה עצמה. ואמר שרק הגילוי הוא ע"י רוה"ק אבל כיון שנתגלה ונעשה תורה באמת. תורה בעצם גבוה יותר מרוה"ק, וכיון שהיא תורה אפשר לפרש על פי פרד"ס, גם החיבורים שאחר המהרש"א יש בהם שהם ברוה"ק ויש שלא ברוה"ק. מ"מ כיון שנתקבל החיבור אצל בני ישראל הגם שאינו מקובל אצל הכלל כי אם בפרט הנקרא בשם ציבור ממשיכין כח רוה"ק בזה החיבור רק שלא יהיה ח"ו נגד רצון הבורא ית' וד"ל, עוד אמר בשם הריב"ש שהט"ז והש"ך הם פוסקים האחרונים וע"כ צריך לראות שלא לעבור על דעתם כ"א להחמיר אבל לא להקל נגדם כ"א בצירוף איזה טעם באופן שגם הם היו מסכימים להקל כגון בהפסד מרובה וכדומה, אבל מ"מ גם החיבורים שאחר הט"ז והש"ך ח"ו להרהר עליהם מאחר שנתקבלו ויש הסכם עליהם נמשך בהם כח רוה"ק, מ"כ במאמר ההג"ה עם הבה"ט אפשר לפרש ג"כ ע"ד פרד"ס מאחר שהיא תורה כנ"ל:

עוד שם בשם הריב"ש, על מאמר כל שאינו מחויב בדבר שאינו מוציא את הרבים ידי חובתן, אמר שלפעמים מוכרח הצדיק ליפול באיזה דבר כדי להוציא את הרבים מידי חובתן מבחי' החוב. וד"ל:

עוד שם על מאמר רז"ל טורא בטורא לא פגע אינש באינש פגע. פי' על דרך הרמז. טורא מי שהוא מחזיק עצמו גבוה כהר שיש לו גדלות, אזי בטורא באיש כזה לא פגע. פגיעה לשון תפלה. פי' אין החכם יכול לבקש עבורו. כי אמר שיותר נקל לחכם לעשות טובה לבעל עבירה ר"ל יותר מלאיש שיש לו גדלות שזה מכיר ערכו והוא בהכנעה וזה אינו מכיר ערכו. אבל אינש מי שהוא מחזיק עצמו במדרגות אינש שהוא מדרגה פחותה ויודע ערכו, אזי באינש פגע. עבור זה האדם יכול החכם לבקש מהשי"ת. עכ"ל:

מספר אוהב ישראל מהרב הק' מאפטא זללה"ה.

ויקח קרח וגו' במדרש שלקח מקח רע לעצמו. ביאור דברים אלו, דהנה כתיב ביחזקאל, ואתה כי הזהרת רשע ולא שב מרשעו ומדרכו וגו', הוא בעונו וגו', נפשך הצלת. ולכאורה אינו מובן, מה משמיענו בזה הכתוב שהרשע בעונו ימות. בודאי הדין נותן כך שהרשע ימות בעונו. ועוד מה זה הוא הבטחה להצדיק המוכיחו, איזה טובה תצמח לו מזה. ומה ירויח בזה שהרשע ימות בעונו:

אמנם כן, הנה יש ב' מיני צדיקים בעולם, יש צדיק שמדחה את הרע מעליו מכל וכל ואין לו שום מציאות אצלו מחמת שמזכך ומטהר גופו כ"כ ואינו יכול להמציא בו כלל. ויש צדיק שאין לו הזדככות כ"כ ואז יש כח ומציאות להרע להמצא אצלו ח"ו. אך מחמת יראת ה' ופחדתו ממנו ית' ועוצם גודל אהבתו להש"י ואהבת הטוב הוא בוחר בטוב ומואס ברע ומכניעו ומשעבדו תחת הקדושה, והנה ידוע דכל דבר חושק תמיד לדבק לשורשו ומקורו, ובמקום שיש לו התנשאות וחשיבות. ודבר החשוב אצל הצדיק הוא רק טוב וזה העיקר בעיניו, וכל מגמתו ורצונו הוא רק לעשות טוב ובוחר בו בכל עת ורגע. ומציאות הרע אף שנמצא אצלו מכ"מ הוא נמאס בעיניו מאוד. אבל אצל הרשע הוא להיפוך שאומר לרע טוב כו' שבוחרים תמיד ברע ומנשאים אותו כי הוא החשוב בעיניהם. והטוב הוא נמאס בעיניהם. הגם שיזדמן לפעמים שעושין איזה מעשה או ענין טוב הוא רק מההכרח או מחמת איזה פניה. והנה כשמזדמנים אלו השנים. היינו הצדיק והרשע להדדי. וזה בזה נפגשו ע"י איזה התווכחות שהצדיק מוכיח להרשע על מעשיו אשר לא טובים המה. או שמקבל הצדיק יסורים ע"י הרשע שמיצר לו. אז מתעוררים הכוחות הכמוסים אצל כ"א. היינו הטוב שכמוס וגנוז בתוך הרשע שרואה ומבין האיך הוא נבזה ונמאס בעיני הרשע ואינו משגיח עליו. והאיך הוא יהיה חשוב ויקר בעיני הצדיק. אז מאוד הוא נכסף ומתאוה וחושק לידבק בשורשו, ר"ל בטוב שיש בהצדיק כי רב הוא. ואז נעשה הטוב שיש בהצדיק כאבן השואבת ושואב אליו כל טוב שנמצא בהרשע. וכן מיעוטא דמיעוטא מהרע שנמצא בהצדיק כשרואה ומבין האיך הוא נבזה ונמאס מאוד בעיני הצדיק, והאיך יהיה מנושא ומרומם וחשוב בעיני הרשע. אז מיד הוא נמשך ויוצא מהצדיק המוכיח להרשע ואינו שומע לו ונדבק בהרשע שהוא שורשו ושם קנה מקומו. ומה לו להיות מעונה ואסור בזיקים אצל הצדיק שמכניעו בכל עת ורגע מכיון שהשיג ומצא מקום הטוב ויפה לו, ויהיה שם בחשיבות מיד הוא נמשך אחריו. כי מקורו ושורשו וכל מין נמשך אחר מינו. וזינא בתר זינא, נמצא הטוב שים בהרשע נחלץ ויוצא ממנו ונמשך אל הצדיק ונדבק בשורשו הטוב, והרע שאצל הצדיק יוצא ממנו ונמשך לתוך הרשע ונדבק לשורשו. וזה היה כוונת שעיר המשתלח שהיו שולחין הכנ"י כל העונות וחלקי הרע שהיו בהם אל המדברה למקורו ושורשו, ואז הרע נמשך אל מקורו וקובעין לו שם דוכתא בתהומא רבה אל ארץ גזירה, כי הרע אף שנדחה ממקום שהיה שם צריך ליתן לו מקום חנייתו. וכמ"כ כשהצדיק מוכיח להרשע ואינו שומע לו. אז מצא הרע שאצל הצדיק מקום ללין, והרע קובע מקומו אצל הרשע, וקנה שם מקומו. כי הוא מקורו ושורשו. ובזה תבין כוונת הגמרא זכה נוטל חלקו וחלק חבירו

בג"ע. לא זכה נוטל חלקו וחלקו חבירו בגיהנם. כיון דהטוב יש לו שורש בעולם העליון בעוה"ב א"כ כיון שהטוב נמשך למטה להצדיק. ממילא גם הרוחניות הטוב שבעוה"ב נמשך אליו. וחלק הרע שאצל הצדיק עם חלקו בגיהנם נמשך להרשע ומענישין אותו גם על הרע של הצדיק כיון שבחר בו, אך באמת גם ענוש לצדיק לא טוב, שהצדיק אינו רוצה שע"י יענש הרשע ויירש גיהנם כפלים בכל חטאותיו, וזהו שהבטיחו הש"י להנביא שהזהירו והוכיח את הרשעים שלא ייראו ויפחד פן ואולי לא יטו אזנם לדבריו ולא יקבלו מוסריו ויהיו מזידין ואז יקבלו עונש ע"י וכנ"ל. ע"כ הבטיחו הש"י שהגם שלא ישמע למוסרו ואז בוודאי יקבל הרשע עונש לא ימות עבור עונו של הצדיק רק הרשע בעונו ימות ולא יענש ע"י הצדיק כי יהיה די לו בשלו, ואתה את נפשך הצלת, ר"ל שאתה הפרשת והבדלת חלק הרע מנפשך ונמשך אחר הרע שבתוך הרשע ואתה תזכה לחלק חבירך שבג"ע שהטוב שבו הוא נמשך אצלך כי הוא מקורו ושורשו. וא"כ גם חלק הטוב הרוחני שלו ג"כ נמשך אצלך ותטול חלקו בג"ע, וכנ"ל:

ומעתה יובנו דברי המדרש ויקח קרח שלקח מקח רע לעצמו. רצה לומר שעל ידי המחלוקת שעשה עם משה ואהרן, עי"ז נמשך כל הרע שלהם לתוכו ואז נפרש ונבדל ממנו חלק הטוב שהיה בו ונמשך ונדבק במשה ואהרן. וזה שאמר התרגום ואתפלג קרח, ר"ל שנחלק הטוב מהרע ונבדל ממנו והלך למקורו ושורשו והוא נשאר כולו רע כנ"ל. הש"י יברך אותנו בשלום. וכיה"ר אמן:

מובא בירושלמי (שקלים פ"ב) כל האומר שמועה בשם אומרו יראה בעל שמועה כאלו עומד נגדו כו', ובירושלמי שקלים כ"ב. תניא רשב"ג אומר אין עושין נפשות לצדיקים דבריהם הם זכרונם. והובא המאמר במדרש רבה גם מאמר דר' נתן במשנה. מותר המת בונין לו נפש על קברו, והנה להבין המאמר הזה אם רשב"ג חולק על ר' נתן או לא. וכדי להסביר המאמר הזה נקדים להבין מה ענין זכרון המת ואיזה תועלת יש בזה. אם זה הוא כבוד המת למה ארשב"ג דאין עושין לצדיקים הלא המה ראוים לכבוד אף למי שלא שמעו דבריהם, ואם אין בזה תועלת למה אמר ר"נ לבנות נפש ע"ש. א"ו יש בזה תועלת גדול הן להמתים והן להחיים כאשר אנו נוהגין להעלות זכרון המת בכל שנה ביום פטירתו וגם בשבתות ובמועדים כאשר סדרו לנו קדמונינו ברו"ק תפלה מיוחדת ע"ז על נשמת המתים כמו אב הרחמים וא"כ קשיא לכאורה על רשב"ג כי למה לא יעשו לצדיקים נפש:

ונאמר בזה ע"פ דאיתא באבות פ"ב משנה ט'. צאו וראו איזה דרך ישרה כו' ואיזה דרך כו'. ואמר ר' יהושע חבר טוב וחבר רע, גם מאמר ר' יהושע בן פרחיה עשה לך רב וקנה

לך חבר שפירשו המפרשים שלחבר צריך קנין גדול יותר מלהרב ושיפזר ע"ז הונו כמובן במלת קנה כו' ע"ש. אולם כשנתבונן בזה נשכיל כי כמו שעצמים הגשמיים יתאחדו להעשות עצם אחד על ידי פעולה ממשיות שיתקעו אחד תוך רעהו. כן הוא התאחדות הנפשות הרוחנים יתאחדו והיו לאחדים ע"י פעולה רוחניות בקנין הנפש שזהו פי' וקנה. ר"ל כמו שדבר גשמי נקנה בקנין עצמי במחיר שנותן תמורתה עד כי נקרא שמו עליה, ויש לו שייכות עם בעליו כמאה"כ ידע שור קונהו, כן הוא בהעלות על רוחו זכרון נפש רעהו עד כי ישקיע מחשבתו בו ויחפוץ לקנותו בקנין גמור בנתינת נפשו העצמי תמורתה ואז יתקעו אחד תוך רעהו והיו לאחדים. וזהו נקרא דביקה חשיקה חפיצה שאנו לומדים מפרשת שכם כמובא בר"ח שער אהבה עד כי לא יתפרדו לעולם וגם המות לא יפריד בינותם. יען כי הוא דביקות והתקשרות הנפשיית והנפש לא תמות. ולזאת זכרון נפשות הבינונים המתים אשר יגעו כל ימיהם בזיכוך הנפש כל אחד לפי עמלו ואף כי הוכבד ממנו הדבר מעכירת יסודות מזגו אשר הורכב ממנו. עכ"ז אחר מיתתו שנתבטלו ממנו הרגשת כלי המעשה. ובכח הדמיוני אינו קשור ואדוק כ"כ בתאוותיו אשר היה רגיל בהם כי נאנח ושב כל עת אשר נכשל ע"י שאלצוהו עכירת דמיו. וחיבוט הקבר פעל בו לחבוט להפריד כח הכוסף מכח נפש הדמיונית שלו (כי זהו ענין חיבוט הקבר מלשון ותחבוט את אשר לקטה האמור ברות) ולאשר נפש כזה מזוככת אחרי מותה. וכאשר החי יתן אל לבו להעלות על זכרונו נפש כזאת וישקיע מחשבתו בה ויתאחד נפשו עם נפש החי המזכיר אותה אז תסייע גם לנפש החי לזככה לבלי להתענג מדברים גופנים ועי"ז תתעלה גם נפש המת במה שפועלת לזכך נפש החי וזכות גדול הוא אל נפש המת משא"כ זכרון מתים הרשעים פועל ההיפך וכאשר יעלה נפש רשע על זכרונו ויתאחדו הנפשות כנ"ל נפש החי עם נפש המת בנפש המכוערת יהיה עלול לכל תאוות רעות גם אשר לא הוטבעו בנפש המזכיר, וזהו בהתחברך לרשע פרץ ה' את מעשיך מלשון ופרצת ימה וקדמה. יותר מגבול טבעו בתולדתו. ולזה כתיב ברשעים ושם רשעים ירקב ונמח זכורם מלהזכירם. משא"כ זכר צדיק לברכה שהוא המשכת ההשפעה בשתי הנפשות. וזהו אשר בארנו התועלת מזכרון נפשות המתים. אולם ענין חבר טוב הוא הצדיק האמיתי אשר בעודנו בחיים חיותו זיכך נפשו וגם חומרו להפוך החומר לצורה, ע"ז בא הצווי בתורתנו הקדושה ובו תדבק. הדבק בת"ח בדביקה חשיקה חפיצה בהתקשרו' עצומה עד שתתאחד נפשך עם נפשו כענף אל השורש והוא תסייעך לזכך נפשך. ולכן אמרו עשה לך רב וקנה לך חבר. כי לקבלת רב על עצמו אין צריך כי אם להחליט נפשו לתקוע הדעת בקבלת ומורה על נפשו שלא תהיה דבר נפרד בפ"ע.

אולם להיות התחברות עצמי עם הצדיק נצרך לזה קנין עצמי בהשתדלות רבה להשוות מדותיו עכ"פ מעין מדות הצדיק בכל יכולתו. וזהו הפירוש של חבר שהוא להתחבר אל השורש שלא ינתק ממנו לעולם. וכמים הפנים כו'. כן הצדיק ישית כל מעייניו בו לתקנו ולהעלותו לשורשו. מובן מאליו אשר אחרי הגעת נפש הצדיק אל שורשה בעולם העליון אשר גם אז כוספו חזק להעלות ולתקן נפשות כי כיסופים אלו לא מתבטלין לעולם באשר הוא רצון הבורא ית'. ואיהו ורצונו חד וקיים לעולמי עולמים. לכן כאשר החי יתן אל לבו להעלות על זכרונו נפש הצדיק אשר היה מקושר אליו בחיים חיותו. והוא בהשים עינו ולבו על דבריו הקדושים אשר פעלו זיכך נפשו ויראה בעל שמועה כאלו עומד לנגדו כמובא למעלה הלא אז יוושע בהשפעות עליונות בכל טוב יותר מבחיים חיותו:

והנה לעורר לב המשכיל על ענין קריאת שם נפש לציון המת. נפתח פתח כחודו של מחט ע"פ המבואר בזוה"ק ובכתבי מרן האר"י ז"ל אשר מג' חלקי הנשמה שהם נר"ן תשאר הנפש לחופף תמיד על קברה (זולת בשבתות ובמועדים ובזמנים ידועים שמסתלקת למעלה להתעדן בעדן הנפשות) ולכבודה למען צמצם מקום משכנה מציינים את הקבר או בונים עליו בית ורוחו מתלבש בתורתו ועבודתו במקום אשר עבד עבודתו בחיים חיותו, והנשמה היא העולה למעלה להתענג מזיו אלהי ולילך מחיל אל חיל. ועפ"ז נוכל לומר כי התנאים הקדושי' רמזו לנו במתק לשונם ר"נ אומר בונה לו נפש על קברו כמבואר בזוה"ק אשר בקשת החי על קבר המת אזיל הנפש ומודע לרוח כו' ועי"ז גם לה תוספת אור בסוד המתפלל על חבירו הוא נענה תחלה וזהו בונין לו נפש על קברו דייקא וע"ז קאמר רשב"ג דלצדיקים אין עושין נפשות ועצה טובה קמ"ל כי דבריהם הקדושים אשר רוחם מתלבש בהם הם זכרונם וע"י דבריהם יוכל לפעול כל טוב בלא הודעת הנפש לרוח וידוע מעלת הרוח על הנפש כו' והמשכיל יבין את כל אלה:

היוצא לנו מזה כי זכרון הצדיק טוב ומועיל מאוד ובפרט לאנשים אשר היו מקושרים אליו בחיים חיותו אשר יראה בעל שמועה כאלו עומד לנגדו. עוד מביא מארז"ל ע"פ אגורה באהלך עולמים כך אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע אזכה שיהיו דברי נזכרין בב"כ ובב"מ ויהיו שפתותי דובבות בקבר. שמעון בר נזירא בשם ר"י אומר כל ת"ח שאומרין ד"ת מפיו שפתותיו רוחשות בקבר שנאמר דובב שפתי ישנים כו' מה הנאה יש לו. בר נזירא אמר כהדין דשתי קונדיטין, ר"י אמר כהדין דשתי חמרא עתיקא ואע"ג דשתי ליה טעמא בפומיה, רב גידל אומר כל האומר שמועה כו'. והאריך בפי' זה המאמר וסיים. הענין הוא שבעת שלומדין בני העוה"ז ואומרים זה למדנו מפי חכם פלוני. תעלה נפשו

במעלות וזוכה להתענג נוסף על מה שכבר השיג בחייו. ואף ע"פ שאחר פטירתו אינו מוסיף על מעשיו כמשארז"ל היום לעשותם ומחר לקבל שכרם. אבל בזכרון דברי תורה משמו כאלו חזר להיות חי בעולם הזה בעת הזאת להוסיף מעשים טובים על מעשיו הראשונים. והיום הזה מוסיפין לו שכר על מה שקנה כבר בהיותו בחיים. ויסכים זה עם משל השותה יין ישן שגם אחר שהגיע אליו ממנו הנאה עצמיית עדיין נשאר לו טעם משובח בפיו. כמו כן נשאר לאותו חכם תענוג גופני כדי שבסיבתו יוסיפו לו בישיבה עליונה תענוג נפשיי. ויסכים לזה מ"ש יראה בעל שמועה כו' כלומר שהרי הוא כמו שחוזר בגוף ונפש להיות בעוה"ז ועומד כנגד התלמיד המזכיר שמועתו. וראיה לזה גם בדרך פשט. מאך בצלם יתהלך איש נקשר עם מה שלמעלה שדוד היה מהביל חיי העוה"ז ואמר הבל כל אדם נצב סלה וחיי האדם קצרים להשיג שלמות הראוי, כי אחרי מותו אין בו כח להוסיף על מעשיו הטובים. אך בצלם יתהלך איש, ר"ל אך מי שהלך אחרי העיון שכלי תורניי הנרמז בלשון בצלם כמו בצלמנו כדמותנו יתהלך איש כב"י שחוזר להתהלך כאיש גם אחר פטירתו בעת שמזכירין שמועתו עכ"ל:

עוד מביא שם דברי הרב הצדיק ר' שלמה לוצקער בהקדמתו על ספר ליקוטי אמרים מהרב המגיד הגדול אשר צוה לו לכתוב דבריו. והוא השיב לו כי מקצרים מכוונתו וכו' ולמה ירצה בזה. והשיב לו הרה"מ וכי קטן בעיניך מאמר דוד המע"ה אגורה באהליך עולמים, ע"כ מס' שארית ישראל:

בס' עמוד העבודה מביא בשם **מדרש** שמואל. על משנת משה קבל תורה מסיני הביא שם בשם הרב ר' שם טוב בן ר' שם טוב וז"ל והרש"ט בן ר' שם טוב כתב לדעת למה לא אמר הקב"ה נתן תורה למשה או משה קבל תורה מהקב"ה, התשובה בזה למה שמשה עלה למעלת הנבואה העליונה ונתדבק שכלו עם השי"ת אז אין שם נותן ואין שם רבוי מנותן ומקבל כמו שקרה כשנתן משה התורה ליהושע כי אז היה שם רבוי מנותן ומקבל אבל כשקיבל משה את התורה נתדבק בהש"י והוא הידוע והיודע והידיעה אחד לכך אמר משה קיבל כי זאת ההשגה אין שם אלא קיבל בלבד ולא כקיבלה מאיש כדי שיהיה שם רבוי מנותן ומקבל, וזה הדבר ידוע למי שזכה בידיעת הנפשי עכ"ל מתוך דברים הללו משמע שמשה באמת לא שמע קול דברים מפי הקב"ה כלל ועיקר רק משה השיג בשכלו כל התורה בהשגה רוחניות ושכליות כשהכין את עצמו לנבואתו הנפלאה ונתלטש ונתחזק כח שכלו והשגתו עד שראה בעין שכלו כל אותיות התורה מבראשית עד לעיני כל ישראל וצוויה ואזהרותיה ותוכחותיה וכל דברי הברית שבתוכה, ומ"ש שנתדבק שכלו עם השי"ת, הענין הוא כך. דע שדיבוק הרוחניים זה בזה אינו כקירוב

ודיבוק הגשמיים, שדיבוק הגשמי הוא כאשר יפגוש גוף אל גוף אחר ויגעו שני הגופים זה בזה בלי הפסק אויר פנוי בין הגופים הללו זה יקרא דיבוק הגופניי, אבל דיבוק הרוחני לא כן הוא שלא יצדק בם עניני המישוש, כי הם אינם גופים ואינם תופסים מקום כלל, אבל המה שכליים פשוטים רוחניים והדיבוק שלהם הוא כשישיג וישכיל המשכיל איזה דבר שכלי בכח שכלו והשגתו, אז הדבר השכלי ההוא המושכל אל המשכיל יתדבק במשכיל דיבוק עצום וחזק ואין שם הפסק כלל ולא ריקות בין שכל המשכיל לדבר המושכל ושבו כמעט ענין אחד, ואמשול לך משל כשתשכיל איזה המצאה שכליית בתוספות בשם ר"ת שהר"ת השכיל ההמצאה ההוא בכח שכלו והשגתו. והנה קודם שתכין את שכלך להבין ולהשכיל המצאה שכליית של ר"ת לא תוכל להבין כלל ציור השכלי של ר"ת המלובשת בדברי התוספות הללו כי הציור השכלי א"א להכתב על הנייר כי השכלי הוא ענין רוחני וא"א להתגשם אבל לבוש של ציור השכלי ההוא שהם הדברים אשר הציור השכלי ההוא מוסבר על ידם זהו אפשר להכתב על הנייר ואם האדם לא יכין שכלו להבין הציור השכלי המתלבש בדברים הללו לא יבין כלל מהות הדברים הללו כי יהיו בעיניו כדברי ספר החתום ויהיו בעיניו הדברים ההם כגוף בלא נשמה כי הציור השכלי שבדברים הללו היא נשמה לאותן דברים שהציור השכלי מוסבר על ידם כי הציור השכלי הוא נותן חיות וקיום וחיזוק והמשך וקישור לדברים הללו כי זולת הציור השכלי ההוא אין המשך וקישור בדברים הללו והיו כמו דברים שיצאו מפי שוטה ומשוגע, והנה כשלא יכין האדם את שכלו להבין הציור השכלי ההוא, אז לא ידבק שכלו בשכל ר"ת ולא שכל ר"ת בשכלו אבל כשיכין האדם את שכלו להבין הציור השכלי ההוא של ר"ת ויבין אותו הציור על בוריו הרי בזו ההשכלה שהשכיל את הציור השכלי של ר"ת, נתדבק שכלו בשכל ר"ת ושכל ר"ת נתדבק בשכלו וכמעט שבו והיו לאחדים ואין שם שום הפסק וריקות בין שכל האיש ההוא ובין שכל ר"ת ואע"פ שבגופיהם הם נפרדים אעפ"כ שכליהם הם מדובקים דבוק עצום כי הגשמי אינו חוצץ בפני הרוחני וכשמצא מין את מינו ניעור, ר"ל כשמצא האיש בשכלו את השכל של ר"ת אז ניער השכל של ר"ת אף ע"פ שגוף של ר"ת כבר הוא בקבר מ"מ שכלו קיים לעד וזהו משרז"ל שפתותיהם דובבות בקבר מפני שכל הרוחניים והשכליים הם נצחיים ברצון המאציל, ולכן אע"פ שהגוף מת שכלו לא מת וקיים לעד כי לא שייך בו ענין מיתה כלל, והנה מתוך דברים הללו תבין שדיבוק וקישור המשכיל במושכל הוא ע"י השכל, ר"ל כח השכלי שבאדם ובמאציל העליון השכל והמשכיל והמושכל אחד כמבואר במ"א כי כל הנמצאים לא נמצאו אלא מאמיתת מציאותו ובהשיג את עצמו ישיג את כלם ואין

שם בחי' ריבוי בהשגתו כי אם השגה אחת פשוטה כי הדברים ההם אינם מושגים לו מצד מציאותם לשנאמר שהשגתו יתרבה כפי רבוי המושגים אבל הם מושגים אצלו קודם מציאותם ולפי זה השגתו אחת פשוטה, והנה ע"פ מ"ש לעיל תבין דיבוק שכל משה בהשי"ת כשהשכיל את התורה בכח שכלו החזק ואפשר כי לכן נקראת התורה תורת משה לפי שהשכילה בכח שכלו כמו מי שממציא איזה המצאה שכלית נקראת ההמצאה ההיא על שמו לפי שהוא השכילה בכח שכלו כמו כן משה שהשכיל את התורה בשכלו נקראת על שמו תורת משה כמו שאמר הכתוב זכרו תורת משה עבדי. והנה האלשיך כתב כי כל אדם יש לו חלק בתורה מה שאין אדם אחר יכול להשכיל זה הענין זולת זה האדם שהחלק ההוא מתייחס לנשמתו והחלק ההוא שבתורה ונשמתו משורש וייחס אחד הם, ולכן מצינו שהקב"ה אומר הלכה משמו של אדם כמו אליעזר בני אומר פרה בת שתים וכיוצא בזה והנה נשמת משה שהיתה שקולה כנגד כל נשמות ישראל השכיל כל התורה בשלמות:

מס' עמוד העבודה מהרב מוהר"ר ברוך מקאסוב זצ"ל:

גז"ש ארז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה וכן אמרו רז"ל יגעתי ומצאתי תאמין. וכתב הרח"ו ז"ל על האר"י ז"ל כשהיה מפלפל ומקשה ומתרץ היה מקשה בכח גדול עד שזיעה שותת מעל פניו ושאל לו הרח"ו ע"ז. והשיב לו כי בזה משבר הקליפות ומכניעם, ונלע"ד להסביר הענין כי הנה כתב האר"י ז"ל שהד' יסודות נתהוו משמרי אופנים דעשיה שהם קליפות, והנה הגוף שכלול מד' יסודות הוא עיקר הקליפה ולכן תאות הגופניות הם הם חלקי הס"א, לכן אותם הרודפים אחר התענוגים לא תמצא בהם השגת התורה, וא' ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם הוא במיעוט תענוג, כלומר שעיקר כוונתו לאכול לבריאות הגוף ואם ימצא שדבר מר יועיל לו לבריאות הגוף כמו דבר מתוק. יבחר במר מבמתוק, כי המתוק יבטלהו מהשגת התורה, ולעולם לא יוכלו לשכון ביחד השגת התורה עם רדיפת התענוגים כי הם שנואות זו לזו, וידוע שהקליפה הוא מסך מבדיל וחוצץ בפני השגת החכמה. ולכן כל מה שמתיש כח גופו בזה מחליש המסך ונעשה המסך דק וכשהמסך דק ממילא יכול להשיג יותר, ולפעמים יבטל המסך לגמרי ומשיג השגות נפלאות בתורה. והנה ידוע שאלמלי לא היו ניצוצי קדושה בתוך הקליפות אזי לא היה להם שום חיות. וכשאדם משיג איזה השגה חדשה בתורה ע"י עיון ויגיעה, הנה קודם שהשיג אותה השגה היתה ההשגה ההיא מובלעת וטמונה בתוך הקליפות והקליפות היו מכסים אותה ההשגה מן האדם והקליפות היו מקבלים חיות

מן ההשגה ההיא כי ההשגה ההיא ניצוץ קדוש, וכשאדם מייגע א"ע ומתיש כח גופו בזה מחליש המסך, וע"י כן משיג אותה ההשגה נמצא שאז מוציא הניצוץ הקדוש ההוא מתוך הקליפה ומתמעט חיות וכח הקליפות ומאחר שנתמעט חיותם הרי נחלש כחם יותר הרבה מבראשונה לכן אחר ההשגה הראשונה נקל לאדם להשיג עוד השגה חדשה וכל מה שמוסיף להשיג השגות תהיה נחלשת כח הקליפות ויוכל להשיג עוד יותר ויותר ויעשה כמעין המתגבר והולך, וזהו שאמר ר"מ כל העוסק בתורה לשמה, ר"ל לשם התורה כי אותם ההשגות שטמונים בתוך הקליפות הם הם גלות התורה שנמסרו רזיה לחיצונים ויש להם צער בהיותם שקועים בעמקי הקליפות והאדם בחמלתו על התורה שהיא בגלות בין הקליפות מייגע א"ע כדי להשיג השגות חדשות ולהוציאם מתוך הקליפות נמצא זה האדם לומד תורה לשמה ר"ל לשם התורה עצמה הנה לאיש כזה מגלין לו רזי תורה ונעשה כמעין המתגבר כו' נק' ריע אהוב להקב"ה כלומר שהקב"ה מכנהו בשם ריע אהוב שזהו חיבה יתירה שאין מכנה אותו בשם עבד או בן אלא אח וריע כמ"ש למען אחי ורעי אדברה נא עכ"ל:

תפוח עקבו של אדה"ר היה כ"כ מזוקק שהיה מכהה גלגל חמה מרוב השגתו, וראה משארז"ל כי ז' תלמידים היו לר"ע הגדול שבכולם היה ר' מאיר והקטן שבכולם ר"י הסנדלר, ור"מ כשמו כן הי' שהיה מאיר את העולם בתורתו כי כן אמר רבינו הקדוש שראה את ר"מ מאחוריו והשיג מה שהשיג ואלו היה מביט אותו בפניו היה משיג יותר ויותר, ורמז בשמו הפסוק כי נר מצוה ותורה אור. כי אותיות י"מ ממאיר עולה נ' ואות ר' הרי נר ואות א' ר"ל אור ולזה ארז"ל בתורתו של ר"מ מצינו והנה טוב זה החיים מאד זה המות. ויש להקשות למה בתורתו של ר"מ דוקא וכי היה לו לר"מ תורה בפני עצמו וגם דרוש זה למה נאמר על ר"מ ולא על חכם אחר וגם איך יצדק במלת מאד זה המות אדרבה כי טוב מאד זה החיים והמות הוא רע, והענין כי התורה ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים וכמו שאין סוף לעולמות כך אין סוף לעומקה של תורה שבכל עולם ועולם כפי דקותו וזכותו כך קוראים את התורה וכל התנאים והאמוראים היו מבינים ומפרשים את התורה כפי אותו עולם שנשמתם נאצלת ממנו ולזה אלו אוסרין ואלו מתירין אלו פוסלין ואלו מכשירין וכולם דברי אלהים חיים וכן בכאן שהשיג ר"מ בתורה מה שלא השיג אחר ולו היה נאה לפרש יותר מחכם אחר לפי ששמו מאיר מלשון אור ואור הוא טוב וטוב הוא האור הגנוז לצדיקים. ואותיות מאד הוא אותיות אדם והוא שהביא המות לעולם וע"י המות שהוא פרידת הנפש מהגוף ישיג אדם אור העליון וא"כ טוב מאד זה המות ור"מ יאות לו לפרש יותר מאדם אחר, ותפוח עקבו של אדה"ר, כלומר עקבו שהוא רבי

עקיבא, ותפוח עקבו הוא ר"מ תלמידו והי' לו אור כשמו כן הוא היה מכהה גלגל חמה והיה גדול שבתלמידיו עכ"ל:

שם '**וצדקה** 'תציל 'ממות יש בפסוק הזה ב' פעמים מות א' מפורש וא' בר"ת, לרמוז כי הצדקה תציל ממות אחד שהוא מיתת עני דעני חשוב כמת ומציל לנותנה ממיתה והוא מדה כנגד מדה:

שם, **ואלה** שמות ר"ת, 'וחייב 'אדם 'להשלים 'הפרשה 'שנים 'מקרא 'ואחד 'תרגום שם, עכ"ל מס' עמוד העבודה:

מס' עבודת הקודש חלק העבודה פרק ז' וז"ל. התפלה המכוונת לתכלית שיתברך השם הגדול ויתייחד בכבודו להיות זה רצונו וצרכו כמו שבארנו היא אשר הקב"ה מתאוה לה ושואלה מן הצדיקים היודעים סוד זה ומתכוונים בו. ומבאר שם ע"פ סוד באריכות ע"ש, ולבסוף כתוב ולמדנו עוד לפי דרכנו כי בהתברך השם הגדול והתייחדו בכבודו על ידי התפלה ימשך מזה שתהפך מדת הדין למדת רחמים לצורך התחתונים ויברכו גם הם בברכתו וכענין שכתוב ומברכתך יבורך בית עבדך וגו', הנה כי התפלה על הדרך הזה היא עולה כולה לגבוה והיא הרצויה לפניו, וחכמי האמת הקדושים היודעים כי התפלה בכוונה לתכלית שיתייחד השם הגדול בכבודו שהוא צורך גבוה ועל הדרך שבארנו, היו רגילים להתפלל אחר תפלותיהם תפלה יעוררו בה הרצון העליון לתכלית שיתייחד בכבודו, לא לתכלית אחר, לפי שתפלה כזו היא היותר נבחרת לפי שהיא כולה לצורך גבוה, והוא התכלית אשר אליו יפנה העובד האמיתי בעבודתו כל ימיו, כי היא העבודה מאהבה אשר אינה תלויה בדבר, כלומר שהאוהב העובד לזה התכלית הוא האוהב שאינו תולה אהבתו בדבר שיהי' לצרכו כלל אבל אהבתו בעבודתו כולה לצורך האהוב כי הוא בעבודתו פונה אל מול זה התכלית והוא שיתברך השם הגדול ויתייחד בכבודו להיות זה רצונו ית', לא זולת, אמרו בפרק היה קורא רבי אלעזר בתר דמסיים צלותיה אמר הכי יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתשכן בפורנו אהבה ואחוה ושלום וריעות, והכוונה בפורנו גורלנו היא ה"א אחרונה שבשם הגדול שהיא גורלן של ישראל אמר דוד אתה תומך גורלי, ולהורות על יחודה עם מה שלמעלה לה אמר שישכן בה אהבה ואחוה סוד חסד לאברהם משוך עליה בסוד וימינו תחבקני,.:

ואחוה הוא הידיד הקורא אותה אחותי רעיתי, ושלום וריעות הוא צדיקו של עולם ושלום ואמת חד הוא והוא סוד ונתתי שלום בארץ והוא הייחוד השלם, והמשיך לזה עוד ואמר ותרבה גבולינו בתלמידים, וגם זה צורך גבוה ללמדם הדעת את ה', כי הם הנותנין כח ואון וחיל לשכינה בגלותה בהבל פיהם, ועל דרך הסוד הנסתר ותרבה גבולינו שהיא

הכלה בתלמידים סוד למודי ה' שתתרבה מהם ותתייחד בהם על ידי הצדיק המעמיד העולם שהם התלמידים המשפיעים על ידו ושלום בכל, והמשיך עוד ואמר ותצליח סופינו אחרית ותקוה, שיהיו מעשיו ועבודתו עושים פירות בסוף, והוא שיתברך השם הגדול ויתייחד בכבודו על ידי עבודתו כי זה הוא התכלית המקווה ממנו, ותשים חלקנו בגן עדן, וגם זה צורך גבוה, ותקננו בחבר טוב ויצר טוב בעולמך, כי שנים אלה הם העוזרים להשלים הכוונה בעבודה זה מבחוץ וזה מבפנים, ואמר המאור הק' רשב"י ע"ה בס' היכלות בהיכל נוגה בזה הלשון, והכא אית בסטרא דקדושא בסטרא דימינא חבר טוב דעביד טיבו עמיה דבר נש בעלמא דין ובעלמא דאתי ע"כ. ונשכים ונמצא יחול לבבנו ליראה את שמך, שימשוך ממחשבות הלב בלילה התוחלת האמיתי והוא היראה את השם הנכבד והנורא להמשיך אליו מהיראה העליונה הפנימית וליחדו שם והענין לומר שהמחשבות ביום ובלילה תהיינה מכוונת לזה בלי תערובת הרהורים אחרים אבל תהיה המחשבה משוטטת תמיד למעלה בייחוד השם הגדול, ויכלול עוד בדבריו אלה כי הוא אמר ותקננו בחבר טוב ויצר טוב בעולמך והם העוזרים הטובים באלה החיים להמשיך החיים האמיתיים שהיא העבודה לתכלית מה שבארנו, יאמר כי כשנפרד מאלה החיים ונשכים שהוא הרמז אל ההעתק אל החיים הבאים אחר אלה החיים שנמצא יחול לבבנו שם מה שהיינו מייחלים בהיותינו באלה החיים הקצרים בעבודתינו. והוא לתקן הכבוד במעשינו הטובים והיראה את השם הנכבד ונמצא שיהיה כן כמו שייחלנו ולא יגענו לריק, אמר ישעיהו הנביא ע"ה ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר, ואני אמרתי לריק יגעתי לתהו והבל כוחי כליתי אכן משפטי את ה' ופעולתי את אלה"י, בפסוק ויאמר לי עבדי אתה רמז לנו כי הטעם שנצטוינו בעבודה והעובדים האמיתיים הם אשר בשם ישראל יכנו מלשון שררה וגדולה כי בעבודה תהיה המשרה על שכמם ויגדלו על כל הנבראים בעבור שיתפאר השם הגדול בהם בעבורם בגוונים העליונים יכהן פאר וילבש בגדי ישע ואם הבנים מעטרת למלך שהשלום שלו עטרת תפארת ואצילות רוה"ק מהמקור. והכל בהתעוררות ישראל למטה במעשיהם הטובים. ובמדרשו של רשב"י ע"ה ישראל אשר בך אתפאר, אתפאר ודאי מאי משמע. משמע דבגיני ישראל לתתא קב"ה מתפאר לעילא, ע"כ. וכוונתם בזה לתכלית שיתברך השם הגדול ושיתייחד בכבודו להיות זה רצונו וכל עוד בחיים חיתם חיים החיים האמיתיים האלה ועכ"ז הם מסופקים בעצמם כי אולי לא יצאו בכל טרחן ידי חובתם ולא עלה להם עמלם לכלום והוא אומרו ואני אמרתי לריק יגעתי וגו'. וכשנעתקים מאלה החיים הקצרים אל החיים הארוכים מראים ומודיעים להם שעמלם עשה פירות שהוא תיקון הכבוד שתיקנו בהיותם בחיים

האלה ושעם האלהי"ם לצרכו עשו היום ואיך ישיגו זה וידעוהו, הקב"ה מראה להם מתן שכרן בשעת סלוקן מן העולם וממנו יודעים כי תיקון הכבוד שתיקנו בעוה"ז מאהבה ועל הדרך שבארנו עשה להם את כל הכבוד ההוא והוא אומרו אכן משפטי את ה' והוא רמז על מתן שכרם ומי גרם להם זה חזר ואמר ופעולתי את אלה"י. כלומר פעולתי שהיתה בעולם הזה את אלה"י. כלומר לצרכו גרמו לי והנה הם משכימים ומוצאים יחול לבבם, ובב"ר פרשה ס"א אמרו בזה הלשון בשעת סלוקן של צדיקים מראה להם מתן שכרן כד דמך רבי אבהו אחזו ליה תלת עשר נהרי אפרסמון. אמר להון אלין דמן אמרו ליה דידך אמר אלין דאבהו ואני אמרתי לריק יגעתי וגו' והנה רבי אבהו היה חכם גדול וחסיד בעל מעשים. טובים ובמעשיו הטובים ובחכמתו היה מוריד ומאציל י"ג נהרות מושכין השמן הטוב הנכללים באויר הקדמון הזך על הכתרים אשר תחתיו ועל ידו היה השם הגדול מתברך ומתייחד בכבודו ולזה הראו לו שמתן שכרו הי' שלש עשרה נהרות של אפרסמון בגן עדן דוגמתם להתענג בהם והשכים ומצא יחול לבבו במה שהיה מתעסק ליראה את השם הנכבד ליחדו במה שלמעלה אשר זה תכלית העבודה והכוונה ביצירה. ואמר עוד ותבא לפניך קורת נפשינו לטובה, קורת נפשינו לשון נחת רוח כלומר מה שתנוח ותסכים בו נפשינו ורוחנו מהרהורים והמחשבות העולות על הרוח תבא לפניך בענין שימשך ממנו הטוב בעיניך שהוא ייחוד השם הגדול בכבודו. כלומר שלא יעלה במחשבותינו שום קיצוץ ופירוד חלילה אבל המחשבה עם המעשה יהיו מכוונים תמיד ופונים אל הייחוד השלם:

פרק ח התפלה ההגונה היותר נבחרת ורצויה היא העולה כולה לגבוה כמו שאמרנו כלומר לצרכו ולא שיתערב בה דבר שיהיה צורך הדיוט כלל. אמרו בפרק היה קורא ר' יוחנן בתר דמסיים צלותיה אמר הכי. יהי רצון מלפניך ה' אלהינ"ו. שתציץ בבשתינו ותביט ברעתינו. והכוונה בזה להעיר הרצון והרחמים על הכבוד שהוא עמנו בגלות וכביכול שמגיע לו בושת ורעה מבשתם ורעתם של בניו בסוד מה שאמרו במדרש רות הנעלם ויחרד האיש וילפת אמאי בגין דהא והנה אשה שוכבת מרגלותיו שכיבת לארעא מהדקא בין רגלין דא כנסת ישראל כדין בההיא שעתא איהי אתערת לגביה והוא שאיל לה ויאמר מי את. מי את בגלותא. מי את בשעתא דא. ותאמר אנכי רות אמתך מרוות בצערין מרוות במכאובין על בני בגלותא על פלטרין קדישין דאתתרכנא מינייהו ולא די דאתתרכנא מהיכלי אלא דמגדפין ומקללין בכל יומא עלייהו ולית לי פומא בגלותא לאתבא לון ע"כ. וזה סוד בכל צרתם לו צר ואמרו בברכות פרק א' אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין. לרמוז שצריך הכבוד עזר וההתעוררות שיעוררו הרצון

והרחמים עליו שיצא מגלו' האו' ואז בשובו בסוד ושב ה' אלהי"ך נשיב עמו. והיה לו ע"ה לומר לפי זה בבשתך. ברעתך. אבל הוא כטעם ואל אראה ברעתי שאמר אדון הנביאים ואמרו ז"ל שהוא תיקון סופרים ובמכילתא בפסוק תהרוס קמיך ואל אראה ברעתי כנה הכתוב. ודרכם של חסידים ואנשי מעשה להניח צרכיהם וצערם ולבקש ולהתפלל על צרכי גבוה, ובמדרשו של רשב"י אמרו בזה הלשון קב"ה אמר אלי קורא משעיר קלא שמענא בין גלותא דשעיר אינון דדחקי בינייהו אינון דשכבי לעפרא ומאי אמרי שומר מה מלילה שומר מה מליל אינון תבעין לי על מטרוניתא מה עבדית מן מטרוניתא דילי כדין קב"ה כניש לפמליא דיליה ואמר חמו בני רחימאי דאינון דחקין בגלותא ושבקין צערא דילהון ותבעין לי על מטרוניתא ואמרי שומר. אנת דאתקריאת שומר אן הוא שמירה דביתך. מה מלילה מה עבדת מלילה הכי נטרת לה. מה מליל דהא לזמנין אתקרי לילה לזמנין איתקרי ליל הה"ד ליל שמורים הוא וכתיב הוא הלילה הזה ע"כ. והנה הקב"ה משבחם על זה לפי שמניחים צערם ומעוררים הרחמים על צער הכבוד לפי שיודעים שזה רצון גבוה לפיכך היה החסיד הזה מבקש רחמים מלפני הרצון העליון שיציץ ויביט בזה וימהר יחישה מעשהו ותתלבש ברחמיך ותתכסה בעוזך ותתעטף בחסידותיך. זה סוד הייחוד השם מלמטה למעלה. והיה מתחיל מהרחמים סוד תפארת ישראל ומשם אל העוז סוד פחד יצחק זרוע עוזו ומשם אל החסד. ותתאזר בחנינותך והיא מדת החנינה למעלה בסוד וחנותי את אשר אחון נותן מתנת חנם שאין שם מצרים. ותבא לפניך מדת טובך, היא מדת טובו בסוד אני אעביר כל טובי. וענותנותך. היא מדת הענוה והכוונה ליחד הסוף שהיא מדת הטוב בראש שהיא מדת הענוה. והכוונה בכל זה שיתייחד השם הגדול בבנינו ובאותיותיו עד אי"ן סוף וזה הייחוד לצרכו לא לתכלית אחר ולזה היה מבקש שיתייחד השם הגדול בכבודו בלשון צווי באומרו ותתלבש ותתכסה ותתעטף וכו'. כלומר שיתייחד בכבודו מעצמו ומאליו אף אם אין די בתחתונים לגרום זה בסוד שתקנו בתחנות דלות מעשים בשורך קרב צדק מאליך, וכזו היתה תפלת רב ספרא באמרם שם רב ספרא בתר צלותיה אמר הכי יהי רצון מלפניך ה' אלהינ"ו שתשים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה היה מעורר הרצון שישפיע רחמיו ואורו הגדול במדת טובו ויתייחד בכבודו מאליו כי אין די בתחתונים לגרום זה בעבודתם. ואמר שתשים שלום בפמליא של מעלה והוא כטעם ונתתי שלום בארץ. שישים מדת השלום שהוא צדיק חי העולמים מחובר בארץ סוד מלכות בית דוד. בספרי ר' חנינא סגן הכהנים אומר וישם לך שלום בביתך. רבי נתן אומר זה שלום מלכות בית דוד שנא' למרבה המשרה ולשלום אין קץ. רבי יונתן

אומר זה שלום של תורה שנאמר ה' עוז לעמו יתן וגו'. וזה הוא היחוד השלם וזהו סוד ששנינו הוי מתפלל בשלומה של מלכו' והיא מלכו' שמים שתתיחד בשלום ואמת כי לזה יתכוונו החסידים בתפלותיהם ועליו יבקשו בתחנותיהם כי זה כל חפץ וכל ישע. ואמרו בפמליא של מטה. רמז על הדברים החיצונים אשר באו מתמצית ה"א ראשונה שמרי היין הטוב וסיג הכסף והם חלק האו' אשר מהם הקטטות והמלחמות והקטרוגים. והנה בשימת השלום והאמת בפמליא של מעלה סוד ארץ החיים ימשך גם ממנו שלום בפמליא של מטה ולא יקטרגו על ישראל ולא ילשינו הבן לאביו. וזה סוד עושה צדקה בכל עת אפי' בעת רעה, כי כשתעורר הצדקה והשלום למעלה תתעורר גם למטה ושלום בכל. ובין התלמידים העוסקים בתורתך, כי כשיש שלום ביניהם למטה בעסקם בתורה ואין כוונתם במחלוקתם במשא ומתן כי אם להוציא האמת לאמתו לברר וללבן ההלכה ולא לקנטר כאמרם את והב בסופה. גם למעלה מתעורר השלום. בין עוסקים לשמה. העוסק בתורה לשמה הוא לשם שיתייחד השם בכבודו. בין עוסקים שלא לשמה. כי אם לתכלית אחר זולת הייחוד. התפלל עליהם שישים שלום ביניהם כדי שימשך ממנו השלום למעלה. ונמצא השלום ביניהם לתכלית זה שהוא צורך גבוה. וחזר והתפלל על אותם שאינם עוסקים לשמה שיהיו עוסקים לשמה כדי שימשך ממנו התכלית האמיתי שהוא ייחוד השם הגדול בכבודו. הנה כי אלה החסידים היתה תפלתם לזה התכלית לא זולת ודבריהם בה בלשונם רומזים מה שיורה עליו כל מה שבארנו. והם ע"ה היו אומרים כך אחר תפלותיהם הכוללות כל הצרכים והם צרכי הדיוט בלבד כפי נגליהם. ולפיכך היו מתפללים אח"כ תפלה שהיא כולה צורך גבוה שזה הוא התכלית המבוקש מהחסידים:

ע"כ מהרב הקדוש מוהר"ר מאיר ן' גבאי בעל המחבר ס' עבודת הקודש זי"ע ועכ"י, אמן:

תוכחת מוסר לרבי יהודא החסיד ז"ל

אזכרה יום מותי, ומאין באתי, ולפני מי עמידתי. באתי מליחה סרוחה, ואלכה אל עמק שוחה, ולפני מי אגיד שיחה. גויתי תסרח, כי נשמתי תברח, תולעת תפרח. דרכי מיתה ארוצה, גולל ודופק לי למחיצה, שם אשכב ולא אצא חוצה. היום ההוא חושך וצלמות יגאלוהו, ושופי עצמותי לא רואו. וכדומן על פני השדה, תולעת בי תרדה, אין גואל ואין פודה. זרה רוחי לאשתי, לבני בטני נתעבתי, ובעיני כל נמאסתי. חביבי ורעי המה יעזבוני, ואקרא שמה אמי ואחותי לרמה. טרף אהיה לְשִׁינֵהֶם, ויחפרו בי מעונותיהם,

ויחנו עם ילדיהם. יחד יבואו גדודים, רמה ותולעה צמודים, לאכול עצמי וגידים. כל קרבי ירמסו, יחלידו וגם ידרסו, ועל כל בשרי ועורי יבוסו. לא ארים ידי ורגלי, ולא אוכל לגרשם מעלי, אכול יאכלו עלי. מעניתם יאריכו, וכליותי יפלחו וידרכו, ומררתי לארץ ישפכו. נמלה תורישני, תולע תאכלני, רגב ורימה תמתקני. סביבותי שני רימה, תשכון כחומה, ועל ראשי אדמה. עיני תמקנה בחוריהן, ורימה תבא בהן ירבצון שם גוריהן. כי תאכלנו, ולא ישאר ממנו, נמלים שם יקננו. צמתו בבור הדרי, ורימה תכסה כל אברי, ועל חלקת צוארי. קדקדי וכל קרבי, מוחי וכל טובי, תולעת תתעדן בי. רוחי חובלה, ונפשי נבהלה, ביד מלאכי חבלה. שאול ישאלוני, והמה יעידוני, וכל לבי יועידני. תרחם נא נשמתי, ועל אברי וגויתי, ואבא בשלום אל מנוחתי:

מספר אור הגנוז:

אם במחתרת ימצא הגנב כו'. כי כשלומד אדם תורה או מתפלל אין חידוש כ"כ שיוכל לעשות לש"ש, אלא עיקר החידוש הוא לעשות לש"ש בדברים גשמיים, כגון תאות המשגל ואכילה ושתיה, והנה זהו במשל כמו גנב החותר מחתרת לבוא לבית, ואינו הולך דרך הפתח, כן בא זה לבית ה' על ידי עבודה זו, ואין היצה"ר מרגיש בו לבטלו, ע"כ ארז"ל שלחן מכפר ודומה למזבח, ובשם הרב מוהר"ר דוב זצ"ל משל על זה הענין שיש לכל מסגר מפתח בכיון, ולפי המסגר כן מכוון המפתח, ויש גנבים שפותחין בלי מפתח היינו ששוברים המסגר, כן הענין שיש לכל דבר נעלם מפתח, והוא הכוונה המכוונת לאותו דבר, אבל עיקר המפתח להיות כגנב ששובר הכל, דהיינו לשבור הלב בהכנעה גדולה, וישבור המסך המבדיל שעל ידו הוא ההסגר לאדם, ע"ש:

איתא בזוה"ק דאורייתא וקוב"ה כולא חד, ובאותו שעה שאדם עוסק בד"ת הרי הנפש והמחשבה וכח הדיבור בד"ת מיוחדים ממש באלוהות בתכלית היחוד, כיחוד דבורו ומחשבתו של הקב"ה במהותו ועצמותו, ומזה יוכל המשכיל להמשיך עליו יראה גדולה בעוסקו בתורה כשיתבונן איך שנפשו היא מיוחדת ממש בתכלית היחוד ברצון העליון שהוא היודע והוא המדע והוא הידוע כו', וז"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, כי איש ישראל שהיה בא למקדש, ותופס אותו במחשבתו, ויודע שהשכינה שרויה בתוכו נמצא המקדש עם השכינה השרויה בתוכו היה מלובש במחשבתו. וז"ש ושכנתי בתוכם. ע"ש:

אלה תולדות נח כו' את האלהים התהלך נח, פי' כיון שתנועת ההליכה הוא ע"י המחשבה וכוונה שהוא ניצוץ השכינה ואלוהות שהנשמה כסא לה וכמ"ש בח"ה, וצריך אתה לידע שכל תנועותיך נקשרות בחפץ הבורא ית' ומפורש בפנים בשם בעש"ט, אדתנן המשמשין את הרב פי' עם הרב כו', וז"ש את האלהים התהלך נח פי' עם האלהים, כי כל

תנועה היא ע"י חיות עליון שהאלהים נותן, וה"פ כי נח היה כ"כ בדביקות עצום ונפלא עד שהיה נראה לו כאלו כל הלוכיו אינם ע"י עצמו כ"א על ידי האלהים, והיה נראה לו על כל פסיעה כאלו האלהים עומד לנגדו ומוליכו ומנענע לו רגליו, כאב המלמד לילך את בנו הקטן, וכל שמתרחק האב ממנו הוא לטובתו כמ"ש הבעש"ט על פסוק והוא ינהגנו עלמות, וזהו עיקר תולדותיו שהם מעשים טובים, עכ"ל:

מעשה נוראה ונפלאה ממרן האלהי הריב"ש זללה"ה.

בשבת קודש בין כסא לעשור שנת תקי"ז אחר סעודת שחרית. הלך. הריב"ש לישן שינת ש"ק כדרכו וכמנהג. ומחברתו הטהורה מרת חנה גם היא הלכה לישכב על מטתה, וכמו שעה ומחצה נתעוררה ז' הצנועה מחמת ששמעה קול גדול מבעלה משנתו וקמה והלכה בזריזות גדול למשכב בעלה וקראה בקול גדול ישראל ישראל וננער משנתו ויאמר הנני. ותאמר אליו למה צעקת בקול גדול בשינה מה שלא שמעתי ממך מעולם. ומה לך היום כי נזעקת הלא שבת היום. והשיב לה. יפה עשית שנערת אותי משינתי כי לולא זאת הייתי נשארתי מת על מטתי. ולקח הריב"ש מים לרחוץ ידיו ופניו ואמר לקרא לאנשי בריתי ואספרה להם מה שראיתי בעולמות העליונים כמו בהקיץ. מיד באו כולם כאחד אנשי השם גדולים ומפורסמים. ואמר להם בזה הלשון ידעתי שבכל שבת ושבת בתפלת מוסף בלחש בהעלות נשמתי בייחודים מראים לי עולמות עליונים ונשמות קדושות בישיבה של מעלה שעוסקים בפנימיות התורה וסודות העליונים ונותנים לי רשות לשמוע ללמוד וללמד בעוה"ז לבני גילי וקצת שאני מגלה בסעודה שלישית. אמנם כמה שנים היה לי געגועים לראות את ידידי בחיר ה' החסיד ר' נחמן קאסיווער מה הוא בעולם העליון. בקשתי ולא מצאתי את שאהבה נפשי. ושאלתי עם ייחודים להעלות נשמתי למקום מנוחתו של החסיד הנ"ל ולא הגעתי כי לא נותן לי רשות. ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמור אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה ושמות הקדושים למה לא אזכה לראות בעולם העליון מנוחת הצדיק הנ"ל, ועשיתי שאלות ותשובות בשמות הידועים לי. והיה לי תשובה אם כה תעשה הייחודים האלה אשר אתה מראה אזי תוכל לראות את הצדיק הנ"ל. וזה עשיתי היום וארא כמו מראה נוראה ובאתי למקום חדש בעולמות העליונים. ומימי לא ראיתי כאותן בניינים מפוארים מזהב ומפז ומאבנים טובות ויקרות נופך ספיר ויהלום. והמה נכונים לכמה מאות בתי מדרשים גדולים מאד במדה באורך ורוחב וגובה. ובכל ביהמ"ד מלאים תלמידי חכמים. כל אחד ואחד מראהו כמראה מלאך אלהים והם לומדים בתורה כל אחד לפי עניינו מקרא משנה

גמרא ואגדה. ומהם לומדים מופלגים לומדים סודות התורה ומהם אומרים תהלים ושירות ותשבחות המה לאלפים וריבי רבבות בכל ביהמ"ד. ונבהלתי מקול הקוראים כי קולם הלך למרחוק. ושאלתי למי החמודות האלה. והשיב לי כי. הוא להחסיד הנ"ל ידיד ה' בחיר ה' החסיד ה"ר נחמן קאסיווער. ושאלתי איה מקום מנוחתו של החסיד הנ"ל. ויקם זקן אחד נשוא פנים ואמר לי אחוז בידי ונלך לביהמ"ד ששם יושב רבינו הקדוש ר' נחמן קאסיווער. ויהי כי באתי למחיצתו והנה כל הבית אש נוגה סביב צח ומצוחצח כמעט שכהתה עיני מראות עד שראיתיו פנים אל פנים ומראהו כמראה מלאך אלהים נורא מאד לבוש לבנים מזהיר כזוהר הרקיע וטלית על ראשו מבהיק ומאיר מסוף עולם ועד סופו. ואמרתי אליו למי כל החמודות האלה הנשמות שבכל החדרים. ואמר לי אחי חביבי אלו הנשמות שתקנתי בחיים נשמות שהיו צדיקים גמורים אך לא ידעו את השם לאמיתו. והוריתי להם דרך הטוב והישר. יש מהם שהיו לומדים מופלגים וכפרו בתורת ה' והחזרתים למוטב. ויש מהם שהיו רשעים גמורים בעלי עבירה ובעלי תענוגים, ובתוכחתי בדברים הטובים שאמרתי להם דרך כבוד בלא בזיון עד שהחזרתים למוטב, והם שאומרים תהלים ומשבחין ומפארין למלך אל חי. ואמר לי עוד אם תרצה להיות עמי בעולם הנצחי בעולם העליון הזה, מסור נשמתך למלאך הידוע לך וישאר הגוף מת בעולם השפל ואולי יתגלגל זכות על ידי שיתגלה רצון עליון להושיע נדחים כי עד מאי קץ הפלאות ועוד תרויח בזה שלא תראה מלאך המות וטעם מיתה לא תרגיש רק תשאר עמי ואז אני ושאר נשמות צדיקים נוליך אותך למקום המוכן לך ונהי' חברים גם בעולם הנצחי. אמרתי לו מה אעשה ונפשי חשקה להיות נקבר בארץ ישראל כי משם יש לנשמה עליה גדולה כידוע. ואמר לי דע שתמות בחו"ל כי כך שמעתי כמה פעמים בישיבה של מעלה. והטעם אין לי רשות לגלות מאחר שנשמתך קשורה בגופך כי גם עלי נגזר מטעם הכמוס למות בחוץ לארץ ואם תמסור את נשמתך כנ"ל אזי אודיע לך כל הנ"ל. כששמעתי הדברים היוצאים מפיו הקדוש נפשי חשקה מאד למסור נשמתי למלאך הידוע אך היה לי געגועים על בני יחידי ובתי יחידתי למות בלא צוואה והנהגה להגיד להם מה שיקרה באחרית הימים. והנה מלחמה גדולה במחשבתי איך לעשות אם לעשות ככל הנ"ל או פקודת כל אדם יפקד עלי שלא אמות פתאום כאחד הריקים. ומה מאד היו לי געגועים על בני גילי לפרוש מהם בלא סדר והנהגה חזי מה עמא דבר. וכאשר שמע החסיד מענה פי והפציר בי למאוד וצעקתי בקול מר ובבכיה גדולה על פטירתי מאשתי ובני ובתי ונכדי ובפרט מאנשי גילי. אמנם עדיין היתה נשמתי קשורה

בגופי. ואם לא שזוגתי העירה אותי משנתי כבר היה בדעתי לעצת הצדיק הנ"ל ולפעול כנ"ל. אך מגודל צעקתה חזרה נשמתי לגופי. ע"כ מצאתי כתוב בס' עטרת יעקב וישראל: